

T I L L G Ä N G L I G A
E L E K T R O N I S K A
K O M M U N I K A T I O N E R

Prop. 2009/10:193

Regeringens proposition

2009/10:193

Tillgängliga elektroniska kommunikationer

Prop.
2009/10:193

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 31 mars 2010

Fredrik Reinfeldt

Åsa Torstensson
(Näringsdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att delmål 3 Tillgänglighet och säkerhet, inom det IT-politiska målet, upphävs och ersätts med målet att Sverige ska ha bredband i världsklass och att alla hushåll och företag bör ha goda möjligheter att använda sig av elektroniska samhällstjänster och service via bredband. Målet ska i första hand uppnås genom väl fungerande marknader.

Vidare föreslås en modernisering och effektivisering av reglerna för tillstånd att använda radiosändare i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation.

Tillstånd att använda radiosändare ska kunna avse inte bara rätt att använda en viss radiosändare, utan också en generell rätt att använda radiosändare inom ett visst frekvensutrymme. Den som har ett sådant tillstånd ska inte behöva något särskilt tillstånd för varje enskild radiosändare. När efterfrågan på tillstånd att använda radiosändare överstiger utbudet, ska tillstånd som utgångspunkt alltid fördelas efter allmän inbjudan till ansökan.

Giltighetstiden för tillstånd att använda en viss radiosändare ska som huvudregel utan särskild ansökan förlängas med maximalt fem år när giltighetstiden går ut. Tillståndsmyndigheten ska under vissa angivna förutsättningar kunna besluta att inte förlänga giltighetstiden eller att medge förlängning med en kortare tid eller på ändrade villkor. Giltighetstiden för tillstånd att använda radiosändare inom ett visst frekvensutrymme ska inte kunna förlängas.

Tillstånd att använda radiosändare ska kunna hyras ut efter medgivande av tillståndsmyndigheten. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om undantag från

kravet på medgivande vid uthyrning som avser en kortare period eller annars är av begränsad omfattning. Prop. 2009/10:193

Sekretess ska gälla i ärenden om meddelande av tillstånd att använda radiosändare efter allmän inbjudan till ansökan för uppgifter i ansökningar och bud eller som i övrigt hänför sig till ärendet, om det kan antas att syftet med förfarandet motverkas om uppgiften röjs.

Det särskilda tvistlösningsförfarandet i lagen om elektronisk kommunikation ska omfatta alla tvister som rör villkor för samtrafik eller andra former av tillträde.

De nya bestämmelserna föreslås träda i kraft den 1 juli 2010.

1	Förslag till riksdagsbeslut	5
2	Förslag till lagtext	6
2.1	Förslag till lag om ändring i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation	6
2.2	Förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)	20
3	Ärendet och dess beredning	21
4	Bakgrund och utgångspunkter	22
4.1	Inledning	22
4.2	Utgångspunkter för IT-politiken	22
4.3	Exempel på genomförda insatser som bidrar till ökad tillgänglighet till elektroniska kommunikationer	23
4.4	Regeringens arbete med IT inom några områden	25
5	Användning av IT och tillgång till bredband	27
5.1	Sverige har en stark position	27
5.2	Användningen av IT	28
5.3	Tillgång till bredband	30
6	Trender och framtida utveckling	31
6.1	Bredbandstjänster	31
6.2	Infrastruktur för bredband	33
7	Mål för tillgänglighet	34
8	Insatser för ökad tillgänglighet	38
9	Ändrade regler för tillstånd att använda radiosändare	50
9.1	Gällande rätt	50
9.1.1	Lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation	50
9.1.2	Tillämpliga EU-direktiv	55
9.2	Behovet av reformer	57
9.3	Tillstånd att använda radiosändare inom ett visst frekvensutrymme	60
9.4	Förfarandet med allmän inbjudan till ansökan om tillstånd	62
9.4.1	Ett utvidgat tillämpningsområde	62
9.4.2	En ny bestämmelse om sekretess	66
9.5	Giltighetstiden för tillstånd att använda radiosändare inom ett visst frekvensutrymme	70
9.6	Giltighetstiden för tillstånd att använda en viss radiosändare	73
9.7	Överlåtelse och uthyrning av tillstånd	75
9.8	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser	78
10	Tvistlösning	81
11	Lissabonfördraget	82
12	Samhällsomfattande tjänster	83

12.1	Finansiering av samhällsomfattande tjänster vid en eventuell upphandling	83
12.2	Funktionellt tillträde till Internet	85
13	Konsekvenser.....	89
13.1	Ändrade regler för tillstånd att använda radiosändare och tvistlösning	89
13.2	Samhällsomfattande tjänster	91
14	Författningskommentar.....	92
14.1	Förslaget till lag om ändring i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation.....	92
14.2	Förslaget till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).....	98
Bilaga 1	Sammanfattning av betänkandet Effektivare signaler (SOU 2008:72)	99
Bilaga 2	Betänkandets lagförslag	104
Bilaga 3	Förteckning över remissinstanserna	113
Bilaga 4	Promemorians lagförslag.....	114
Bilaga 5	Förteckning över remissinstanserna	125
Bilaga 6	Lagrådsremissens lagförslag.....	126
Bilaga 7	Lagrådets yttrande	141
Bilaga 8	Lagförslaget i promemorian Samhällsomfattande teletjänster: finansieringen vid upphandling och höjning av nivån för funktionellt tillträde till Internet.....	144
Bilaga 9	Förteckning över remissinstanser (promemorian Samhällsomfattande teletjänster: finansieringen vid upphandling och höjning av nivån för funktionellt tillträde till Internet.....	145
Bilaga 10	Förteckning över deltagare vid Näringsdepartementets remissmöte den 12 januari 2010	146
Bilaga 11	Sammanfattning av regeringens bredbandsstrategi	147
	Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 31 mars 2010.....	148
	Rättsdatablad	149

Regeringen föreslår att riksdagen
dels antar regeringens förslag till
1. lag om ändring i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation,
2. lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400),
dels godkänner vad regeringen föreslår om delmål 3 för politiken för
informationssamhället (avsnitt 7).

2.1 Förslag till lag om ändring i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation

dels att 2 kap. 3 §, 3 kap. 1, 2, 4, 6, 8–11 och 23 §§, 4 kap. 4 och 13 §§, 5 kap. 14 §, 7 kap. 6 och 10 §§ och 8 kap. 1, 2, 5, 6, 10–13, 14 a och 17 §§ samt rubriken närmast före 3 kap. 23 § ska ha följande lydelse,

dels att det i lagen ska införas fem nya paragrafer, 3 kap. 11 a, 12 a, 12 b och 24 §§ och 7 kap. 6 a §, samt närmast före 3 kap. 6, 10 och 11 §§ och närmast efter 3 kap. 11 a § nya rubriker av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

3 §

Den som bedriver verksamhet som är anmälningsskyldig enligt 1 § *skall* tillämpa sådana standarder som Europeiska *gemenskapernas kommission* angivit som obligatoriska i en förteckning som offentliggjorts i Europeiska *gemenskapernas* officiella tidning.

Den som bedriver verksamhet som är anmälningsskyldig enligt 1 § *ska* tillämpa sådana standarder som Europeiska *kommissionen* angivit som obligatoriska i en förteckning som offentliggjorts i Europeiska *unionens* officiella tidning.

3 kap.

1 §

För att här i landet eller på ett svenskt fartyg eller luftfartyg utomlands få använda *en* radiosändare krävs tillstånd enligt *bestämmelserna* i detta kapitel.

För att här i landet eller på ett svenskt fartyg eller luftfartyg utomlands få använda radiosändare krävs tillstånd enligt detta kapitel. *Ett tillstånd att använda radiosändare ska avse rätt att använda en viss radiosändare eller att använda radiosändare inom ett visst frekvensutrymme.*

2 §

Om användningen av frekvensutrymme samt villkoren och förfarandet för beviljande av tillstånd att använda radiosändare har harmoniserats i enlighet med internationella avtal som Sverige har anslutit sig till eller bestämmelser antagna med stöd av *Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen*, *skall* den

Om användningen av frekvensutrymme samt villkoren och förfarandet för beviljande av tillstånd att använda radiosändare har harmoniserats i enlighet med internationella avtal som Sverige har anslutit sig till eller bestämmelser antagna med stöd av *fördraget om Europeiska unionens funktionssätt*, *ska* den som har

som har beviljats sådant tillstånd anses ha tillstånd enligt 1 §.

beviljats sådant tillstånd anses ha tillstånd enligt 1 §.

Prop. 2009/10:193

4 §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om undantag från tillståndsplikt enligt 1 §. Därvid får föreskrivas villkor om att den radioanläggning där sändaren ingår *skall* uppfylla bestämda tekniska krav samt i övrigt sådana villkor som anges i 11 § 1–5, 7–10 och 12.

Undantag enligt första stycket får stycket har motsvarande tillämpning.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om undantag från tillståndsplikt enligt 1 §. Därvid får *det* föreskrivas villkor om att den radioanläggning där sändaren ingår *ska* uppfylla bestämda tekniska krav samt i övrigt sådana villkor som anges i 11 § 1–7 och 9 samt 11 a § 1, 2 och 4.

tidsbegränsas, varvid 12 § andra

Tillståndsförfarandet

6 §

Tillstånd att använda radio-sändare *skall* beviljas, om

1. det kan antas att *radio-sändaren* kommer att användas på ett sådant sätt att risk för otillåten skadlig störning inte uppkommer,

2. *radiosändaren, tillsammans med avsedd radiomottagare, är så beskaffad i tekniskt hänseende att den uppfyller rimliga krav på en effektiv frekvensanvändning och på möjligheten att verka i en miljö som den är avsedd för,*

3. radioanvändningen utgör en effektiv användning av frekvensutrymmet,

4. det kan antas att radioanvändningen inte kommer att hindra sådan radiokommunikation som är särskilt viktig med hänsyn till den fria åsiktsbildningen,

5. radioanvändningen inte kommer att ta i anspråk frekvensutrymme som behövs för att upprätthålla en rimlig beredskap för utveckling av befintliga och nya radioanvändningar eller frekvensutrymme för vilket radioanvändningen har harmoniserats i enlighet med internationella avtal som Sverige har anslutit sig till eller

Tillstånd att använda radio-sändare *ska* beviljas, om

1. det kan antas att *radio-frekvenserna* kommer att användas på ett sådant sätt att risk för otillåten skadlig störning inte uppkommer,

2. radioanvändningen utgör en effektiv användning av frekvensutrymmet,

3. det kan antas att radioanvändningen inte kommer att hindra sådan radiokommunikation som är särskilt viktig med hänsyn till den fria åsiktsbildningen,

4. radioanvändningen inte kommer att ta i anspråk frekvensutrymme som behövs för att upprätthålla en rimlig beredskap för utveckling av befintliga och nya radioanvändningar eller frekvensutrymme för vilket radioanvändningen har harmoniserats i enlighet med internationella avtal som Sverige har anslutit sig till eller

bestämmelser antagna med stöd av *Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen*,

6. det kan antas att radioanvändningen inte kommer att inkräkta på det frekvensutrymme som behövs för verksamhet som avses i 3 §, och

7. det inte med hänsyn till att sökanden tidigare har fått tillstånd återkallat eller något annat liknande förhållande finns skälig anledning att anta att *radiosändaren* kommer att användas i strid med tillståndsvillkoren.

Tillstånd att använda radiosändare för utsändningar som kräver tillstånd enligt annan lag eller enligt bestämmelser meddelade med stöd av annan lag, får meddelas endast om sådant tillstånd föreligger.

bestämmelser antagna med stöd av *fördraget om Europeiska unionens funktionssätt*,

5. det kan antas att radioanvändningen inte kommer att inkräkta på det frekvensutrymme som behövs för verksamhet som avses i 3 §, och

6. det inte med hänsyn till att sökanden tidigare har fått tillstånd återkallat eller något annat liknande förhållande finns skälig anledning att anta att *radioanvändningen* kommer att ske i strid med tillståndsvillkoren.

Tillstånd att använda radiosändare för utsändningar som kräver tillstånd enligt annan lag eller enligt bestämmelser meddelade med stöd av annan lag, får meddelas endast om sådant tillstånd finns.

Om tillståndet avser en viss radiosändare ska denna, tillsammans med avsedd radiomottagare, vara så beskaffad i tekniskt hänseende att den uppfyller rimliga krav på en effektiv frekvensanvändning och på möjligheten att verka i den miljö som den är avsedd för.

8 §¹

När det uppkommer fråga om att meddela tillstånd att använda radiosändare för nya eller väsentligt ändrade radioanvändningar och det kan antas att det frekvensutrymme som kan avsättas för verksamheten inte är tillräckligt för att ge tillstånd åt alla som vill och skulle kunna bedriva sådan verksamhet, skall prövning ske efter allmän inbjudan till ansökan, om inte särskilda skäl föranleder annat. Detsamma gäller när det frekvensutrymme som avsatts för en viss radioanvändning utökas

När antalet tillstånd har begränsats enligt 7 §, ska tillståndsprövningen ske efter allmän inbjudan till ansökan, om inte särskilda skäl föranleder annat.

¹ Senaste lydelse 2006:636.

eller på annat sätt medger att ytterligare tillstånd meddelas.

Första stycket gäller inte sådan radioanvändning som

1. huvudsakligen avser utsändning till allmänheten av program i ljudradio eller annat som anges i 1 kap. 1 § tredje stycket yttrandefrihetsgrundlagen,

2. är avsedd för privat bruk, eller

3. behövs för verksamhet som bedrivs i syfte att tillgodose allmän ordning, säkerhet eller hälsa.

Prövning enligt första stycket *skall* ske efter ett jämförande urvalsförfarande, efter ett anbuds-förfarande där det pris sökanden är villig att betala för tillståndet *skall* vara utslagsgivande eller efter en kombination av dessa förfaranden.

Prövning enligt första stycket *ska* ske efter ett jämförande urvalsförfarande, efter ett anbuds-förfarande där det pris sökanden är villig att betala för tillståndet *ska* vara utslagsgivande eller efter en kombination av dessa förfaranden.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om innehållet i en allmän inbjudan enligt första stycket, vilken radioanvändning som omfattas av undantaget i andra stycket 3 och om förfarande enligt tredje stycket.

9 §

Tillstånd att använda radiosändare *skall* avse en viss radioanvändning. *Tillstånd att använda radiosändare för viss radioanvändning och tillstånd att använda enskilda radiosändare inom denna användning får meddelas vid skilda tillfällen.*

Tillstånd att använda radiosändare *ska* avse en viss radioanvändning.

Digital utsändning till allmänheten av program i ljudradio m.m.

Lydelse enligt prop. 2009/10:115

Föreslagen lydelse

10 §²

Ett tillstånd som avser digital utsändning till allmänheten av program i ljudradio eller annat som anges i 1 kap. 1 § tredje stycket yttrandefrihetsgrundlagen får förenas med rätt att använda radiosändaren för annan användning, motsvarande högst tjugo procent av den digitala kapaciteten i frekvensutrymmet. Detta gäller

Ett tillstånd som avser digital utsändning till allmänheten av program i ljudradio eller annat som anges i 1 kap. 1 § tredje stycket yttrandefrihetsgrundlagen får förenas med rätt att använda radiosändare för annan användning, motsvarande högst tjugo procent av den digitala kapaciteten i frekvensutrymmet. Detta gäller

² Senaste lydelse 2007:1284.

dock endast om villkor enligt 4 kap. 9 § 9 eller 11 kap. 3 § 8 radio- och tv-lagen (2010:000) inte uppställts för motsvarande sändningstillstånd och det i övrigt inte inverkar menligt på konkurrensen.

dock endast om villkor enligt 4 kap. 9 § 9 eller 11 kap. 3 § 8 radio- och tv-lagen (2010:000) inte uppställts för motsvarande sändningstillstånd och det i övrigt inte inverkar menligt på konkurrensen.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Villkor

11 §

Tillstånd att använda radiosändare får förenas med villkor om

1. det frekvensutrymme som tillståndet avser, 2. vilken eller vilka elektroniska kommunikationstjänster eller slag av elektroniska kommunikationsnät eller tekniker som tillståndet avser, 3. täckning och utbyggnad inom landet, 4. <i>antennens och i övrigt radiosändarens beskaffenhet,</i> 5. <i>det geografiska område inom vilket en mobil radiosändare får användas,</i> 6. <i>var antennen till en fast radiosändare skall vara belägen,</i> 7. <i>kompetenskrav för den som skall handha radioanläggningen,</i> 8. skyldighet för sökanden att dela frekvensutrymme med annan, 9. sådant som i enlighet med beslut om en harmoniserad användning av radiofrekvenser <i>skall</i> uppställas som villkor när den som <i>skall</i> tilldelas radiofrekvens har utsetts i enlighet med internationella avtal eller bestämmelser antagna med stöd av <i>Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen,</i> 10. skyldigheter som följer av tillämpliga internationella avtal i fråga om användning av frekvenser, 11. åtaganden som har gjorts i samband med beviljande av tillstånd enligt 8 §, samt 12. annat som krävs för att säkerställa ett faktiskt och effektivt frekvensutnyttjande.	4. <i>det geografiska område som tillståndet avser,</i> 5. skyldighet för sökanden att dela frekvensutrymme med annan, 6. sådant som i enlighet med beslut om en harmoniserad användning av radiofrekvenser <i>ska</i> uppställas som villkor när den som <i>ska</i> tilldelas radiofrekvens har utsetts i enlighet med internationella avtal eller bestämmelser antagna med stöd av <i>fördraget om Europeiska unionens funktionssätt,</i> 7. skyldigheter som följer av tillämpliga internationella avtal i fråga om användning av frekvenser, 8. åtaganden som har gjorts i samband med beviljande av tillstånd enligt 8 §, samt 9. <i>tekniska krav och annat</i> som krävs för att säkerställa ett faktiskt och effektivt frekvensutnyttjande.

11 a §

Ett tillstånd att använda en viss radiosändare får, utöver det som anges i 11 §, förenas med villkor om

- 1. antennens och i övrigt radiosändarens beskaffenhet,*
- 2. det geografiska område där en mobil radiosändare får användas,*
- 3. var antennen till en fast radiosändare ska vara belägen, samt*
- 4. kompetenskrav för den som ska handha radioanläggningen.*

*Tillståndstid***12 a §**

Tillstånd att använda en viss radiosändare ska vid giltighetstidens utgång förlängas med samma tid som tillståndet senast har gällt, dock längst med fem år vid varje tillfälle, om de förutsättningar för att meddela tillstånd som anges i 6 § är uppfyllda. Förlängning får ske endast om giltighetstiden för tillståndet överstiger sex månader.

Förlängning ska ske med en kortare tid än som anges i första stycket första meningen eller på ändrade villkor, om de förutsättningar för att meddela tillstånd som anges i 6 § därigenom kan uppfyllas eller om tillståndshavaren begär det.

Om tillståndshavaren begär det ska giltighetstiden inte förlängas.

12 b §

Giltighetstiden för ett tillstånd att använda radiosändare inom ett visst frekvensutrymme får inte förlängas.

Överlåtelse av tillstånd**Överlåtelse och uthyrning av tillstånd****23 §**

Tillstånd eller del av tillstånd att använda radiosändare eller nummer får överlåtas efter medgivande från den myndighet som meddelat tillståndet. Sådant medgivande *skall* lämnas, om

1. förvärvaren uppfyller de krav som ställts på sökanden i samband med att tillståndet meddelades,

2. det inte finns skäl att anta att överlåtelsen inverkar menligt på konkurrensen,

3. överlåtelsen inte leder till ändrad användning av radiofrekvenserna, om denna är harmoniserad enligt bestämmelser antagna med stöd av *Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen*, och

4. det inte finns något annat särskilt skäl mot det.

Förvärvaren övertar överlåtarens rättigheter och skyldigheter enligt denna lag för tiden efter medgivandet. Vid överlåtelse av del av tillstånd *skall* den överlåtna delen anses som ett nytt tillstånd.

Vid medgivandet får myndigheten meddela de nya eller ändrade villkor som överlåtelsen föranleder.

En överlåtelse i strid med denna paragraf är utan verkan.

Tillstånd eller del av tillstånd att använda radiosändare eller nummer får överlåtas efter medgivande från den myndighet som meddelat tillståndet. Sådant medgivande *ska* lämnas, om

1. förvärvaren uppfyller de krav som ställts på sökanden i samband

med att tillståndet meddelades,

2. det inte finns skäl att anta att överlåtelsen inverkar menligt på konkurrensen,

3. överlåtelsen inte leder till ändrad användning av radiofrekvenserna, om denna är harmoniserad enligt bestämmelser antagna med stöd av *fördraget om Europeiska unionens funktionssätt*, och

4. det inte finns något annat särskilt skäl mot det.

Förvärvaren övertar överlåtarens rättigheter och skyldigheter enligt denna lag för tiden efter medgivandet. Vid överlåtelse av del av tillstånd *ska* den överlåtna delen anses som ett nytt tillstånd.

24 §

Bestämmelserna om överlåtelse av tillstånd eller del av tillstånd i 23 § första stycket, andra stycket första meningen och fjärde stycket ska också tillämpas på uthyrning av tillstånd eller del av tillstånd att använda radiosändare.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om undantag från kravet på medgivande vid uthyrning som avser en kortare period eller annars är av begränsad omfattning.

4 kap.**4 §³**

En operatör som enligt 8 kap. 7 § har ett betydande inflytande på en viss marknad, ska i enlighet med 8 kap. 6 § åläggas en eller flera av de skyldigheter som anges i 5–12 §§. Operatören får också åläggas en skyldighet enligt 12 a §. Av 12 c § följer att en operatör frivilligt kan åta sig en förpliktelse enligt 12 a § och att detta är att likställa med en skyldighet. Förpliktelser enligt detta kapitel ska syfta till att skapa effektiv konkurrens.

En sådan operatör får även i andra fall än som anges i detta kapitel åläggas en skyldighet om tillträde, om det finns synnerliga skäl för det och åtgärden godkänns av Europeiska *gemenskapernas kommission*.

En sådan operatör får även i andra fall än som anges i detta kapitel åläggas en skyldighet om tillträde, om det finns synnerliga skäl för det och åtgärden godkänns av Europeiska *kommissionen*.

13 §

En operatör får inte förpliktas att tillämpa olika villkor för likvärdiga tjänster.

En skyldighet som gäller tillträde *skall* vara knuten till de tjänster som faktiskt tillhandahålls, om inte annat följer av villkor som beslutats enligt 3 kap. 11 §.

En skyldighet som gäller tillträde *ska* vara knuten till de tjänster som faktiskt tillhandahålls, om inte annat följer av villkor som beslutats enligt 3 kap. 11 *eller 11 a §*.

5 kap.**14 §⁴**

Om en marknadsanalys enligt 8 kap. 6 § visar att det inte råder effektiv konkurrens på marknaden för tillhandahållandet av hela eller delar av det minimiutbud av hyrda förbindelser som fastställts i en förteckning över standarder i Europeiska *gemenskapernas* officiella tidning, får den som enligt 8 kap. 7 § har ett betydande inflytande på den marknaden i hela eller delar av landet förpliktas att tillhandahålla ett minimiutbud samt att

Om en marknadsanalys enligt 8 kap. 6 § visar att det inte råder effektiv konkurrens på marknaden för tillhandahållandet av hela eller delar av det minimiutbud av hyrda förbindelser som fastställts i en förteckning över standarder i Europeiska *unionens* officiella tidning, får den som enligt 8 kap. 7 § har ett betydande inflytande på den marknaden i hela eller delar av landet förpliktas att tillhandahålla ett minimiutbud samt att

1. under likvärdiga omständigheter tillämpa likvärdiga villkor mot andra som tillhandahåller likvärdiga tjänster,

³ Senaste lydelse 2008:473.

⁴ Senaste lydelse 2006:26.

2. tillhandahålla hyrda förbindelser till andra på samma villkor och med samma kvalitet som gäller för operatörens egna tjänster eller för dotterbolags eller samarbetspartners tjänster,

2 a. tillämpa kostnadsorienterad prissättning,

3. utforma och använda en lämplig kostnadsredovisningsmetod,

4. offentliggöra tekniska egenskaper,

5. offentliggöra taxor, periodiska hyresavgifter och övriga kostnader samt ange om dessa är differentierade, eller

6. offentliggöra leveransvillkor.

Avvikelse från taxor och leveransvillkor som offentliggjorts enligt första stycket 5 eller 6 får inte göras utan tillstånd från den myndighet som regeringen bestämmer.

7 kap.

6 §

Ett tillstånd får återkallas och tillståndsvillkor ändras omedelbart, om

1. ett sådant tillstånd som avses i 3 kap. 6 § andra stycket har upphört att gälla, om inte särskilda skäl talar mot en återkallelse,

2. den som har sökt tillståndet har lämnat oriktiga uppgifter eller inte lämnat uppgifter av betydelse för tillståndet,

3. förändringar inom radiotekniken eller ändringar i radioanvändningen på grund av internationella överenskommelser som Sverige har anslutit sig till eller bestämmelser antagna med stöd av *Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen* har medfört att ett nytt tillstånd med samma villkor inte skulle kunna meddelas,

3. förändringar inom radiotekniken eller ändringar i radioanvändningen på grund av internationella överenskommelser som Sverige har anslutit sig till eller bestämmelser antagna med stöd av *fördraget om Europeiska unionens funktionssätt* har medfört att ett nytt tillstånd med samma villkor inte skulle kunna meddelas,

4. tillståndshavaren trots påminnelse inte betalar avgift enligt 8 kap. 17 eller 18 §, eller

5. tillståndshavaren begär att tillståndet *skall* återkallas.

5. tillståndshavaren begär att tillståndet *ska* återkallas.

Tillståndsvillkor får också ändras omedelbart i fall som avses i 3 kap. 23 §.

Ett tillstånd får återkallas enligt första stycket 1–3 endast om ändamålet med återkallelsen inte lika väl kan tillgodoses genom att tillståndsvillkoren ändras.

6 a §

Vid uthyrning av tillstånd att använda radiosändare enligt 3 kap. 24 § ska, när det finns skäl att återkalla ett tillstånd enligt 5 eller 6 § på grund av omständigheter som hänför sig till hyresstagaren, återkallelsen i stället avse medgivandet till uthyrning.

10 §⁵

Uppkommer det en tvist mellan dem som tillhandahåller elektroniska kommunikationsnät eller kommunikationstjänster eller tillhörande tjänster *och tvisten har samband med skyldigheter som följer av denna lag eller av föreskrifter, tillståndsvillkor eller beslut om förpliktelser som meddelats med stöd av lagen eller som följer av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 717/2007, får en part hänskjuta tvisten för avgörande av tillsynsmyndigheten.*

Uppkommer det en tvist mellan dem som tillhandahåller elektroniska kommunikationsnät eller kommunikationstjänster eller tillhörande tjänster *får en part hänskjuta tvisten för avgörande av tillsynsmyndigheten, om*

1. tvisten har samband med skyldigheter som följer av denna lag eller av föreskrifter, tillståndsvillkor eller beslut om förpliktelser som meddelats med stöd av lagen eller som följer av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 717/2007, eller

2. tvisten i övrigt rör villkor för samtrafik eller andra former av tillträde.

Myndigheten ska så snart som möjligt besluta i de frågor som tvisten gäller. Beslutet ska meddelas senast fyra månader från det att begäran kom in till myndigheten, om längre tid inte är nödvändig med hänsyn till tvistens omfattning eller andra särskilda omständigheter.

8 kap.**1 §**

Den som bedriver verksamhet som omfattas av lagen är skyldig att på begäran tillhandahålla en myndighet upplysningar och handlingar som behövs för

1. förfaranden för eller bedömning av framställningar om beviljande av tillstånd eller medgivande enligt 3 kap. 1, 19 *och* 23 §§,

1. förfaranden för eller bedömning av framställningar om beviljande av tillstånd eller medgivande enligt 3 kap. 1, 19, 23 *och* 24 §§,

2. offentliggörande av jämförande kvalitets- och prisöversikter över tjänster till gagn för konsumenterna enligt 5 kap.,

3. klart definierade statistiska ändamål,

4. marknadsanalys enligt 5 och 6 §§, eller

5. beslut om skyldigheter enligt 4 och 5 kap.

Uppgifter som avses i första stycket 2–5 får inte begäras in före ett marknadstillträde eller som villkor för detta.

2 §

Den information som har erhållits av en myndighet enligt bestämmelser i denna lag får på motiverad begäran lämnas till Europeiska *gemenskapernas kommission* eller andra behöriga

Den information som har erhållits av en myndighet enligt bestämmelser i denna lag får på motiverad begäran lämnas till Europeiska *kommissionen* eller andra behöriga myndigheter inom

⁵ Senaste lydelse 2009:546.

myndigheter inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, om det är nödvändigt för att dessa myndigheter eller den svenska myndigheten *skall* kunna fullgöra sina uppgifter.

Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, om det är nödvändigt för att dessa myndigheter eller den svenska myndigheten *ska* kunna fullgöra sina uppgifter.

5 §

Den myndighet som regeringen bestämmer *skall* fortlöpande fastställa vilka produkt- och tjänstemarknader som har sådana särdrag att det kan vara motiverat att införa skyldigheter enligt denna lag. Marknadernas geografiska omfattning *skall* därvid definieras. Vid fastställandet *skall* Europeiska gemenskapernas kommissions rekommendation om relevanta produkt- och tjänstemarknader samt riktlinjer för marknadsanalys och bedömning av ett företags betydande inflytande på marknaden beaktas.

Den myndighet som regeringen bestämmer *ska* fortlöpande fastställa vilka produkt- och tjänstemarknader som har sådana särdrag att det kan vara motiverat att införa skyldigheter enligt denna lag. Marknadernas geografiska omfattning *ska* därvid definieras. Vid fastställandet *ska* Europeiska kommissionens rekommendation om relevanta produkt- och tjänstemarknader samt riktlinjer för marknadsanalys och bedömning av ett företags betydande inflytande på marknaden beaktas.

6 §

Den myndighet som regeringen bestämmer *skall* fortlöpande analysera de relevanta marknader som har fastställts enligt 5 §. Därvid *skall* Europeiska gemenskapernas kommissions riktlinjer för marknadsanalys och bedömning av ett företags betydande inflytande på marknaden beaktas. För varje marknad *skall* det fastställas om det råder effektiv konkurrens.

Den myndighet som regeringen bestämmer *ska* fortlöpande analysera de relevanta marknader som har fastställts enligt 5 §. Därvid *ska* Europeiska kommissionens riktlinjer för marknadsanalys och bedömning av ett företags betydande inflytande på marknaden beaktas. För varje marknad *ska* det fastställas om det råder effektiv konkurrens.

Om det vid en bedömning enligt första stycket konstateras att det inte råder effektiv konkurrens på en fastställd marknad, *skall* företag med betydande inflytande på den marknaden identifieras och beslut meddelas om skyldigheter enligt 4 kap. 4 § och 5 kap. 13 och 14 §§.

Om det vid en bedömning enligt första stycket konstateras att det inte råder effektiv konkurrens på en fastställd marknad, *ska* företag med betydande inflytande på den marknaden identifieras och beslut meddelas om skyldigheter enligt 4 kap. 4 § och 5 kap. 13 och 14 §§.

Om det vid en bedömning enligt första stycket konstateras att det råder effektiv konkurrens på en fastställd marknad, *skall* skyldigheter som har beslutats med stöd av 4 kap. 4 § och 5 kap. 13 och

Om det vid en bedömning enligt första stycket konstateras att det råder effektiv konkurrens på en fastställd marknad, *ska* skyldigheter som har beslutats med stöd av 4 kap. 4 § och 5 kap. 13 och

14 §§ upphävas. Tidpunkten för upphävande av en skyldighet *skall* bestämmas med hänsyn till berörda parter intressen.

För gränsöverskridande marknader som fastställts enligt beslut av Europeiska *gemenskapernas kommission* *skall* åtgärder enligt första–tredje styckena beslutas efter samråd med behöriga myndigheter i berörda länder.

14 §§ upphävas. Tidpunkten för upphävande av en skyldighet *ska* bestämmas med hänsyn till berörda parter intressen.

För gränsöverskridande marknader som fastställts enligt beslut av Europeiska *kommissionen* *ska* åtgärder enligt första–tredje styckena beslutas efter samråd med behöriga myndigheter i berörda länder.

10 §

När en myndighet avser att enligt 5 § fastställa en marknad som skiljer sig från dem som framgår av Europeiska *gemenskapernas kommissions* rekommendation eller meddela beslut enligt 6 § andra eller tredje stycket eller 3 kap. 7 § eller vidta andra åtgärder som har betydande inverkan på en enligt 5 § fastställd marknad, *skall* den upprätta ett förslag till åtgärd och ge berörda parter tillfälle att yttra sig över förslaget inom skälig tid.

Första stycket gäller inte tvist som har hänskjutits till prövning enligt 7 kap. 10 §.

När en myndighet avser att enligt 5 § fastställa en marknad som skiljer sig från dem som framgår av Europeiska *kommissionens* rekommendation eller meddela beslut enligt 6 § andra eller tredje stycket eller 3 kap. 7 § eller vidta andra åtgärder som har betydande inverkan på en enligt 5 § fastställd marknad, *ska* den upprätta ett förslag till åtgärd och ge berörda parter tillfälle att yttra sig över förslaget inom skälig tid.

Första stycket gäller inte *en* tvist som har hänskjutits till prövning enligt 7 kap. 10 §.

11 §

Om ett beslut enligt 5 §, 6 § andra eller tredje stycket, 4 kap. 3 eller 4 § eller 5 kap. 13 eller 14 § skulle kunna påverka handeln mellan staterna inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, *skall* ett motiverat förslag till beslut tillställas behöriga myndigheter i övriga stater och Europeiska *gemenskapernas kommission*.

Underrättelse till kommissionen enligt första stycket *skall* även lämnas om en myndighet i enlighet med internationella avtal avser att införa, ändra eller upphäva en skyldighet som beslutats enligt denna lag.

Om ett beslut enligt 5 §, 6 § andra eller tredje stycket, 4 kap. 3 eller 4 § eller 5 kap. 13 eller 14 § skulle kunna påverka handeln mellan staterna inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, *ska* ett motiverat förslag till beslut tillställas behöriga myndigheter i övriga stater och Europeiska *kommissionen*.

Underrättelse till kommissionen enligt första stycket *ska* även lämnas om en myndighet i enlighet med internationella avtal avser att införa, ändra eller upphäva en skyldighet som beslutats enligt denna lag.

12 §

Beslut i fall som avses i 11 § får meddelas tidigast en månad efter det att underrättelse har skett. Infaller den tidpunkt som bestämts enligt 10 § senare får beslutet meddelas tidigast då.

Ett beslut får dock meddelas tidigast två månader efter utgången av den tid som anges i första stycket, om Europeiska gemenskapernas kommission inom den tiden meddelat myndigheten att den överväger att inte godta ett förslag till beslut som

1. innebär att en marknad som skall fastställas enligt 5 § avviker från kommissionens rekommendation, eller

2. avser identifiering av företag enligt 6 § andra stycket.

Om kommissionen inom den tid som anges i andra stycket beslutar att inte godta ett sådant förslag som avses där, får beslut inte meddelas.

Ett beslut får dock meddelas tidigast två månader efter utgången av den tid som anges i första stycket, om Europeiska kommissionen inom den tiden meddelat myndigheten att den överväger att inte godta ett förslag till beslut som

1. innebär att en marknad som ska fastställas enligt 5 § avviker från kommissionens rekommendation, eller

2. avser identifiering av företag enligt 6 § andra stycket.

13 §

Om det behövs för att säkerställa konkurrensen på en marknad som fastställts enligt 5 § eller för att skydda användarnas intressen, och ett beslut om åtgärd inte kan skjutas upp, får beslut, utan iakttagande av samrådsskyldigheten i 10–12 §§, meddelas att gälla i högst sex månader. I sådant fall skall behöriga myndigheter och Europeiska gemenskapernas kommission utan dröjsmål underrättas om beslutet och skälen för detta.

Ett beslut om en åtgärd enligt första stycket får inte förlängas utan iakttagande av samrådsskyldigheten i 10–12 §§.

Om det behövs för att säkerställa konkurrensen på en marknad som fastställts enligt 5 § eller för att skydda användarnas intressen, och ett beslut om åtgärd inte kan skjutas upp, får beslut, utan iakttagande av samrådsskyldigheten i 10–12 §§, meddelas att gälla i högst sex månader. I sådant fall ska behöriga myndigheter och Europeiska kommissionen utan dröjsmål underrättas om beslutet och skälen för detta.

14 a §⁶

Ett beslut enligt 4 kap. 12 a eller 12 c § får inte fattas utan att ett förslag till beslutet först har godkänts av Europeiska gemenskapernas kommission.

Ett beslut enligt 4 kap. 12 a eller 12 c § får inte fattas utan att ett förslag till beslutet först har godkänts av Europeiska kommissionen.

⁶ Senaste lydelse 2008:473.

17 §

En handläggningsavgift får tas ut av den som

1. anmäler verksamhet enligt 2 kap. 1 §, eller	2. ansöker om tillstånd eller medgivande enligt 3 kap. 1, 19 eller 23 §.
2. ansöker om tillstånd eller medgivande enligt 3 kap. 1, 19, 23 eller 24 §.	

En årlig avgift *skall* betalas av den som

1. bedriver verksamhet som är anmäld enligt 2 kap. 1 §, eller	En årlig avgift <i>ska</i> betalas av den som
2. innehar tillstånd enligt 3 kap. 1 eller 19 §.	

Handläggningsavgiften *skall* motsvara myndighetens kostnader för handläggningen av ärendet. De årliga avgifterna *skall* sammantaget motsvara de kostnader som en myndighet i övrigt har för sin verksamhet enligt denna lag. Avgifterna *skall* fördelas med skälig andel på dem som bedriver anmäld verksamhet eller innehar tillstånd.

Handläggningsavgiften *ska* motsvara myndighetens kostnader för handläggningen av ärendet. De årliga avgifterna *ska* sammantaget motsvara de kostnader som en myndighet i övrigt har för sin verksamhet enligt denna lag. Avgifterna *ska* fördelas med skälig andel på dem som bedriver anmäld verksamhet eller innehar tillstånd.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2010.
  2. I fråga om ärenden som har avgjorts av tillsynsmyndigheten före ikraftträdandet, och som efter överklagande ska prövas av allmän förvaltningsdomstol efter ikraftträdandet, gäller 7 kap. 10 § i sin äldre lydelse.
  3. Den som vid ikraftträdandet har ett tillstånd att använda radiosändare för viss radioanvändning ska anses ha ett tillstånd att använda radiosändare inom ett visst frekvensutrymme. Giltighetstiden för ett sådant tillstånd ska anses förlängd med tio år, om tillståndet gäller längst till och med den 31 december 2015 och inte tidigare har förlängts eller förnyats.
  4. Äldre föreskrifter om krav på tillstånd för att använda enskilda radiosändare inom ramen för ett tillstånd att använda radiosändare för viss radioanvändning, gäller fortfarande om tillståndet meddelats före ikraftträdandet.

Härigenom föreskrivs att det i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) ska införas en ny paragraf, 17 kap. 4 a §, samt närmast före 17 kap. 4 a § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

17 kap.

Tillstånd att använda radiosändare

4 a §

Sekretess gäller för uppgift som hänför sig till ärende om prövning enligt 3 kap. 8 § lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation av fråga om tillstånd att använda radiosändare efter allmän inbjudan till ansökan, om det kan antas att syftet med förfarandet motverkas om uppgiften röjs.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2010.

Riksdagen fattade under 2000 beslut om mål för IT-politiken (prop. 1999/2000:85, bet. 1999/2000:TU9, rskr. 1999/2000:256). Under 2005 fattade riksdagen beslut om ett särskilt delmål avseende tillgänglighet och säkerhet (prop. 2004/05:175, bet. 2005/06:TU4, rskr. 2005/06:142).

Tillstånd att använda radiosändare

Den 19 juli 2007 beslutade regeringen att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att bl.a. undersöka behovet av vissa ändrade regler för tillståndsgivning enligt 3 kap. lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation, förkortad LEK. Utredaren skulle också undersöka behovet av sekretesskydd för uppgifter i ansökningar och bud vid inbjudningsförfaranden för tillstånd. Utredningen fick namnet Frekvensutredningen. Den 31 juli 2008 överlämnade utredaren betänkandet Effektivare signaler (SOU 2008:72). En sammanfattning av betänkandet finns i *bilaga 1*. Betänkandets lagförslag finns i *bilaga 2*. Betänkandet har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 3*. En sammanställning av remissvaren finns tillgänglig i Näringsdepartementet (N2008/4773/ITP).

Härefter utarbetades inom Näringsdepartementet en promemoria som innehöll en komplettering och bearbetning av de förslag som lämnats av Frekvensutredningen. I vissa avseenden lämnades förslag på alternativa lösningar av de frågor som utredningen behandlat. I promemorian föreslogs också en utvidgning av omfånget av det särskilda tvistlösningsförfarandet i LEK. Promemorians lagförslag finns i *bilaga 4*. Promemorian har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 5*. En sammanställning av remissvaren finns tillgänglig i Näringsdepartementet (N2008/4773/ITP).

I lagrådsremissen lämnades också förslag till konsekvensändringar med anledning av att Lissabonfördraget har trätt i kraft den 1 december 2009.

Lagrådet

Regeringen beslutade den 4 februari 2010 att inhämta Lagrådets yttrande över de lagförslag som finns i *bilaga 6*. Lagrådets yttrande finns i *bilaga 7*. Regeringen har följt Lagrådets förslag, se avsnitt 9.7 och författningskommentaren.

Samhällsomfattande tjänster

Inom Näringsdepartementet har utarbetats promemorian Samhällsomfattande teletjänster: finansieringen vid upphandling och höjning av nivån för funktionellt tillträde till Internet. I promemorian föreslås en möjlighet att ta ut en avgift för att finansiera vissa samhällsomfattande tjänster samt en höjning av nivån för vad som utgör funktionellt tillträde till Internet. Avgiften skulle kunna tas ut om åliggandet att tillhandahålla

samhällsomfattande tjänster upphandlas. Promemorians lagförslag finns i *bilaga 8*. Promemorian har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 9*. Promemorians förslag behandlades vid ett remissmöte den 12 januari 2009. En förteckning över deltagarna vid remissmötet finns i *bilaga 10*. Sammanställningar av remissyttrandena och av de synpunkter som lämnades vid remissmötet finns tillgängliga i Näringsdepartementet (dnr N2009/9769/ITP). Prop. 2009/10:193

Regeringens bredbandsstrategi

Regeringen presenterade den 3 november 2009 en bredbandsstrategi (dnr N2009/8317/ITP). En sammanfattning av strategin finns i *bilaga 11*.

4 Bakgrund och utgångspunkter

4.1 Inledning

IT och särskilt Internet är sammantagna troligen vår tids mest revolutionerande innovation. IT och Internet är av stor betydelse för samhället och det kan tyckas som om integreringen av tekniken i det dagliga livet nått långt. Förändringsprocessen har dock bara inletts och kommer att fortgå i decennier. Oavsett vilka nya tjänster och användningsområden som kommer att skapas är det viktigt att skapa de allra bästa förutsättningarna för att utvecklingen ska komma hela landet till godo. Med hjälp av IT, Internet och bredband kan arbetsmetoder förändras, nya tjänster och affärsmodeller utvecklas och ändrade beteendemönster växa fram. En utbredd användning i alla delar av samhället bidrar till utvecklingen av kunskapssamhället. IT och funktionella elektroniska kommunikationer är grundläggande förutsättningar för företagande, sysselsättning och en effektiv förvaltning samt för att förenkla tillvaron för boende och besökande i alla landsbygder. En mer utbredd användning av IT är också en förutsättning för förverkligandet av regeringens handlingsplan för e-förvaltning. Avgörande för användningen är att det finns ett förtroende för IT i allmänhet och Internet i synnerhet. För att möjligheterna ska kunna tillvaratas måste företag, organisationer och privatpersoner i Sverige kunna lita på att näten fungerar och att den information och de tjänster som tillhandahålls är tillgängliga och tillförlitliga.

4.2 Utgångspunkter för IT-politiken

Utgångspunkten för regeringens IT-politik är att det är aktörerna på marknaden som har till uppgift att göra investeringar i infrastruktur. Regeringen har i sin bredbandsstrategi slagit fast att utvecklingen ska vara marknadsdriven. Med detta avses att elektroniska kommunikationstjänster och bredband i första hand tillhandahålls genom effektivt fungerande marknader. Det ska finnas ett stort utbud av tjänster som underlättar vardagen för hushåll och företag i hela landet. Statens ansvar är att se till att marknaden fungerar effektivt och att genom lämplig reglering

verka för att marknadsaktörerna ges rätt förutsättningar för sin verksamhet. I målet för politiken för informationssamhället lyfts betydelsen av väl fungerande marknader fram (se även prop. 2008/09:1, utg. omr. 22). Marknaden tillhandahåller infrastruktur och tjänster. Staten bör överväga ytterligare åtgärder i situationer då det är samhällsekonomiskt motiverat. Det offentliga har ett ansvar när marknaden av olika anledningar inte fungerar tillfredsställande och där allmänna intressen inte tillgodoses, t.ex. för vissa samhällstjänster. Huvudprincipen är att offentliga aktörer inte ska bedriva kommersiell verksamhet i konkurrens med privata aktörer.

De elektroniska kommunikationerna ska ge största möjliga utbyte när det gäller urval av överföringstjänster samt deras pris och kvalitet. Detta ska uppnås genom de åtgärder som grundas på lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation, förkortad LEK. LEK bygger i sin tur på ett EU-rättsligt regelverk i form av fem direktiv. Dessa är Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/19/EG av den 7 mars 2002 om tillträde till och samtrafik mellan elektroniska kommunikationsnät och tillhörande faciliteter (tillträdesdirektivet), Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/20/EG av den 7 mars 2002 om auktorisation för elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster (auktorisationsdirektivet), Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/21/EG av den 7 mars 2002 om ett gemensamt regelverk för elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster (ramdirektivet), Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/22/EG av den 7 mars 2002 om samhällsomfattande tjänster och användares rättigheter avseende elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster (direktivet om samhällsomfattande tjänster) samt Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/58/EG av den 12 juli 2002 om behandling av personuppgifter och integritetsskydd inom sektorn för elektronisk kommunikation (direktivet om integritet och elektronisk kommunikation).

Den 25 november 2009 beslutades omfattande ändringar i nämnda direktiv. Genom Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/136/EG ändrades direktivet om samhällsomfattande tjänster och direktivet om integritet och elektronisk kommunikation (EUT L 337, 18.12.2009, s. 11, Celex 32009L0136). Genom Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/140/EG ändrades ramedirektivet, tillträdesdirektivet och auktorisationsdirektivet (EUT L 337, 18.12.2009, s. 37, Celex 32009L0140). Ändringarna i direktiven ska ha genomförts i svensk rätt senast den 25 maj 2011.

4.3 Exempel på genomförda insatser som bidrar till ökad tillgänglighet till elektroniska kommunikationer

I det följande ges exempel på olika åtgärder som regeringen vidtagit för att bidra till en ökad tillgänglighet till elektroniska kommunikationer. Det handlar om en översyn av aktuellt regelverk samt övriga åtgärder för att stimulera till en utbyggnad av infrastruktur i marknadens regi.

För att effektivisera processen hos de allmänna förvaltningsdomstolarna i mål som rör LEK, har riksdagen efter förslag från regeringen beslutat om åtgärder som ska korta handläggningstiden och leda till ökad rättsäkerhet. Det innebär bl.a. att Kammarrätten i Stockholm är sista instans för prövning och att särskilda ekonomiska experter deltar i avgörandet av målen (prop. 2006/07:119, bet. 2007/08:TU2, rskr. 2007/08:8). Vidare gäller numera att beslut enligt LEK får överklagas av den som är part i ärendet, om beslutet har gått parten emot, och även av annan vars rättigheter påverkas negativt av beslutet (prop. 2008/09:159, bet. 2008/09:TU17, rskr. 2008/09:239)

Funktionell separation

LEK har ändrats så att Post- och telestyrelsen (PTS) har fått möjlighet att ålägga en operatör med betydande inflytande på marknaden om funktionell separation av kopparaccessnätet (prop. 2007/08:73, bet. 2007/08:TU13, rskr. 2007/08:228). Detta innebär att om andra åtgärder anses otillräckliga för att skapa en väl fungerande konkurrens på marknaden, är det möjligt för myndigheten att organisationsmässigt separera infrastruktur och återförsäljning av bredband. Meningen är att de konkurrenter som använder dominantens nät ska få mer likartade konkurrensförutsättningar gentemot den del av dominanten som sysslar med försäljning av tjänster till konsumenter.

Ökad precision i konkurrensfrämjande beslut

PTS fick under hösten 2007 i uppdrag av regeringen att beskriva hur myndigheten ska arbeta för att öka precisionen i de konkurrensfrämjande skyldighetsbesluten. Ökad precision i skyldighetsbesluten minskar antalet överklaganden och osäkerheten på marknaden. Snabbare laga-kraftvunna beslut och minskad osäkerhet bidrar i sin tur till ett bättre investeringsklimat. PTS redovisade sitt uppdrag genom rapporten Precision i beslut i juni 2008 (dnr N2008/4570/ITP).

Konfliktlösning vid offentlig säljverksamhet på marknaden m.m.

Infrastruktur för bredband tillhandahålls till inte obetydliga delar av offentliga aktörer, t.ex. i form av kommunala stadsnät. I syfte att uppnå en effektiv marknad och en väl fungerande konkurrens i samband med att offentliga aktörer bedriver säljverksamhet har konkurrenslagen kompletterats med regler som innebär att Stockholms tingsrätt på talan av Konkurrensverket får förbjuda staten, en kommun eller ett landsting att i sin säljverksamhet tillämpa ett visst förfarande (prop. 2008/09:231, bet. 2009/10:NU8, rskr. 2009/10:84). En kommun eller ett landsting får även förbjudas att bedriva konkurrensnedvridande verksamhet som sådan under förutsättning att det inte är förenlig med den kommunala kompetensen. Syftet med konfliktlösningsregeln är att komma till rätta med konkurrensnedvridningar som kan uppstå när offentliga aktörer bedriver

säljverksamhet i konkurrens med privata aktörer. För att ett förbud ska få meddelas krävs att verksamheten eller förfarandet snedvrider konkurrensen eller är ägnat att snedvrیدا förutsättningarna för en effektiv konkurrens. Det krävs även att det inte är försvarbart från allmän synpunkt.

Nya radiofrekvenser för elektronisk kommunikation

Regeringen fattade i december 2007 beslut om att delar av det frekvensutrymme som tidigare använts för marksänd tv ska användas för andra ändamål. Den del av bandet som regeringen på detta sätt pekade ut var frekvensområdet 790–862 MHz (det s k 800-bandet). Beslutet var möjligt eftersom digitaliseringen av tv-sändningarna i marknätet innebar en väsentligt mer effektiv frekvensanvändning än tidigare. När beslutet fattades gjorde regeringen en avvägning mellan behovet av frekvensutrymme för marksänd tv respektive behovet av frekvensutrymme för annan användning. Frekvensbandet är väl lämpat för att användas för mobila bredbandstjänster eftersom det har goda yttäckningsegenskaper, vilket ökar möjligheten till täckning även i glest bebyggda områden. PTS planerar att under 2011 inleda ett inbjudningsförfarande av tillstånd i frekvensbandet.

Stöd till bredbandsutbyggnad

Ett stöd till att bygga ut bredband har funnits under åren 2001–2007, varvid 5,25 miljarder kronor av statliga medel avsattes. När den här regeringen tillträdde förlängdes stödperioden med ett år. I syfte att utvärdera bredbandsstödet tillsatte regeringen i juli 2007 en utredning som fick namnet Bredband 2013 (SOU 2008:40). Regeringen har bedömt att det statliga stöd för att stimulera infrastrukturutbyggnad som föreslås i betänkandet inte är aktuellt. Risken är att det föreslagna stödet kan störa marknaden och leda till konkurrenssnedvridning under pågående tekniskifte.

4.4 Regeringens arbete med IT inom några områden

Regeringen arbetar med IT-frågor inom flera samhällsområden där användningen av IT och tillgången till bredband spelar en betydande roll. Regeringen arbetar med att utveckla den statliga förvaltningen i syfte att förbättra myndigheternas service till medborgare och företag. Målet är att det ska vara så enkelt som möjligt för så många som möjligt att utöva sina rättigheter och fullgöra sina skyldigheter samt ta del av den offentliga förvaltningens service. En delegation för e-förvaltning har tillsatts som driver arbetet.

Inom området regional tillväxt presenterade regeringen i mars 2009 en strategi för att stärka utvecklingskraften i Sveriges landsbygder (skr. 2008/09:167). För att uppnå regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning är ökad tillgänglighet något som bör eftersträvas. Tillgång till samhällsservice och väl fungerande bredband över hela

landet är viktigt för att uppnå detta. OECD presenterade i februari 2010 en territoriell studie av Sverige där bl. a. förutsättningar för regional tillväxt diskuteras. Där konstateras att en av utmaningarna för Sverige är att kunna erbjuda tillgänglighet till samhällsservice även i glest befolkade delar av landet. För att kunna utveckla innovativa lösningar av olika slag finns det behov av en väl utbyggd infrastruktur för elektroniska kommunikationerna.

Effektiva kommunikationssystem gör det möjligt för allt fler medborgare att delta i den demokratiska dialogen. Användning av Internet för kommunikation från medborgare till politiker blir allt viktigare. Alla medborgare bör ha denna möjlighet till demokratiskt deltagande. För att uppnå detta mål stöder regeringen bl.a. sedan 2007 Sveriges Kommuner och Landsting i ett IT-utvecklingsprojekt som har som syfte att utveckla IT-metoder och verktyg som underlättar medborgarnas deltagande i de politiska beslutsprocesserna.

Tillgänglighet till IT ökar förutsättningarna för personer med funktionsnedsättning att studera, arbeta och självständigt klara det dagliga livet. IT-utvecklingen skapar goda möjligheter att förbättra servicen för personer som är i behov av anpassade lösningar och utvecklade nya tjänster. I augusti 2009 lämnade Myndigheten för handikappolitisk samordning, på regeringens uppdrag, ett underlag till handlingsplan gällande e-inkludering.

På området för vård och omsorg har regeringen tillsammans med kommuner och landsting utarbetat en nationell IT-strategi. Tanken med de insatser som presenteras i strategin är att vård och omsorg kan förbättras genom ökade satsningar på e-hälsa. Med e-hälsa avses informations- och kommunikationsverktyg som används till förebyggande åtgärder, diagnos, behandling samt övervakning och styrning av hälsa och livsstil. Med e-hälsotjänster kan utmaningen med en växande och åldrande befolkning som efterfrågar mer vård mötas samtidigt som kvaliteten och effektiviteten i vården kan förbättras.

När det gäller satsningar på företagande vill regeringen stärka den svenska konkurrenskraften och skapa förutsättningar för jobb i fler och växande företag. Härigenom kan utanförskapet på arbetsmarknaden brytas. En väl fungerande infrastruktur, såväl inom transport- som IT-området är viktiga för att nå målen. Att använda modern informationsteknik och bredband på ett strategiskt sätt ger både konkurrensfördelar och effektivitetsvinster.

På skolans område har IT påverkat utvecklingen inom det pedagogiska området och ny teknik öppnar för nya former av lärande. Den svenska skolan styrs genom de mål staten anger i skollagstiftningen, läroplaner, kursplaner m.m. Staten anger däremot inte hur dessa mål ska nås, utan det bestämmer huvudmännen och skolorna själva över. Skollagen (1985:1100) anger däremot att eleverna i grundskolan och gymnasieskolan utan kostnad ska ha tillgång till böcker, skrivmateriel, verktyg och andra hjälpmedel som behövs för en tidsenlig utbildning. I läroplanen för grundskolan anges dessutom att varje elev efter genomgången skolgång ska kunna använda IT som ett verktyg för kunskapssökande och lärande. Som ett stöd i huvudmännens arbete med IT har Statens skolverk i uppdrag att främja utvecklingen och användningen av IT i förskolor, skolor och verksamheter samt hos skolhuvudmän. Statens skolverk ska också

kontinuerligt följa upp barns, elevers och lärares IT-användning och IT-kompetens. De ökade möjligheterna för kommunikation bidrar även till att universitet och högskolor kan erbjuda distansundervisning. Antalet studenter som helt eller delvis studerar på distans har på 10 år ökat från omkring 30 000 till omkring 100 000 och utgör i dag ca 25 procent av alla studenter. En viktig faktor är möjligheten att nyttja geografiskt spridda resurser, såväl tekniska som mänskliga. Här har Swedish University Computer Network (SUNET) en betydande roll genom att koppla upp svenska universitet med europeiska och amerikanska universitetsnät. För att underlätta vetenskapliga samarbeten är ambitionen att alla världens forskningsintensiva universitet ska vara uppkopplade med höghastighetsförbindelser.

5 Användning av IT och tillgång till bredband

5.1 Sverige har en stark position

Sverige har nått en stark position vad gäller IT-användning och bredband. Användningen är utbredd och Sverige toppar flera rankinglistor där IT-utvecklingen i olika länder jämförs. I 2010 års Connectivity Scorecard (www.connectivityscorecard.org) ligger Sverige på första plats, och har sedan förra mätningen gått om USA. Framgångsfaktorn är Sveriges styrka inom både infrastruktur och användning och att denna är spridd inom samtliga sektorer: konsumenter, företag och offentlig sektor. Andra styrkor som lyfts fram är användningen av e-förvaltning, företagets investeringar i hårdvara, mjukvara och i IT-relaterad forskning samt att Sverige ligger i framkant vad gäller utbyggnad av fjärde generationens mobilteknik. Även i World Economic Forums senaste ranking hamnar Sverige på första plats. Sverige ligger också främst i såväl International Telecommunication Unions (ITU) ranking av olika länders IT-utveckling som i EU:s Broadband Performance Index, som jämför medlemsstaternas bredbandsutveckling i fråga om bl.a. hastighet, pris, glesbygdstäckning, innovationer och andra socioekonomiska faktorer.

Sverige har en stark IT- och telekomsektor och en tradition av forskning och innovation vilket har resulterat i framväxten av nya tjänster, produkter och framstående företag. Det var exempelvis i Sverige som den moderna mobiltelefonin, NMT och GSM, uppfanns och utvecklades. En hög andel av arbetskraften är anställd i IT-sektorn eller i IT-relaterade yrken i andra sektorer. Sektorn förstärker också andra svenska nyckelbranscher, såsom fordonsindustrin, läkemedelsindustrin och verkstadsindustrin. I Sverige finns i dag framstående företag inom t.ex. kommunikationssystem, mjukvara till mobiltelefoner, industriell IT, positionering och visualisering. Flera företag med Internetrelaterade tjänster och nya affärsmodeller har också sitt ursprung i Sverige. Även internationella IT- och telekomföretag använder Sverige som utvecklings- och testmarknad för nya produkter och tjänster. Det som bidragit till detta är att Sverige har en hög utbildningsnivå, en hög användning av IT och ett intresse för ny teknik samt överlag en god tillgång till bredband.

Användningen av IT är utbredd i Sverige. Exempelvis hade 89 procent av befolkningen tillgång till Internet i hemmet våren 2009, varav 83 procent hade bredband. En stor andel av företagen, 90 procent, använde Internet och hade en bredbandsuppkoppling. Småföretagen (1–9 anställda) använde Internet i mindre utsträckning, omkring 85 procent och av dessa hade 74 procent bredband.

Enskilda använder i dag Internet och bredband främst för att söka information, ta del av nyheter och göra ärenden. Kommunikationen är i huvudsak enkelriktad och knyter samman företag med kunder och myndigheter med medborgare. Trenden går dock mot ett ökat inslag av tvåvägskommunikation, med användare som både konsumerar och producerar innehåll i interaktiva nätverk. Här dominerar användningen av nätgemenskaper, bloggar, fildelning och andra sociala medier. En annan trend är en ökad konsumtion av digitala media och underhållning som musik, tv, videoklipp och olika strömmande tjänster.

Företagens användning av Internet och bredband varierar beroende på bransch. Förutom att skicka och ta emot dokument och arbeta i virtuella nätverk sköter företagen sin administration och har delar av sin verksamhet online. Omfattningen av e-handel har ökat kraftigt de senaste åren. Många företag väljer att lagra information och ha tillgång till program via Internet för att kunna komma åt dem oavsett var medarbetarna är. Behovet av mobilitet och tillgång till olika tjänster är något som ökar. Utöver de företag som använder IT och Internet i sin verksamhet finns också företag vars affärsidé bygger på Internet. När nya nätbaserade tjänster och affärsmodeller utvecklas bidrar det i sin tur till att öka användningen ytterligare.

I den offentliga sektorn har användningen av Internet ökat som ett led i att erbjuda bättre och effektivare tjänster till medborgarna. De allra flesta myndigheter har i dag webbtjänster som vänder sig till medborgare och företag. Några exempel är Skattemyndighetens och Försäkringskassans elektroniska tjänster för skattedeklarationer, begäran om sjukpenning m.m. Hos många kommuner kan medborgarna via Internet välja förskola, skola eller gymnasium, ha kontakt med vården, ansöka om ekonomiskt bistånd eller bygglov. Betydelsen av IT och bredband kommer att öka. Inte minst i skolan där undervisningen i allt högre grad blir beroende av IT och Internet. Samtidigt kommer en åldrande befolkning att ställa krav på att IT-baserade tjänster för vård i hemmet utvecklas.

Användningen av IT är inte bara en del av vardagen för de flesta företag, organisationer och medborgare utan har också en stor påverkan på tillväxten, företagens konkurrenskraft och utvecklingen av ett hållbart samhälle. Användningen av IT påverkar alla delar av samhället och kan bidra till att nå politiska mål inom flera samhällsområden.

IT:s betydelse för tillväxt och konkurrenskraft

Flera studier visar att investeringar i IT och bredband har varit positiva för samhällsutvecklingen och att de länder som investerat mycket också har haft en hög produktivitetstillväxt. Statistik från Eurostat

(www.euklems.net) visar att IT-sektorn i EU har stått för 40 procent av den samlade tillväxten under perioden 1995 till 2004, varav telekom-sektorn har bidragit med 27 procent. En god infrastruktur stimulerar tillkomsten av andra ny- och ersättningsinvesteringar. Företagens konkurrenskraft och produktivitet kan därigenom öka genom en effektivare produktion av varor och tjänster, logistik och nya affärsprocesser. Samverkan underlättas och det är möjligt att ha tätare kund- och leverantörskontakter.

Med bredband kan företag och offentlig sektor i alla delar av landet ge medborgarna en högre servicenivå. Sveriges samlade nationella tillväxt är beroende av den tillväxt som skapas lokalt och regionalt. Konkurrenskraftiga regioner och individer är en förutsättning för ett konkurrenskraftigt Sverige. En effektiv och säker infrastruktur för bredband främjar regional utveckling och bidrar till att skapa förutsättningar för hållbar tillväxt i hela landet.

IT:s betydelse för miljön

Regeringen har satt upp som mål om att de svenska koldioxidutsläppen ska minska med 40 procent till år 2020. IT har visat sig ha potential till energibesparingar. Exempelvis visar undersökningar att övervakning och styrning med hjälp av IT kan minska energianvändningen i byggnader med upp till 17 procent och minska koldioxidutsläppen inom transportlogistiken med upp till 27 procent (KOM[2008] 0241). Med s.k. smarta elnät kan elförbrukningen styras dynamiskt vilket ger energibesparingar och effektivare investeringar. S.k. smarta elmätare som ger konsumenterna information om energianvändningen kan minska förbrukningen liksom nätoperatörernas förluster av energi. Tillgång till bredband ökar också möjligheten att arbeta på distans och skapar gynnsammare förutsättningar för att starta och driva företag i alla delar av landet. Detta minskar resandet och gör att människor kan arbeta där de bor i stället för att behöva bo där de arbetar. Ett annat exempel på energibesparing med hjälp av IT är den ökade användningen av s.k. molntjänster. Det innebär att företag och organisationer hyr in sig hos tjänsteleverantörer i stället för att ha egna servrar och applikationer. Genom att på detta sätt samköra applikationer över nätet minskas den totala energiåtgången samtidigt som tillgängligheten till tjänsterna ökar.

IT:s betydelse för demokratin

Tillgången till IT och Internet kan även ha positiva effekter ur ett demokratiskt perspektiv genom att vidga demokratiskt deltagande och ge större transparens och tillförlitlighet till demokratiska institutioner och processer. Exempel på hur detta kan ske praktiskt är t.ex. genom dialog med medborgarna på nätet, IT-plattformar, e-petitioner och medborgarförslag. E-demokrati inklusive vidgade möjligheter för medborgarna att delta i politiska beslutsprocesser kan leda till att förebygga och minska utanförskap. Om alla ges möjlighet att delta kan det leda till en känsla av tillhörighet och delaktighet i den demokratiska processen. Respekten för det demokratiska samhället kan därmed stärkas. Olika förutsättningar att

praktiskt ta del av möjligheterna med den nya tekniken skapar dock även behov av stöd för vissa grupper. Tillgången till bredband i glesbygder är en sådan viktig fråga.

Prop. 2009/10:193

5.3 Tillgång till bredband

Post- och telestyrelsen (PTS) har på uppdrag av regeringen gjort en kartläggning av tillgången till IT-infrastruktur. Kartläggningen redovisas i rapporten Bredbandskartläggning 2009 (PTS:ER 2010:5).

Rapporten visar att tillgången till bredband överlag är god i Sverige. Med bredband avses här en anslutning till Internet som har en överföringskapacitet som uppgår till minst 2 Mbit/s nedströms eller som kan uppgraderas till denna kapacitet. Anslutningen kan vara trådbunden och levereras då via det fasta telenätet, ett kabel-tv-nät eller ett fiberbaserat nät, eller så kan den levereras trådlöst, t.ex. via ett mobilnät. Med olika accesstekniker är det möjligt att erbjuda bredbandstjänster med varierande innehåll och egenskaper. Hur bredband ska definieras är inget vedertaget begrepp utan varierar mellan länder och organisationer. Exempelvis definierar PTS amerikanska motsvarighet Federal Communications Commission (FCC) bredband till 200 kbit/s, OECD har valt 256 kbit/s som nedre gräns, ITU anger ett spann från 1,5–2 Mbit/s och inom EU används 144 kbit/s som nedre gräns.

Enligt PTS hade drygt 98 procent av hushållen och nästan 96 procent av arbetsställena bredbandstäckning via trådbundna accesstekniker i oktober 2009. Vad beträffar trådlösa nät (som t.ex. mobilnäten) kan det konstateras att täckningen i princip är fullständig då över 99 procent av hushållen och arbetsställena finns i områden där operatörerna uppgett att det är möjligt att leverera bredband med hjälp av trådlösa alternativ. Kartläggningen visar att de nät som har högst täckning är det fasta telenätet och mobilnäten, medan kabel-tv-näten och de fiberbaserade näten framförallt finns i tätorter. Ungefär 20–22 procent av hushållen och företagen har tillgång till en fiberanslutning, men det finns lokala variationer. Glesbefolkade län som Västerbotten och Norrbotten utmärker sig som jämförelsevis fibertäta medan fibertäckningen är betydligt lägre i t.ex. det mer tätbefolkade Kalmar län. Sverige har i internationella jämförelser en hög andel fiberbaserade nät, vilket är en förutsättning för utbyggnaden av både trådbundna nät och fjärde generationens mobilnät. När det gäller täckning av kabel-tv-nät har ca 30–33 procent av hushåll och företag tillgång till bredband via denna teknik.

Enligt kartläggningen är det cirka 1 500 hushåll och 1 300 arbetsställen som är belägna i områden som helt saknar bredbandstäckning. Men i områden som t.ex. ligger i kanten av mobilnätens täckningsområde, i radioskugga eller ligger för långt bort från en telestation, kan det i praktiken vara omöjligt att få ett fungerande bredband.

Sverige har specifika geografiska förutsättningar, eftersom det är ett till ytan stort land med en relativt liten befolkning som i huvudsak bor i tätorter. Cirka 15 procent av Sveriges befolkning bor på landsbygden eller i småorter. Investeringar i infrastruktur är kostsamma och kräver ett visst kundunderlag för att vara lönsamma. Den geografiska strukturen gör att förutsättningarna för investeringar i bredband är sämre i mer glest

bebyggda områden. Behovet av bredband är dock lika stort i dessa områden som i övriga delar av landet. Enligt kartläggningen återfinns flest områden som alltså saknar bredbandstäckning i norra Sverige (i Jämtlands, Västernorrlands, Västerbottens och Norrbottens län). I avsnitt 8 beskrivs vilka insatser som görs för att öka tillgången till bredband i hela landet.

6 Trender och framtida utveckling

6.1 Bredbandstjänster

Tillgång till en väl utbyggd och fungerande infrastruktur för bredband är en förutsättning för att konsumenter, företag och offentlig sektor ska kunna använda tjänster och service på Internet. Det är också en förutsättning för utvecklingen av nya, smarta tjänster som förenklar vardagen för enskilda och skapar tillväxtpotentialer för företag.

Hur kommer användning och utveckling av olika tjänster se ut de kommande åren? I följande avsnitt förs en diskussion utifrån tre olika områden: kommunikationshantering, underhållning och samhällsservice, och vilka krav utvecklingen ställer på bredbandsinfrastrukturen (se också PTS rapport Bredbandskartläggning 2009 [PTS:ER 2010:5]).

Kommunikationshantering

Ett område som bedöms öka trafikvolymen i näten är kommunikationshantering som t.ex. webbsurfning, e-post, videosamtal och sociala nätverk.

Informationssökning är fortfarande en av de primära aktiviteterna på Internet och förväntas vara det även de kommande fem åren. Att tyngre grafik, som ljud och bild, i ännu större utsträckning blir en del av traditionella webbsidor talar för att kapacitetsbehovet successivt kommer att öka.

Även användningen av e-post bedöms vara fortsatt hög. På global basis skickas i dag ca 270 miljarder e-postmeddelanden per dag, och utvecklingen går mot att alla förutsätts vara kontaktbara via e-post och att allt större filer kan bifogas. Eftersom e-post lämpar sig mindre bra för löpande konversationer i skriftlig form finns det fortfarande stor potential att utveckla användningen av direktmeddelanden, som bara används av ca 25 procent av alla Internetanvändare. Ett exempel på utvecklingen av direktmeddelanden är tjänster som integrerar flera kommunikationssätt och t.ex. möjliggör virtuellt samarbete i realtid.

En annan form av kommunikationshantering är så kallad fildelning, dvs. material som görs tillgängligt för andra. Fildelning som inte åsidosätter immateriella rättigheter kan bidra till att skapa snabbare kanaler för att sprida information och bidra till att ett varierat och aktuellt informationsutbud alltid finns tillgängligt.

En stor del av den förväntade tjänsteutvecklingen finns sannolikt också inom specifika mobila kommunikationstillämpningar. Mervärdet i att erbjuda en geografisk koppling genom positionsbaserade tjänster före-

faller stor. Det kan exempelvis handla om att ge information om restauranger och evenemang eller reklamerbjudanden kopplade till butiker i närheten av där användaren befinner sig. I dess enklaste form rör det sig om rent textbaserad information, men potentialen att inkludera ljud och rörliga bilder är stor. Sistnämnda har också en koppling till augmented reality (AR) vilket innebär att virtuell mervärdesinformation visas ”ovanpå” den fysiska verkligheten. AR förväntas få en kraftig tillväxt under de kommande fem åren. Hur integritetsaspekterna hanteras när användarna delar med sig av sin position kommer att vara avgörande för tjänsternas genomslag på marknaden.

Underhållning

Det andra området där det finns goda skäl att förvänta sig en omfattande tjänsteutveckling är underhållningsområdet, t.ex. musik, film och spel. Till exempel har effektiva komprimeringstekniker och andra tekniska lösningar medfört att ljud och bild kan strömmas med relativt hög kvalitet trots begränsad bandbredd.

Vid sidan av konsumtion av digital musik och andra ljudupptagningar har andelen av den totala trafiken som utgörs av strömmande video ökat. Filmklipp eller distribution av hela filmer via olika tjänster har redan medfört att behovet av bandbredd har ökat. En ökad digital distribution av film kommer innebära en kraftig ökning i den mängd data som måste skickas över Internet, vilket kan leda till ett kommande kapacitetsunderskott – något som förstärks av att utvecklingen av strömmande video går mot kontinuerligt högre upplösning. Mest aktuellt i dag är en ökad användning av strömmande video med s.k. HD-kvalitet (high definition).

Utvecklingen av spel, som i dag endast nyttjas av 10 procent av de svenska Internetanvändarna, är ett tjänsteområde i omvandling. Dataspel har fått en stor spridning genom den nya generationens konsoler, vilket gjort spelen anpassade för en större målgrupp samt ökat möjligheten att spela mot andra över Internet. Det finns goda skäl att tro att den starka ökningen av spel kommer att fortsätta, inte minst genom att användarbasen breddas och att spelen görs tillgängliga på flera olika sätt (det vill säga genom flera olika terminaler) och att frekvensen av spelande kommer att öka. I dag ställer onlinespelen, trots att de är mycket grafiktungt, relativt modesta krav på kapacitet. Däremot fordras korta svarstider och att anslutningen är stabil.

Samhällsservice

Det tredje området där det sannolikt kommer att ske en tydlig utveckling är inom samhällsservice. Denna kategori omfattar bland annat myndighetsinformation som i dag används av 25–45 procent av Internetanvändarna. Att göra information tillgängligt i en form som levereras när den efterfrågas är en utmaning men likväl en huvudfråga i det pågående arbetet med e-förvaltning och e-demokrati.

Telemedicin har stor potential att kunna erbjuda mer kundanpassad vård som dessutom är resurseffektiv. Dessa tjänster ställer varierande

tekniska krav på bredbandsanslutningen, från relativt låga kapacitetskrav (exempelvis för överföring av mätvärden) till extremt höga (exempelvis distansstöd för kirurgi och överföring av röntgenbilder). Digitalisering har redan kommit långt inom den reguljära vården, men ännu har inte digitaliseringen av hemsjukvården slagit igenom. Något som bland annat kan förklaras med utmaningar kring integriteten och hantering av säkerhetsfrågor, inte minst patientsäkerhet.

En annan typ av tjänster är sakernas Internet eller ”Internet of Things (IoT)”. IoT innebär att allt fler apparater och maskiner kopplas upp mot nätet. Denna utveckling har stor potential att underlätta styrning av exempelvis el- och vattennät, och kan bidra till att ge automatisk upplysning och service när driftstörningar uppstår. Den har också stor potential att underlätta arbetet för så kallade blåljusmyndigheter, eftersom dessa snabbare kan få information om status vid en olycksplats eller skyddsvärda platser. Ren kommunikation mellan olika elektroniska maskiner förväntas växa med ca 25 procent per år de närmsta åren.

6.2 Infrastruktur för bredband

Även om tillgången till bredband är relativt god i dag är marknaden i ständig förändring. De närmaste åren kommer tekniken att utvecklas snabbt. Denna utveckling drivs av en ökad efterfrågan på bredband med högre överföringshastigheter för att kunna ta del av mer krävande bredbandstjänster samt ökade trafikvolymerna då vi tillbringar allt mer tid på nätet. Andra drivkrafter är ett ökat behov av mobilitet och tillförlitliga Internetanslutningar för att möjliggöra tillgång till tjänster när som helst och var som helst, samt möjlighet för operatörerna att göra kostnadsbesparingar då ny teknik är mer resurseffektiv.

För att möta kundernas efterfrågan samt krav på bredband med hög kvalitet finns behov av stora investeringar i ny infrastruktur och effektivare teknik. Den pågående teknikutvecklingen kommer att kräva en betydande utbyggnad av fibernät, och att både trådbundna och trådlösa nät uppgraderas med ny teknik. Även mobilt bredband ställer krav på en väl utbyggd trådbunden infrastruktur eller kraftfull radiolänk för att kunna ge höga kapaciteter till användarna. Teknikutvecklingen aktualiserar frågan om förutsättningarna för att göra omfattande investeringar i infrastruktur. När marknadsaktörer gör investeringarna i infrastruktur och teknik är det i huvudsak kundernas efterfrågan, betalningsvilja och konkurrenssituationen som kommer att påverka när och var investeringarna görs. Utmaningen är att få till en väl fungerande konkurrens samtidigt som marknadsaktörerna ges förutsättningar att investera i hela landet.

En annan fråga som aktualiseras är den s.k. digitala klyftan. Intresset för att göra investeringar är större i tätbebyggda områden medan utmaningen är större i de glest befolkade delarna av landet där förutsättningarna för att bygga ut ny infrastruktur och att uppgradera tekniken är sämre. På landsbygden dominerar bredband via det fasta telenätet. Detta nät håller delvis på att avvecklas eftersom gamla och uttjänta delar av nätet ger alltför höga driftskostnader. De allra flesta kommer att kunna få mobilt bredband genom marknads försorg, men då radiotekniken

fungerar sämre under vissa geografiska förhållanden, finns det risk att antalet företag och hushåll som saknar tillgång till bredband med god kapacitet och kvalitet kan växa. En annan utmaning är att skillnaden kan öka mellan en majoritet som har tillgång till snabbt bredband och hushåll och företag i andra områden som får hålla till godo med betydligt långsammare bredband. Andelen tjänster på Internet som inte kan utnyttjas av dem med långsammare bredband riskerar därmed att öka.

7 Mål för tillgänglighet

Regeringens bedömning: Delmål 3 Tillgänglighet och säkerhet, inom det IT-politiska målet, bör upphävas och ersättas med ett nytt mål som omfattar både användarnas behov och betydelsen av en väl fungerande infrastruktur för bredband. Målet ska i första hand uppnås genom väl fungerande marknader.

Regeringens förslag: Som nytt delmål 3 inom det IT-politiska målet ska följande gälla: Sverige ska ha bredband i världsklass. Alla hushåll och företag bör ha goda möjligheter att använda sig av elektroniska samhällstjänster och service via bredband.

Skälen för regeringens bedömning och förslag

Bakgrund

Politiken som styr tillgänglighet till IT-infrastruktur omfattas av målet för politiken för informationssamhället, vilket redovisas i budgetpropositionen.

Målet för politiken för informationssamhället är säkra, robusta och lättillgängliga kommunikationer som i första hand tillhandahålls genom effektivt fungerande marknader. Det ska finnas ett stort utbud av tjänster som underlättar vardagen för hushåll och företag i hela landet (prop. 2008/09:100, bet. 2008/09:TU1, rskr. 2008/09:154). Utöver detta övergripande mål har riksdagen beslutat om mål för IT-politiken och för sektorn elektronisk kommunikation.

Målet för IT-politiken är att Sverige ska vara ett hållbart informations-samhälle för alla (prop. 2004/05:175, bet. 2005/06:TU4, rskr. 2005/06:142).

Det IT-politiska målet preciserades i de tre delmålen:

- Delmål 1 Kvalitet anger att IT ska bidra till att förbättra livskvalitet och till att förbättra och förenkla vardagen för människor och företag.
- Delmål 2 Hållbar tillväxt anger att IT ska användas för att främja hållbar tillväxt.
- Delmål 3 Tillgänglighet och säkerhet anger att en effektiv och säker IT-infrastruktur med hög överföringskapacitet ska finnas tillgänglig i alla delar av landet, bl.a. för att ge människor tillgång till interaktiva offentliga e-tjänster.

För sektorn elektronisk kommunikation har riksdagen beslutat följande mål (prop. 2002/03:110, bet. 2002/03:TU6, rskr. 2002/03:228): Enskilda, företag och myndigheter ska få tillgång till effektiva och säkra elek-

troniska kommunikationer. De elektroniska kommunikationerna ska ge största möjliga utbyte när det gäller urvalet av överföringstjänster samt deras pris och kvalitet. Sverige ska i ett internationellt perspektiv ligga i framkant i dessa avseenden. De elektroniska kommunikationerna ska vara hållbara, användbara och tillgodose framtidens behov. De främsta medlen för att uppnå detta ska vara att skapa förutsättningar för en effektiv konkurrens utan snedvridningar och begränsningar samt att främja internationell harmonisering. Staten ska ha ett ansvar på områden där allmänna intressen inte enbart kan tillgodoses av marknaden.

Delmålet för Tillgänglighet och säkerhet bör ersättas med ett nytt mål för tillgänglighet

Sverige har som ett av få länder i världen haft en politik med riksdagsbundna mål för tillgänglighet sedan slutet av 1990-talet.

De senaste åren har präglats av en snabb utveckling av nya tekniker, en ökad efterfrågan på bandbredd och ökad konkurrens mellan olika aktörer på marknaden. Genom den bredbandsstrategi som regeringen beslutade i november 2009 har bredbandspolitiken fått en ny inriktning. Utvecklingen inom området är i första hand marknadsdriven. Utgångspunkten är att marknaden tillhandahåller och utvecklar infrastruktur och tjänster. Statens huvudsakliga roll är att bidra till att skapa goda förutsättningar för väl fungerande marknader.

Sverige och övriga länder i Europa står inför en teknikutveckling som kommer att medföra fortsatt stora investeringar. Utvecklingen av bredband drivs av en ökad efterfrågan på bandbredd och av konkurrensen mellan olika aktörer på marknaden. Utgångspunkten är att det är marknaden som kommer att göra nödvändiga investeringar i infrastruktur. Statens roll är att verka för att marknaden fungerar effektivt och att marknadsaktörerna ges rätt förutsättningar för sin verksamhet genom bl.a. ändamålsenlig reglering.

Ett nytt övergripande mål för bredbandspolitiken bör utformas i enlighet med den nya bredbandspolitik och de mål som regeringen beslutat om genom bredbandstrategin. Bredbandsmålen bygger på en marknadsmissig utbyggnad och strategin syftar till att möjliggöra för marknaden att uppnå en sådan tillgänglighetsgrad till bredband. Måluppfyllelsen baseras i hög grad på de verktyg och åtgärder som är möjliga att vidta med stöd av bestämmelserna i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation, förkortad LEK.

När det gäller frågan om tjänster kan konstateras att allt fler tjänster i samhället blir åtkomliga via Internet vilket i sin tur kräver att företag och hushåll kan ta del av dessa. Det kan vara fråga om att kunna ta del av information, utträta ärenden, göra affärer, hålla kontakt med vänner och familj eller uttrycka sin åsikt. För personer med funktionsnedsättning ger en bredbandsuppkoppling mot Internet ökade möjligheter att kommunicera genom olika tjänster t.ex. för teckenspråkskommunikation. När det gäller företag kan det vara fråga om att kunna driva och utveckla sin verksamhet i alla delar av landet och att kunna nå kunder oberoende av var de finns och delta i globala samarbeten och nätverk. Det kan också

Utvecklingen av e-förvaltning och e-demokrati ger också större möjligheter för medborgare och företag att på ett enklare och effektivare sätt använda sig av offentliga tjänster, ta del av offentlig information och delta i den demokratiska dialogen. En förutsättning för detta är att det finns tillgång till bredband som gör det möjligt att koppla upp sig mot Internet på ett tillförlitligt sätt. Detta kräver både driftsäkra och robusta nät likväl som att tjänsterna i sig måste uppfylla den säkerhet som förväntas.

För att alla ska få möjlighet att använda bredband kommer uppgraderingen av mobila nät med ny teknik att spela en betydande roll i de glesare befolkade delarna av landet.

I bredbandsstrategin föreslås åtgärder som syftar till att möjliggöra för marknaden att åstadkomma viss tillgänglighetsgrad för bredband. År 2020 bör 90 procent av alla hushåll och företag ha tillgång till bredband om minst 100 Mbit/s. År 2015 bör 40 procent av alla hushåll och företag ha tillgång till bredband om minst 100 Mbit/s. Regeringens bedömning är att dessa mål är mätbara och operativa. Med hänsyn till den snabba tekniska och kommersiella utvecklingen bör dessa mål fortsatt beslutas av regeringen som löpande kan utvärdera och vid behov omformulera målen.

Kundernas efterfrågan, utvecklingen av nya tjänster och konkurrenssituationen kommer att driva på investeringar i kommunikationsnät som medger högre överföringshastigheter. Detta är en utveckling som pågår och som förväntas fortsätta. I bredbandsstrategin antas att det stora genomslaget för mobila tekniker med höga överföringshastigheter kommer att ske omkring år 2015. Utvecklingen går mot en ökad efterfrågan på höga överföringshastigheter för att kunna ta del av mer bandbreddskrävande tjänster såsom t.ex. digitala media, molntjänster och videobaserad kommunikation med god kvalitet. Det ställs också allt oftare krav på att kunna använda flera olika tjänster parallellt, samt ett ökat behov att kunna koppla upp sig på olika sätt, både på en viss plats och mobilt, beroende på var man befinner sig, vilka situationer man är i och vilka tjänster man avser att använda. I bredbandsstrategin görs bedömningen att efterfrågan generellt kan uppgå till 100 Mbit/s år 2020. Denna bedömning baseras på de förutsättningar som redovisas i bredbandsstrategin om t.ex. teknikutveckling, användning av frekvenser och marknadsmässig utbyggnad och efterfrågan. De angivna bredbandsmålen bygger på att marknadsmässiga investeringar görs i både trådbundna nät (fiberbaserade nät och kabel-TV-nät) och i trådlösa nät (mobilnät). För att nå den angivna tillgången till bredband kommer en utbyggnad av mobilnäten med ny teknik att vara avgörande. Här kommer bland annat operatörernas tillgång till radiofrekvenser att spela en betydande roll. För att mobilnäten ska kunna leverera höga överföringshastigheter krävs att operatörerna har tillgång till tillräckligt breda och sammanhängande frekvensblock i lämpliga frekvensband. Förutom användning av redan tilldelade frekvensband kommer planerade nytilldelningar i flera band ha betydelse.

Mot bakgrund av det ovan anförda gör regeringen bedömningen att det finns skäl att ersätta det riksdagsbundna delmålet för Tillgänglighet och

säkerhet med ett nytt delmål som ligger i linje med regeringens nya politiska inriktning. Målet ska spegla såväl användarnas behov som betydelsen av en väl fungerande marknad. Delmålet ska vara: *Sverige ska ha bredband i världsklass. Alla hushåll och företag bör ha goda möjligheter att använda sig av elektroniska samhällstjänster och service via bredband.*

IT och Internet har en stor och växande betydelse för många sektorer i samhället och den förändringsprocess som inletts kommer sannolikt att fortgå i decennier. Genom det föreslagna delmålet kommer en stabil, långsiktig och förutsägbar politik för området att utformas.

Enligt regeringens bedömning ligger det nya delmålet väl i linje med de tidigare beslutade IT-politiska målen och kommer att bidra till målfyllnelsen av dessa mål. Övriga mål som beslutats bör inte ändras.

Då delmålet som upphävs inte enbart omfattar tillgänglighet utan även säkerhet, så berörs även informationssäkerhetspolitiken. Regeringen anser emellertid att denna del av IT-politiken omfattas av målet för politiken för informationssamhället.

För att uppnå det nya delmålet och ge marknaden förutsättningar för att driva verksamhet och investera i bredband i hela landet har regeringen fattat beslut om åtgärder inom flera områden. Åtgärderna innefattar bland annat en ändrad modell för tillståndsgivning enligt LEK (se avsnitt 9), att det s.k. telekompaketets bestämmelser genomförs i svensk rätt samt att goda förutsättningar ges för en väl fungerande konkurrens och främjande av investeringar i bredband i mer glesbebyggda områden. En förutsättning för en utbredd användning av Internet och andra tjänster är tillgång till bredband med god kapacitet som tillförsäkrar robust och tillförlitlig åtkomst till tjänsterna i hela landet. Hur bredband i världsklass ska definieras kommer naturligen förändras i takt med användarnas efterfrågan samt teknik- och tjänsteutvecklingen. Utgångspunkten är att det ska vara ett teknikneutralt begrepp men att det i övrigt är dynamiskt och föränderligt över tiden.

Arbetet på EU-nivå

Inom EU sker det IT-politiska samarbetet inom ramen för strategin i2010 – Det europeiska informationssamhället för tillväxt och sysselsättning. I denna IT-politiska strategi beskrivs den allmänna inriktningen för IT-politiken inom EU under perioden 2005 till 2010. Syftet är att främja en öppen och konkurrenskraftig digital ekonomi i EU. Europeiska kommissionen presenterade i augusti 2009 meddelandet Europeisk rapport om digital konkurrenskraft – De största landvinningarna för strategin i2010 under 2005–2009 (KOM[2009] 390). Kommissionen redogjorde för hur strategin genomförts i medlemsstaterna, t.ex. vad avser utbyggnaden av bredbandsteknik. Samtidigt uppmanade kommissionen alla intressenter att bidra till att utarbeta en ny digital strategi för EU. I det syftet anordnade det svenska ordförandeskapet i EU en konferens om informationssamhället "Visby agenda – Creating Impact for an eUnion 2015" i november 2009 och publicerade ordförandeskapsslutsatser "the Visby Declaration". Europeiska unionens råd antog den 18 december 2009 rådsslutsatser med titeln "Post i2010-

strategin – mot ett öppet, grönt och konkurrenskraftigt kunskaps-samhälle” (17107/09) som ett bidrag till kommissionens arbete att formulera en ny europeisk digital strategi. I slutsatserna understryks vikten av tillgång till bredband, däribland tillgång till mobilt bredband. Tillgången till bredband ska medföra en utveckling av Internetbaserade tjänster som bidrar till produktivitetsvinster för företag inom EU. Därutöver uppmanas medlemsstaterna att vidta åtgärder för att nå målet på 100 procents bredbandstäckning före 2013 i alla medlemsstaterna genom konkurrensstimulerande och marknadsbaserade mekanismer samt att utveckla strategier för nästa generations nät. Parallellt med att på EU-nivå ta fram en ny IT-politik pågår arbetet med att utveckla den svenska IT-politiken. Förutom en ökad tillgänglighet vilket står i fokus i denna proposition finns ett behov av en ny nationell IT-politisk ansats som stödjer samhällets sociala, ekonomiska och miljömässiga mål. Det finns därför möjlighet att se över det IT-politiska målet samt delmålen och vid behov anpassa dem.

8 Insatser för ökad tillgänglighet

Regeringens bedömning: Det är en uppgift för aktörerna på marknaden att bygga ut infrastruktur för bredband och tillhandahålla tjänster för elektronisk kommunikation. Statens huvudsakliga uppgift är se till att marknaden fungerar effektivt och att marknadsaktörerna ges rätt förutsättningar för att driva sin verksamhet. Alla aktörer på marknaden har ett ansvar för att Sverige ska ha bredband i världsklass, och att alla hushåll och företag ges goda möjligheter att använda sig av elektroniska samhällstjänster och service via bredband.

Skälen för regeringens bedömning

För att Sverige ska ha bredband i världsklass har alla aktörer på marknaden ett ansvar. Den dynamik och innovationskraft som finns på marknaden ska tas till vara och stimuleras. Det krävs insatser från såväl enskilda och företag som offentliga aktörer om målet ska nås. Samtidigt är det viktigt att poängtera att rollerna är olika. Staten ska inte styra marknaden eller den tekniska utvecklingen. Statens huvudsakliga uppgift är att skapa goda förutsättningar för marknaden och undanröja hinder för utvecklingen. Detta sker bland annat genom att verka för att det finns en relevant reglering som ger alla aktörer en möjlighet att agera på lika villkor. Staten har också ett ansvar för den miniminivå av så kallade samhällsomfattande tjänster som medborgare och företag har rätt till. Härutöver har Post- och telestyrelsen (PTS) bl.a. i uppdrag att främja tillgång till elektroniska kommunikationer och infrastruktur för bredband.

Det offentliga har en betydande roll som stor beställare av tjänster men har också ett ansvar för att stimulera utvecklingen av nya tjänster och etableringen av infrastruktur. Det långsiktiga behovet av infrastruktur för bredband ska ingå som en naturlig del i kommunernas utvecklings- och

planeringsarbete och i det regionala tillväxtarbetet. I de fall offentliga aktörer agerar på marknaden ska det ske utan att störa konkurrensen. Myndigheter och kommuner har dessutom ett särskilt ansvar för att vara förebilder och pådrivande i arbetet med att alla på lika villkor ska kunna tillgodogöra sig IT-tjänster och att en funktionsnedsättning inte ska vara ett hinder för bredbandsanvändning i Sverige.

Det är marknadsaktörerna som driver den tekniska utvecklingen, utvecklingen av nya tjänster och affärsmodeller samt gör investeringar i infrastruktur för bredband. Utgångspunkten är att elektroniska kommunikationstjänster och bredband tillhandahålls av marknaden. Hur marknaden kommer att utvecklas vad gäller behov och efterfrågan samt utveckling av teknik och tjänster kommer att vara avgörande för måluppfyllelsen. Trenden är en tydligt ökad efterfrågan på höga överföringshastigheter men det är svårt att förutse med hur mycket och hur snabbt detta kommer att ske. En annan fråga är om nya kapacitetskrävande tjänster kommer att få ett brett genomslag på marknaden. En annan faktor är den snabba tekniska innovationstakten och om de nya teknikerna i praktiken kan leverera de utlovade hastigheterna till användarna. Hur väl sektorn kan hantera de utmaningar och krav som kommer att ställas ur miljö och energisynpunkt påverkar också utvecklingen.

Forskarvärlden med bl.a. universitet och högskolor samt institut har en viktig roll för att generera kunskap som kan förnya, förbättra och understödja utvecklingen av en konkurrenskraftig bredbandsteknik. Forskningen behövs dessutom för att lösa de utmaningar som utbyggnaden av bredband ger upphov till och de socioekonomiska implikationer detta får, inte minst vad gäller säkerhet och personlig integritet. Därtill har universitet och högskolor också ett ansvar för att säkerställa att det finns en kompetensbas som möter näringslivets och samhällets behov av IT på kort och lång sikt.

Det civila samhället – enskilda, företag och organisationer – som använder IT har en viktig roll. Användningen av IT och bredband utvecklas i samspel mellan marknadsaktörer och användare. Organisationers och enskildas engagemang kan spela en betydande roll för tillgången till bredband i hela landet. Lokala drivkrafter är av stor betydelse inte minst i gles- och landsbygder. Enskilda, företag och organisationer måste kunna lita på att näten fungerar och att den information och de tjänster som tillhandahålls är tillgängliga. Det är vidare viktigt att hushåll och företag tar till sig den nya tekniken och att alla grupper i samhället utvecklar en förmåga att använda tekniken på bästa sätt. Hushållens och företagets vilja att betala för bredbandstjänster i dag och i framtiden kommer att ha stor betydelse för investeringar i infrastruktur. En avgörande fråga är om viljan att spendera inkomsten på kraftfullt bredband och elektroniska tjänster kommer att öka eller minska. Utvecklingen kommer att påverka investeringsviljan hos marknadens aktörer, framförallt i vilka områden som investeringarna kommer att göras.

Dynamiska och effektiva marknader bidrar till ekonomisk tillväxt, innovation, teknisk utveckling och en ökad tillgång till tjänster. Sådana väl fungerande marknader gynnar såväl företag som konsumenter då det ökar utbudet av och kvaliteten på tjänster samt pressar priserna. Det viktigaste medlet för att uppnå effektiva marknader är en väl fungerande konkurrens mellan marknadens aktörer.

Sektorn elektronisk kommunikation har bedömts ha behov av särskilda regler, som anges i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation, i syfte att skapa en effektiv konkurrens. En del av regleringen är inriktad mot att med hjälp av särskilda skyldigheter komma till rätta med s.k. flaskhalsar i infrastruktur, dvs. sådana delar av infrastrukturen som av kostnadsskäl eller av annan anledning inte kan väntas bli konkurrensutsatt inom överskådlig tid.

Regleringen ska så långt möjligt främja infrastrukturbaserad konkurrens vilket innebär anläggning av parallell infrastruktur där så är möjligt. I de fall det inte är möjligt och då det finns skäl att bevilja tillträde till ett dominerande företags infrastruktur ska tillträdet ske på så oförädlad nivå som möjligt. Oförädlade grossisttjänster ställer tydliga krav på operatörerna att göra egna investeringar samtidigt som kontrollen över det egna tjänsteutbudet är större vilket ger möjlighet att differentiera tjänsterna vad gäller innehåll, kvalitet och pris. Dessutom innebär tillträde på en oförädlad nivå att det ingrepp som en reglering innebär gentemot det dominerande företaget inte blir onödigt stor.

Den sektorspecifika tillträdesregleringen ska på sikt fasas ut för att helt upphöra när det finns förutsättningar för en effektiv konkurrens. Regleringen bör därför anpassas för att uppnå detta. Anpassningar bör ske i takt med att marknaden utvecklas och när nya förutsättningar uppstår. Det är viktigt att uppnå en effektiv konkurrens till nytta för företag och konsumenter, samtidigt som incitamenten att göra investeringar i ny infrastruktur inte hämmas.

- En högt prioriterad fråga är genomförandet i svensk lagstiftning av de ändrade EU-direktiven inom området för elektronisk kommunikation det s.k. telekompaketet, se avsnitt 4.2. Genom det nya regelverket kommer konkurrensen och konsumentskyddet att stärkas i Europa. En bättre fungerande konkurrens leder till lägre priser och fler och bättre tjänster. De nya reglerna minskar dessutom osäkerheten hos företagen vilket gör att investeringar lättare kan komma till stånd. Genom förändringarna förtydligas bl.a. vilka överväganden som PTS ska göra när myndigheten fastställer tillträdesskyldigheter till nya nät, t.ex. nya fiberbaserade nät.
- I syfte att ge marknadens aktörer ökad förutsägbarhet vad gäller den långsiktiga tillämpningen av gällande regelverk gav regeringen PTS under hösten 2007 i uppdrag att, ur ett strategiskt perspektiv, beskriva och analysera utvecklingen inom området elektronisk kommunikation i ett femårsperspektiv. Slutrapporten *Bred och långsiktig analys för området elektronisk kommunikation* presenterades i mars 2009. För att skapa en långsiktighet och förutsägbarhet för marknadens aktörer

och därmed minska den osäkerhet som regleringen kan utgöra är avsikten att i PTS instruktion ge myndigheten i uppgift att på regelbunden basis göra strategiska analyser. Analyserna ska vara framåtblickande och utifrån analysen bör slutsatser dras om den långsiktiga inriktningen för regleringen. Arbetet ska ske i samråd med den myndighet som ger tillstånd enligt radio- och TV-lagen (1996:844).

Offentliga aktörer på marknaden

Offentliga aktörer har en betydande roll på bredbandsmarknaden. Både som ägare till infrastruktur för bredband, användare av IT och bredbandstjänster, och som ansvariga för regionala utvecklingsplaner och lokal planering.

Anläggning av infrastruktur för bredband kräver ofta tillgång till någon annans fastighet samt kan avse både mark och byggnader. Kommunerna spelar en nyckelroll när det gäller att kontrollera tillträdet till kommunal mark och ge tillstånd för operatörer att anlägga nät. Men även andra offentliga och privata fastighetsägare är av betydelse. Fastighetsägaren har en stark ställning och åtkomsten är därför en viktig fråga i ett tidigt skede av planeringen. Vanligtvis tecknas arrendeavtal mellan fastighetsägaren och projektören eller framtida ägare av nätet. Genom ledningsrätt är det också möjligt att få tillgång till marken. Det är viktigt att avtalet reglerar alla relevanta frågor såsom t.ex. avtalstidens längd, rätt till överlåtelse av avtal samt antal aktörer som får tillgång till nätet för att undvika eventuella olägenheter i framtiden. Offentliga fastighetsägare omfattas av EU:s regler om statligt stöd vilket innebär att all fast egendom vid försäljning eller upplåtelse ska ske på marknadsmässiga villkor.

Många kommunala stadsnät och bostadsbolag aktiva på marknaden för bredbandstjänster. Bostadsbolagen anlägger fibernät i allmännyttan för att kunna erbjuda de boende mer avancerade tjänster, höja värdet på fastigheten och få kontroll över infrastrukturen. Att kommunerna som ägare till kommunal mark ger operatörer och andra aktörer ökade möjligheter att anlägga fiber eller hyra kanalisation är önskvärt både ur ett konkurrens- och tillgänglighetsperspektiv och något som bör uppmuntras. Det är dock viktigt att samtliga aktörer på marknaden ges lika möjligheter och tillgång till samma information om t.ex. planerade grävningar så att ingen diskriminering sker till förmån för en eller ett fåtal aktörer.

Det är viktigt att de nät som ägs av offentliga aktörer är tillgängliga för alla aktörer på marknaden enligt konkurrensneutrala och icke-diskriminerande villkor. Genom att erbjuda oförädlade grossisttjänster, såsom kanalisation och s.k. svart fiber, kan näten bidra till en ökad konkurrens vilket i sin tur ger förutsättningar för lägre priser och bättre tjänster. Ett ökat samarbete mellan offentliga nätägare och andra infrastrukturägare, vad gäller t.ex. produktvillkor, standarder och processer, är också viktigt då det underlättar för operatörerna att sluta avtal.

- Plan- och bygglagstiftningen spelar en viktig roll i arbetet för ett hållbart samhällsbyggande. Regeringen har nyligen lämnat förslag till

en ny plan- och bygglag (prop. 2009/10:170). Enligt förslaget ska kopplingen till infrastruktur för elektroniska kommunikationer stärkas både vad gäller allmänna och enskilda intressen samt reglering med detaljplan och områdesbestämmelser.

Prop. 2009/10:193

- PTS har inom ramen för regleringsbrevet 2010 fått i uppdrag att se över nuvarande former för planering av grävarbeten samt lämna förslag på förbättrad samordning, informationshantering och koordinering. Syftet är att underlätta samverkan mellan olika aktörer vid utbyggnad av infrastruktur och att öka konkurrensmöjligheterna på fysisk infrastrukturnivå i elektronisk kommunikation i samband med utbyggnad av nät för hög överföringshastighet.
- PTS ska inom ramen för sitt uppdrag genomföra informationsinsatser riktade till kommuner. Insatserna bör göras i samarbete med Sveriges Kommuner och Landsting. Syftet är att minimera de svårigheter som operatörerna upplever vad gäller att sluta avtal med kommunerna och få erforderliga tillstånd för utbyggnad av infrastruktur för bredband.
- Regeringen har gett Trafikverket i uppdrag att, i samråd med PTS, lämna ett förslag till en modell för prövning av anläggning av kanalisation för IT-infrastruktur vid arbeten inom vägområde för det fall kanalisation för IT-infrastruktur saknas. Myndigheten ska lämna förslag till hur sådan kanalisation ska göras tillgänglig för marknadens aktörer på skäliga och icke-diskriminerande villkor. Anledningen är att tillgång till kanalisation är en viktig förutsättning för att underlätta och stimulera en fortsatt utbyggnad av bredband.

Användning av radiofrekvenser

Teknik- och marknadsutvecklingen har förändrat förutsättningarna för trådlös kommunikation och förvaltningen av den begränsade resursen radiofrekvenser. Förbättrad teknik ger större kommunikationsmöjligheter och leder till en ökad efterfrågan på trådlösa tjänster vilket i sin tur gör frekvenser alltmer ekonomiskt värdefulla. Värdet av frekvensanvändningen uppskattas till 2,2 procent av BNP inom EU. Detta ökar efterfrågan på radiofrekvenser och ställer nya krav på frekvensförvaltningen.

Radiofrekvenser är en begränsad resurs i samhället. Efterfrågan på delar av frekvensutrymmet är betydligt större än utbudet och då radiofrekvenser är en nödvändig förutsättning för trådlösa tjänster är tillgången till radiofrekvenser ett exempel på en flaskhalsresurs. I och med att en stor och snabbt växande del av alla elektroniska kommunikationstjänster är just trådlösa så är tillgången till radiofrekvenser en nyckelfråga för hela samhällets utveckling.

För att möta de krav som utvecklingen ställer på en effektiv hantering av radiofrekvenser måste lagstiftningen vara modern och utformad på ett sådant sätt att den främjar inte bara konkurrensen utan även ökad samhällsnytta i stort, genom investeringar, utveckling och innovation. Dessutom gäller att det allmänna ska eftersträva att radiofrekvenser tas i

Regeringen föreslår därför i denna proposition (se vidare avsnitt 9) att det görs en rad förenklingar av tillståndsförfarandet som ska underlätta för både myndigheten och användare av tillståndspliktiga radiosändare. Det handlar bl.a. om ändrade bestämmelser för att skapa ett så konkurrensfrämjande och förutsebart system som möjligt.

Systemet som helhet bör så långt som möjligt främja en mångfald av, och konkurrens mellan, olika tekniker, tjänster och aktörer. Detta för att skapa bästa möjliga utbud för alla användare. Ett bra konkurrenstryck är viktigt för att både pressa priser och få fram bättre tjänster för alla konsumenter i hela landet.

Driftsäkra elektroniska kommunikationsnät

I takt med det ökade beroendet av elektroniska kommunikationer ökar också sårbarheten. Toleransen för avbrott i näten minskar då allt fler vitala system, tjänster och arbetsuppgifter kräver ständig uppkoppling. Många funktioner i dagens samhälle bygger sin verksamhet på fungerande elektronisk kommunikation, t.ex. produktionssystem i företag, ekonomiska transaktioner i finanssektorn och dagligvaruhandeln, sjukvården, larmnumret 112, elförsörjningen, polisen, försvaret och andra viktiga delar av den offentliga förvaltningen. Ett kvalificerat avbrott i näten kan få stora konsekvenser för det svenska samhället, såväl ekonomiska som mänskliga.

Samtidigt som samhällets behov av robust elektronisk kommunikation och bredband ökar verkar aktörerna inom sektorn för elektronisk kommunikation på en alltmer konkurrensutsatt marknad. Dessa aktörer ska i första hand uppfylla de krav som deras kunder och ägare ställer. Men samhället har i ökad utsträckning behov av robust bredband i en nivå som är högre än den som marknaden genom enskilda aktörer tillgodoser. Sverige måste möta de ökade krav på driftsäker och kvalitativ elektronisk kommunikation som ställs från andra sektorer i samhället. För detta krävs kontinuerliga och långsiktiga insatser i samverkan mellan privata och offentliga aktörer.

- PTS driver tillsammans med aktörerna inom sektorn ett offentlig-privat samarbete för robusta elektroniska kommunikationer. Arbetet finansieras dels av operatörerna genom den s.k. beredskapsavgiften som går till PTS, dels av staten genom anslag för samhällets kris- hanteringsförmåga. Beredskapsavgiften, som står till PTS förfogande för att finansiera åtgärder inom området, uppgår 2010 till 100 miljoner kronor.
- Sveriges IT-incidentcentrum, Sitic, är en organisation som på regeringens uppdrag stödjer samhället vid hot mot IT-säkerheten. Det gör organisationen genom att löpande bedöma och informera om IT-säkerhetshot som riskerar att drabba myndigheter, landsting, kommuner och företag. Sitic är för närvarande en del av PTS. I november 2009 tillsatte regeringen en utredning med uppdrag att

utreda formerna och konsekvenserna av att flytta ansvaret för Sitic från PTS. I den rapport som lämnades i februari 2010 föreslår utredaren att personalen och verksamheten vid Sitic inordnas i Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) från och med den 1 januari 2011. Utredarens bedömning är att förslaget skulle få positiva konsekvenser både för arbetet med informationssäkerhet samt för arbetet med samhällets krisberedskap i stort. Ärendet bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Bredband i hela landet

Tillgången till bredband är överlag god i Sverige, men det finns skillnader. I mer tätbebyggda områden är tillgången och valfriheten större medan valmöjligheterna i småorter och på landsbygden är mer begränsade. Det finns också områden som saknar tillgång till bredband eller har bredband med låg kapacitet och kvalitet.

Det är av största vikt att skapa goda förutsättningar för investeringar i infrastruktur för bredband i hela landet. Statens huvudsakliga roll är att få marknaden att fungera effektivt och undanröja eventuella hinder som kan försvåra utvecklingen. Samtidigt är förutsättningarna för att bygga ut infrastruktur sämre i de glesbefolkade delarna av Sverige.

För att företag och boende i glesbefolkade delar av landet ska få möjligheter liknande de som finns i tätbefolkade områden finns det behov av riktade insatser. Det handlar om att stimulera de drivkrafter som finns, stödja det engagemang och den kompetens som finns i landet hos enskilda, företag, lokala organisationer och kommuner att få tillgång till bredband. Regeringen har därför i budgetpropositionen för 2010 föreslagit satsningar på infrastruktur för bredband omfattande 625 miljoner kr under perioden 2010–2012 (prop. 2009/10:1, utgiftsområde 22, s. 106, och utgiftsområde 23, s. 81).

- Grävkostnader utgör i allmänhet en mycket stor del av investeringen vid bredbandsutbyggnad. Det är därför kostnadseffektivt om bredband samförläggas eller kanalisering för bredband (exempelvis tomrör) grävs ner när elnät, vatten och avlopp, fjärrvärme eller annan infrastruktur byggs ut eller rustas upp. Trots detta är det inte regelbundet så att kanalisering läggs ned. Mot bakgrund av de möjligheter till kostnadseffektiv utbyggnad av bredband som kanalisering innebär finns skäl att främja kanalisering. Regeringen har därför inrättat ett stöd som kan användas för att anlägga kanalisering samtidigt som annan infrastruktur byggs, se förordning (2008:81) om stöd till samtidig anläggning av kanalisering vid utbyggnad eller ombyggnad av annan infrastruktur.
- Regeringen har infört möjlighet till skattereduktion för hushållsarbete och för arbete med reparation, underhåll samt om- och tillbyggnad av vissa bostäder. Det huvudsakliga syftet med reformen är att minska svartarbete och öka arbetskraftsutbudet. Möjlighet till HUS-avdrag finns för vissa markarbeten bl.a. för arbete med ledningar för elektricitet eller elektronisk kommunikation i direkt anslutning till

- Regeringen har beslutat om satsningar på bredband inom ramen för Landsbygdsprogrammet som en del av den europeiska ekonomiska återhämtningsplanen. Totalt omfattar stödet 250 miljoner kronor med beräknad start år 2010 med beslut fram till och med år 2013 och utbetalningar fram till och med år 2015. Syftet är att med utgångspunkt i lokala behov öka tillgängligheten på bredband i landets glesbefolkade områden så att alla får möjlighet att delta i informations-samhället och få del av kommersiell och offentlig service. Insatserna kompletterar befintliga insatser t.ex. inom strukturfonderna.
- PTS har sedan flera år i uppdrag att följa bredbandsutbyggnaden i Sverige och årligen rapportera resultatet till regeringen. Fokus i uppdraget är att beskriva och analysera bredbandstillgången, och omfattar bl.a. en geografisk kartläggning av de områden där det finns respektive saknas förutsättningar för tillgång till bredband. Syftet med uppdraget är att regeringen ska kunna följa utvecklingen på marknaden och vidta åtgärder vid behov.
- Regeringen har gett PTS i uppdrag att, i samråd med relevanta myndigheter, utreda och ge förslag på hur tillgången till bredband kan säkerställas i alla delar av landet. Förslaget ska syfta till att främja uppfyllelsen av målet om att alla hushåll och företag bör ha goda möjligheter att använda sig av elektroniska samhällstjänster och service via bredband. Uppdraget ska fokusera på hur lämpliga frekvensband för elektroniska kommunikationer, med goda ytäckande egenskaper, kan användas för ökad tillgänglighet i områden som saknar tillgång till bredband eller har bredband med låg kapacitet och kvalitet. Uppdraget ska inte omfatta de frekvensband som i dag används för radio- och tv-sändningar eller andra offentliga användningar.
- Regeringen har gett PTS i uppdrag att inom ramen för den ordinarie verksamheten bistå de myndigheter som har i uppdrag att hantera stöd för utbyggnad av bredband. Satsningarna på ett utvecklat informationssamhälle med bidrag från strukturfonderna har svarat för en begränsad del av finansierade projekt. Regeringen har därför också gett Tillväxtverket i uppdrag att undersöka och återrapportera om det finns hinder i regelverk eller finansiering inom området.

Samverkan mellan aktörer

Alla har ett ansvar för att samverka, där så är möjligt, för att Sverige ska ha bredband i världsklass. Investeringar i infrastruktur är kostsamma och den pågående teknikutvecklingen kommer att ställa krav på stora investeringar. I vissa områden är lönsamheten att göra investeringar i bredband låg. Här finns ett behov av samverkan mellan samtliga aktörer för att få till stånd investeringar. Det kan handla om att operatörer gör

gemensamma investeringar i infrastruktur och sedan konkurrerar med varandra på tjänstenivå. Det kan också handla om att den offentliga sektorn, t.ex. genom PTS, kommuner, länsstyrelser och organ med ansvar för regionala tillväxtfrågor identifierar var bredband saknas och kartlägger efterfrågan för att ge operatörerna en samlad bild av behoven, eller att t.ex. ett byalag tar initiativet att bygga infrastruktur när ett energibolag eller en operatör anlägger infrastruktur i ett område.

- Tillgången till infrastruktur för bredband påverkas till stor del av geografiska och regionala förutsättningar. I dag finns flera exempel på regionala och lokala initiativ samt offentlig-privat samverkan som främjar utbyggnaden av infrastruktur. Det finns ett behov av att samla erfarenheterna och beskriva sådana exempel på samverkan. Syftet är att sprida erfarenheter från dessa projekt till andra delar i landet. Regeringen har därför gett PTS i uppdrag att beskriva exempel på regionala och lokala initiativ samt privatoffentlig samverkan som främjar utbyggnaden av bredband. Avsikten är också att PTS ska lämna förslag på hur sådana initiativ kan främjas.
- Regeringen beslutade i mars 2010 att tillsätta ett Bredbandsforum inom Regeringskansliet i syfte att främja utbyggnaden av bredband i hela landet. Bredbandsforum ska vara en mötesplats för dialog och samverkan mellan regeringen, myndigheter, organisationer och företag som verkar på den svenska bredbandsmarknaden. Syftet är att hitta konstruktiva lösningar som bidrar till en ökad samverkan om utbyggnad av bredband, för att nå målen som anges i bredbandsstrategin. För att stödja Bredbandsforums arbete inrättas ett administrativt kansli hos PTS. För 2010 avsätter regeringen 4 miljoner kronor till PTS för genomförande av uppdraget.

Samhällsomfattande tjänster

Samhällsomfattande tjänster är enligt LEK benämningen på det minimiutbud av elektroniska kommunikationstjänster som alla användare har rätt att ta del av. I dag omfattar det att rimliga krav på bl.a. telefoni och ett funktionellt tillträde till Internet ska tillgodoses. Tjänsterna ska tillhandahållas till överkomliga priser för användaren. Inom ramen för USO-direktivet finns möjligheter att anpassa krav på överföringshastigheter/tjänster utifrån nationella förutsättningar för vad ett funktionellt tillträde verkligen innebär. Nivån för ett funktionellt tillträde till Internet är sedan 2004 definierat till 20 kbit/sek.

Utgångspunkten är att samhällsomfattande tjänster ska tillhandahållas av marknadsaktörer till ett överkomligt pris. Statens ansvar tar vid först när det kan konstateras att marknaden har misslyckats. Det statliga ingripandet kan syfta till att göra en tjänst tillgänglig i hela landet, men det kan också syfta till att personer med funktionsnedsättning ska få möjlighet att ta del av ny teknik på lika villkor som övriga i samhället. Om ett marknadsmisslyckande kan konstateras är det möjligt att förplikta en eller flera lämpliga operatörer att uppfylla rimliga krav på tillhandahållandet av tjänsten. Tjänsten ska tillhandahållas till ett överkomligt

pris. I de fall kostnaden bedöms oskäligt betungande för operatören ska staten upphandla tjänsten. Enligt USO-direktivet kan samhällsomfattande tjänster som upphandlas finansieras antingen med statliga medel eller med en operatörsfinansierad fond.

När inte marknaden når fram är samhällsomfattande tjänster det skyddsnet av elektroniska kommunikationstjänster som medborgare och företag har rätt att ta del av. Det är statens ansvar att se till att det finns någon som tillhandahåller sådana tjänster. I avsnitt 12 redogörs för regeringens insatser på området.

Öppna nät

Öppenhet i elektronisk infrastruktur skapar förutsättningar för innovation och konkurrenskraft och främjas genom att säkerställa icke-diskriminering och en effektiv konkurrens. Öppenhet är betydelsefull på infrastruktur-, Internet- och tjänstenivå och viktig såväl ur ett medborgar- och konsumentperspektiv som ett entreprenörs- och innovationsperspektiv.

Många tjänsteinnovationer inom Internetsektorn härstammar från mindre företag och enskilda entreprenörer. Det är viktigt att dessa utan hinder kan nå alla användare med nya innovativa tjänster, inte minst för att skapa säkerhet för investeringar i innovativa tjänsteföretag.

När gränsen mellan producent och konsument på Internet suddas ut blir det viktigare ur ett medborgar- och yttrandefrihetsperspektiv att användare har möjligheter att både kunna ta del av, skapa och erbjuda innovativa tjänster och innehåll. Möjligheten för medborgare att få tillgång till elektroniska tjänster är också viktig ur ett e-förvaltningsperspektiv. De elektroniska tjänster som utvecklas av myndigheter måste kunna nås av alla.

Regeringen gav den 4 juni 2009 PTS i uppdrag att utreda betydelsen av öppenhet på olika nivåer i värdekedjan. Rapporten överlämnades den 30 november 2009 och har remissbehandlats (dnr N/2009/4830/ITP). Regeringen avser att följa upp förslagen i PTS rapport för att öka transparensen och rörligheten på marknaden samtidigt som investeringsincitament och nätsäkerhetsfrågor beaktas.

IT i småföretag

Regeringen vill bryta utanförskapet, stärka den svenska konkurrenskraften och skapa förutsättningar för fler jobb i fler och växande företag. En viktig förutsättning för att nå målen är att företag i hela landet har tillgång till bredband och att de använder de Internettjänster som finns tillgängliga. Det gör det möjligt att förenkla vardagen, effektivisera verksamheten, marknadsföra sig och kommunicera med omvärlden samt utveckla nya tjänster och produkter. Med en ökad användning av IT och bredband kan både företaget, regionen och Sverige stärkas vad gäller konkurrenskraft, arbetsmarknad och tillväxt.

Som tidigare nämnts har Sverige överlag en god tillgång till infrastruktur för bredband vilket också PTS senaste kartläggning visar, se avsnitt 5. Men det finns skillnader. I tätorter kan företagen välja mellan

olika leverantörer och överföringshastigheter på bredbandet medan valmöjligheterna i småorter och landsbygd är mer begränsade. När det gäller användningen av IT är den generellt god bland svenska företag, men undersökningar visar att små företag använder Internet i mindre utsträckning och har färre bredbandsanslutningar än större företag.

Företagens tillgång till och kostnader för olika slag av infrastruktur återspeglar skilda förutsättningar. Beroende på hur tillgången till bredband ser ut har företagen olika möjligheter att ta emot och sprida information, söka i kataloger och göra beställningar, möjliggöra uppkoppling mot externa databaser, kommunicera produkter, bedriva fjärrövervakning, videokonferenser etc. För många småföretag t.ex. inom besöksnäringen är tillgången till en god bredbandsuppkoppling nödvändig för att marknadsföra företaget i ett internationellt sammanhang, ta emot bokningar och för att gästerna på plats ska kunna förmedla sig med omvärlden.

Generellt kan konstateras att användningen av IT och bredband hos småföretagen bör öka så att den fulla potentialen av dessa verktyg kan realiseras. Det är därför viktigt att, i ett första steg, skapa sig en fördjupad bild av hur situationen ser ut i olika typer av landsbygder och hur utvecklingen kan följas via tillgänglig statistik.

- Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser (Tillväxtanalys) har av regeringen fått i uppdrag att göra en kartläggning av IT-användning och behovet av accesskapacitet hos småföretag i olika branscher och i olika typer av landsbygder. Syftet är att kunna följa hur småföretag på landsbygden utnyttjar det pågående tekniksiftet, dvs. övergången till bredband med allt högre kapaciteter, och vilken typ av tjänster företagen använder med de olika accesskapaciteter man har tillgång till. Vidare ingår i uppdraget att myndigheten ska bedöma behovet av statistik för att följa i vilken utsträckning småföretag i olika typer av landsbygder är uppkopplade till IT-kapacitet av olika slag.
- Regeringen har också gett Kungliga Tekniska Högskolan (KTH) i uppdrag att utarbeta ett förslag till handlingsprogram för att stimulera småföretagens IT-användning. Uppdraget innebär att göra en nulägesanalys och att lämna förslag till insatsområden som bör prioriteras. I uppdraget ingår även att sammanställa en översikt av relevant forskning inom området samt en redogörelse för hur en ökad IT-användning i småföretag kan påverka deras konkurrenskraft och utvecklingsförmåga.

E-förvaltning

Det pågår ett arbete med att utveckla morgondagens förvaltning för att förbättra myndigheternas service till medborgare och företag. Målet är att det ska vara så enkelt som möjligt för så många som möjligt att utöva sina rättigheter och fullgöra sina skyldigheter samt ta del av den offentliga förvaltningens service. En viktig faktor för måluppfyllelsen är att det finns tillgång till en god infrastruktur för bredband i hela landet.

Som en del av handlingsplanen för e-förvaltning tillsatte regeringen våren 2009 en delegation med uppdrag att leda och samordna arbetet med att utveckla IT-baserade tjänster och lösningar i staten (dir. 2009:19). Delegationens första uppgift var att utforma ett förslag till strategi för myndigheternas arbete med e-förvaltning. Förslaget redovisades till regeringen den 19 oktober 2009. Därefter ska delegationen koordinera de statliga myndigheternas IT-baserade utvecklingsprojekt samt följa upp dess effekter för medborgare, företagare och medarbetare. Delegationen ska vidare koordinera vissa IT-standardiseringsfrågor samt bistå regeringen i det internationella arbetet på området. Delegationen ska årligen lämna delrapporter med underlag och förslag till regeringen. En slutrapport ska lämnas senast den 31 december 2014.

E-inkludering

Frågan om hur alla medborgare utifrån olika förutsättningar ska kunna ta del i informationssamhället, s.k. e-inkludering, har de senaste åren varit mycket debatterad både inom EU och nationellt. Denna viktiga fråga inbegriper flera olika aspekter och involverar därmed många olika departement, myndigheter och aktörer på marknaden. Regeringens fortsatta arbete med att möjliggöra för alla att ta del av informationssamhället kommer bl.a. att utgå från det förslag till handlingsplan för e-inkludering som Myndigheten för handikappolitisk samordning överlämnade till regeringen i augusti 2009.

Att alla medborgare, utifrån olika förutsättningar och olika behov, kan ta del av informationssamhället gagnar samhällsutvecklingen i stort. Utifrån ett demokratiskt perspektiv är det inte acceptabelt att medborgare exkluderas från de fördelar som ges. För e-inkludering krävs för det första att varor, tjänster och system som baseras på IT från början utformas med hänsyn tagen till människors olikheter och där användbarhet och tillgänglighet utgör kvalitetsmål i utvecklingsprocesserna. För det andra krävs insatser av skilda slag inom många samhällssektorer för att driva på tillgången till och användningen av IT. Dessa insatser hänger också tätt samman med det pågående arbetet inom ramen för handikappolitiken där regeringen under 2010 kommer att följa upp den nationella politiken på området som ett led i utarbetandet av en ny strategi. Ytterligare utgångspunkter är FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning och ett mångfaldsperspektiv. Självklart är tillgången till tillförlitlig bredbandsuppkoppling en avgörande förutsättning för samtliga av dessa insatser och målsättningar.

9 Ändrade regler för tillstånd att använda radiosändare

Prop. 2009/10:193

9.1 Gällande rätt

9.1.1 Lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation

Allmänt om lagen om elektronisk kommunikation

Lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation, förkortad LEK, syftar till att enskilda och myndigheter ska få tillgång till säkra och effektiva elektroniska kommunikationer och största möjliga utbyte när det gäller urvalet av elektroniska kommunikationstjänster samt deras pris och kvalitet. Syftet ska uppnås främst genom att konkurrensen och den internationella harmoniseringen främjas. Samhällsomfattande tjänster ska dock alltid finnas tillgängliga på för alla likvärdiga villkor i hela landet till överkomliga priser. Vid lagens tillämpning ska särskilt beaktas elektroniska kommunikationers betydelse för yttrandefrihet och informationsfrihet.

Åtgärder som vidtas med stöd av LEK får inte vara mer ingripande än som framstår som rimligt och ska vara proportionella med hänsyn till lagens syfte och de övriga intressen som lagen ska skydda.

LEK gäller elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster med tillhörande installationer och tjänster samt annan radioanvändning. Bestämmelserna i LEK ersätter inte föreskrifter om prövning enligt annan lag.

Med elektroniska kommunikationsnät avses system för överföring och i tillämpliga fall utrustning för koppling eller dirigering samt andra resurser som medger överföring av signaler, via tråd eller radiovågor, på optisk väg eller via andra elektromagnetiska överföringsmedier oberoende av vilken typ av information som överförs. Exempel på nät är telenät och kabel-TV-nät. Med elektroniska kommunikationstjänster avses tjänster som vanligen tillhandahålls mot ersättning och som helt eller huvudsakligen utgörs av överföring av signaler i elektroniska kommunikationsnät.

Post- och telestyrelsen (PTS) är den myndighet som tar emot anmälningar, prövar ansökningar, handlägger ärenden, prövar tvister samt utövar tillsyn enligt lagen och enligt föreskrifter meddelade med stöd av lagen m.m. I ärenden om bl.a. ändring av tillstånd eller villkor för att använda radiosändare ska myndigheten ge berörda parter och andra som kan ha intresse i saken skälig tid, som regel minst fyra veckor, att yttra sig innan beslut fattas.

Rätten att använda radiofrekvenser regleras i 3 kap. LEK.

Allmänt om tillstånd att använda radiofrekvenser

Rätten att använda radiofrekvenser för elektronisk kommunikation är kopplad till rätten att använda radiosändare. För att här i landet eller på ett svenskt fartyg eller luftfartyg utomlands få använda en radiosändare krävs tillstånd enligt 3 kap. LEK. Tillstånd att använda radiosändare ska avse en viss radioanvändning. Tillstånd att använda radiosändare för viss

radioanvändning och tillstånd att använda enskilda radiosändare inom denna användning får meddelas vid skilda tillfällen.

Om användningen av frekvensutrymme samt villkoren och förfarandet för beviljande av tillstånd att använda radiosändare har harmoniserats i enlighet med internationella avtal eller EU-rätten ska den som har beviljat sådant tillstånd anses ha tillstånd att använda radiosändare i Sverige eller på svenskt fartyg eller luftfartyg.

Krav på tillstånd att använda radiosändare gäller inte för Polisen, Försvarmakten, Försvarets radioanstalt eller för viss verksamhet hos Försvarets materielverk. Om tilldelning av radiofrekvenser för dessa instanser beslutar PTS efter att ha hört Försvarmakten respektive Rikspolisstyrelsen.

PTS har bemyndigats att meddela föreskrifter om undantag från tillståndsplikten rörande radiosändare. Samtidigt får villkor föreskrivas om att den radioanläggning där sändaren ingår ska uppfylla bestämda tekniska krav samt i övrigt sådana villkor som närmare anges i lagen. Ett sådant undantag får tidsbegränsas. Vid ett tidsbegränsat undantag ska bl.a. den tekniska utveckling som kan väntas samt den tid som krävs för att uppnå ett rimligt ekonomiskt utbyte av utrustningen beaktas. Den som undantagits från tillståndsplikt eller som inte omfattas av kravet på tillstånd ska vid tillämpningen av LEK anses ha tillstånd enligt lagen.

Utgångspunkten är att tillstånd att använda radiosändare ska beviljas under vissa förutsättningar

Tillstånd att använda radiosändare ska enligt 3 kap. 6 § LEK beviljas om ett antal förutsättningar är uppfyllda. På radiosändaren uppställs kraven att det ska kunna antas att den kommer att användas på ett sådant sätt att risk för otillåten skadlig störning inte uppkommer samt att den, tillsammans med avsedd radiomottagare, är så beskaffad i tekniskt hänseende att den uppfyller rimliga krav på en effektiv frekvensanvändning och på möjligheten att verka i den miljö som den är avsedd för.

Radioanvändningen ska utgöra en effektiv användning av frekvensutrymmet för att tillstånd ska beviljas. Detta innebär att hänsyn också kan tas till samhällsekonomiska aspekter samt övergripande samhällsnytta av en viss radioanvändning. Vidare ska det kunna antas att radioanvändningen inte kommer att hindra sådan radiokommunikation som är särskilt viktig med hänsyn till den fria åsiktsbildningen.

Tillstånd förutsätter vidare att radioanvändningen inte kommer att ta frekvensutrymme i anspråk som behövs för att upprätthålla en rimlig beredskap för utveckling av befintliga och nya radioanvändningar eller frekvensutrymme för vilket radioanvändningen har harmoniserats i enlighet med internationella avtal eller EU-rätten. Det ska heller inte kunna antas att radioanvändningen kommer att inkräkta på det frekvensutrymme som behövs för verksamhet som bedrivs av polisen eller försvaret. Slutligen anges att det inte ska finnas skälig anledning att anta att radiosändaren kommer att användas i strid med tillståndsvillkoren med hänsyn till att sökanden tidigare har fått tillstånd återkallat eller något annat liknande förhållande.

Tillstånd att använda radiosändare för utsändningar som kräver tillstånd enligt annan lag eller enligt bestämmelser meddelade med stöd av annan lag, får meddelas endast om sådant tillstånd föreligger.

Bestämmelsen i 3 kap. 6 § LEK har utformats så att den ska uttrycka att inriktningen vid bedömningen av en tillståndsansökan ska vara positiv, dvs. som regel ska tillstånd beviljas efter ansökan. Inriktningen har sitt ursprung i att radioanvändning historiskt sett ansetts ha särskild betydelse ur yttrande- och informationsfrihetssynpunkt. I lagens förarbeten (prop. 2002/03:110, s. 136) anges emellertid att det samtidigt måste vara möjligt för tillståndsmyndigheten att ta hänsyn till olika intressen vid frekvenstilldelningen, utöver dem som följer av intresset av den fria åsiktsbildningen. Det kan röra t.ex. samhällsekonomiska aspekter eller den övergripande samhällsnyttan av en viss radioanvändning.

Vidare anges i propositionen att det är viktigt att behoven hos olika sektorer och intressen i samhället, med tillhörande behov av radiofrekvenser, kan tillgodoses i rimlig omfattning. Detta kan ge upphov till svåra avvägningar, men i en situation där det uppkommer frekvensbrist i framtiden är det inte tillfredställande att bara förlita sig till principen att den som ansöker om ett tillstånd som avser ett ledigt frekvensutrymme ska beviljas detta, utan avseende på vilket behov som finns i samhället av ifrågavarande radioanvändningar. Den nya lagen avspeglar tydligare än tidigare behovet av balansen mellan olika sektorer och intressen i samhället. Detta möjliggörs genom införandet av bedömningsgrunden att tillstånd ska beviljas om radioanvändningen utgör en effektiv användning av frekvensutrymmet. Regeringen ansåg att det bör vara tillståndsmyndigheten som liksom tidigare får göra de rimlighetsöverväganden som erfordras mellan samhällsnyttan och nödvändigheten av olika konkurrerande radioanvändningar. I propositionen anges vidare att de rimlighetsöverväganden som avses i första hand torde gälla mellan olika slags radioanvändningar, t.ex. mobil kontra fast radio eller satellitradio kontra terrester radio, och inte mellan olika aktörer för samma slag av radioanvändning. Det påpekas också att bedömningsgrunden bör kunna användas för att inte bevilja ett tillstånd även om det för tillfället inte finns några andra sökande, om det kan antas att frekvensutrymmet i en överblickbar framtid kan behövas för annan radioanvändning som enligt tillståndsmyndighetens bedömning utifrån samhällsnyttan utgör en mera effektiv användning av frekvensutrymmet än den för tillfället aktuella sökandens användning skulle göra. En viktig grundprincip är dock att det bör krävas starka skäl för att neka tillstånd för verksamhet som avses i 1 kap. 1 § tredje stycket yttrandefrihetsgrundlagen (YGL), dvs. program i ljudradio och television samt innehållet i vissa andra överföringar av ljud, bild eller text som sker med hjälp av elektromagnetiska vågor.

Begränsning av antalet tillstånd och allmän inbjudan till ansökan i vissa fall

Antalet tillstånd som beviljas inom ett frekvensutrymme får enligt 3 kap. 7 § LEK begränsas, om det är nödvändigt för att garantera en effektiv

användning av radiofrekvenser. Ett beslut att begränsa antalet tillstånd ska omprövas så snart det finns anledning till det.

När det uppkommer fråga om att meddela tillstånd att använda radiosändare för nya eller väsentligt ändrade radioanvändningar och det kan antas att det frekvensutrymme som kan avsättas för verksamheten inte är tillräckligt för att ge tillstånd åt alla som vill och skulle kunna bedriva sådan verksamhet, ska enligt 3 kap. 8 § LEK prövning ske efter allmän inbjudan till ansökan, om inte särskilda skäl föranleder annat. I förarbetena till paragrafen anges att särskilda skäl att inte tillämpa ett inbjudningsförfarande t.ex. skulle kunna vara att kostnaderna för ett sådant förfarande inte skulle vara försvarliga med hänsyn till den aktuella radioanvändningen (prop. 2002/03:110, s. 140).

Allmän inbjudan till ansökan ska också ske när det frekvensutrymme som avsatts för en viss radioanvändning utökas eller på annat sätt medger att ytterligare tillstånd meddelas. Prövning efter allmän inbjudan till ansökan gäller dock inte sådan radioanvändning som huvudsakligen avser utsändning till allmänheten av program i ljudradio eller annat som anges i 1 kap. 1 § tredje stycket YGL, är avsedd för privat bruk, eller behövs för verksamhet som bedrivs i syfte att tillgodose allmän ordning, säkerhet eller hälsa.

Tillståndsprövningen ska enligt bestämmelsen ske efter ett jämförande urvalsförfarande, efter ett anbudsförfarande där det pris sökanden är villig att betala för tillståndet ska vara utslagsgivande eller efter en kombination av dessa förfaranden. Med jämförande urvalsförfarande avses det som allmänt benämns skönhetstävlan och anbudsförfarande med angivande av pris för tillståndet ska förstås som auktion (a. prop., s. 368). Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om innehållet i en allmän inbjudan, vilken radioanvändning som omfattas av de undantagna användningarna och om förfarandet vid prövningen.

Frågan vad som avses med ny eller väsentligt ändrad radioanvändning behandlas inte särskilt i förarbetena till paragrafen, som utformades för att ersätta motsvarande bestämmelser i 14 § telelagen (1993:597) och 9 a § lagen (1993:599) om radiokommunikation. Uttrycket ny eller väsentligt ändrad radioanvändning förekommer även i de tidigare bestämmelserna. I författningskommentaren till bestämmelsen i LEK (a. prop., s. 368) hänvisas också till motiven till 14 § telelagen och 9 a § lagen om radiokommunikation i relevanta delar.

I propositionen rörande telelagen (prop. 1992/93:200, s. 107) anges att när det ska introduceras nya radiotjänster eller så väsentligt ändrade tjänster att de kan jämföras med nya kan det komma att uppstå situationer då en prövning av varje ansökan för sig efter hand inte är en lämplig ordning med hänsyn dels till frekvenseffektivitet, dels till intresset av att få till stånd rimliga konkurrensförutsättningar. Om det kan förväntas intresse från flera håll att driva den nya tjänsten – det kan exempelvis röra sig om ett nytt mobiltelefonsystem – och det kan antas att det inte är möjligt att med bibehållande av rimlig frekvenseffektivitet låta alla få plats i frekvensspektrum föreligger omständigheter som pekar på att det kan finnas anledning att tillgripa en ordning med offentlig inbjudan till ansökan. Ett ytterligare förtydligande görs i det att det anges att ett inbjudningsförfarande bör användas när befintlig verksamhet med

mobila teletjänster på grund av väsentligt ändrade förutsättningar i tekniskt eller annat hänseende bör prövas på nytt samt att dessa förändringar då bör vara så påtagliga att det närmast kan anses vara fråga om att det kommer att tillhandahållas en ny tjänst eller i vart fall en väsentligt ändrad tillämpning av en tjänst (a prop., s. 109). När motsvarande bestämmelse infördes i lagen om radiokommunikation upprepades hänvisningen till konkurrenssynpunkten och intresset av högsta möjliga frekvenseffektivitet samt tillades att ett inbjudningsförfarande bör användas även när en redan etablerad radioanvändning får ökat frekvensutrymme eller tar mindre frekvensutrymme i anspråk genom att effektiviteten i frekvensutnyttjandet höjs (prop. 1994/95:127, s. 6 f och 1997/98:167, s. 10 f). Däremot nämndes inget om hur bedömningen bör göras av om det är fråga om ny eller väsentligt ändrad radioanvändning.

Villkor för tillståndet

Tillstånd att använda radiosändare får enligt 3 kap. 11 § LEK förenas med villkor om det frekvensutrymme som tillståndet avser, täckning och utbyggnad inom landet, antennens samt i övrigt radiosändarens beskaffenhet. Villkor får också uppställas beträffande det geografiska område inom vilket en mobil radiosändare får användas och var antennen till en fast radiosändare ska vara belägen, kompetenskrav för den som ska handha radioanläggningen och skyldighet för sökanden att dela frekvensutrymme med annan. Villkoren får även innefatta sådant som i enlighet med beslut om en harmoniserad användning av radiofrekvenser ska uppställas som villkor när den som ska tilldelas radiofrekvens har utsetts i enlighet med internationella avtal eller EU-rätten. Villkor i form av skyldigheter som följer av tillämpliga internationella avtal får också uppställas. Slutligen får ett tillstånd förenas med villkor om åtaganden som har gjorts i samband med beviljande av tillstånd efter allmän inbjudan till ansökan samt om annat som krävs för att säkerställa ett faktiskt och effektivt frekvensutnyttjande.

Giltighetstid för tillstånd och tillståndsvillkor

Tillstånd att använda radiosändare och tillstånd till radioanvändning ska beviljas för en bestämd tid. Det finns ingen automatisk rätt till förlängning av tillståndet efter tillståndstidens utgång (prop. 2002/03:110, s. 151). Giltighetstiden för tillståndsvillkor får vara kortare än tillståndstiden. När tillståndstiden för tillstånd och tillståndsvillkor bestäms ska särskilt framtida förändringar i radioanvändningen, den tid som sändaren är avsedd att användas, den tekniska utveckling som kan väntas och tiden som krävs för att uppnå rimligt ekonomiskt utbyte av utrustningen beaktas. Vidare ska i förekommande fall sådant tillstånd för utsändningar som krävs enligt annan lag eller föreskrifter beaktas vid bestämmande av tillståndstiden.

Tillstånd eller del av tillstånd att använda radiosändare får överlåtas efter medgivande av PTS. Sådant medgivande ska lämnas om förvärvaren uppfyller de krav som ställts på sökanden i samband med att tillståndet meddelades, det inte finns skäl att anta att överlåtelsen inverkar menligt på konkurrensen, överlåtelsen inte leder till ändrad användning av radiofrekvenserna om användningen är harmoniserad inom EU och inte andra skäl talar emot. I förarbetena anges att särskilda skäl mot att lämna medgivande till överlåtelse kan vara att myndigheten vid sin prövning finner att störning på tjänster i angränsande frekvensband ökar jämfört med den ursprungliga användningen. Beträffande överlåtelse av en del av ett tillstånd att använda radiosändare kan särskilda skäl vara att en överlåtelse skulle medföra ett ineffektivt nyttjande av frekvenserna (prop. 2002/03:110, s. 164).

En förvärvare övertar överlåtarens rättigheter och skyldigheter enligt LEK för tiden efter myndighetens medgivande. Vid överlåtelse av del av tillstånd ska den överlåtna delen anses som ett nytt tillstånd. Vid medgivandet får myndigheten meddela de nya eller ändrade villkor som överlåtelsen föranleder. En överlåtelse i strid med LEK är utan verkan.

9.1.2 Tillämpliga EU-direktiv

Inledning

Genom LEK har i huvudsak det EU-rättsliga regelverket för elektronisk kommunikation genomförts. Som nämnts i avsnitt 4.2 består regelverket av fem harmoniseringsdirektiv: tillträdesdirektivet (2002/19/EG), auktorisationsdirektivet (2002/20/EG), ramdirektivet (2002/21/EG), direktivet om samhällsomfattande tjänster (2002/22/EG) och direktivet om integritet och elektronisk kommunikation (2002/58/EG).

Den 25 november 2009 beslutades omfattande ändringar i direktiven. Genom Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/136/EG ändrades direktivet om samhällsomfattande tjänster och direktivet om integritet och elektronisk kommunikation¹. Genom Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/140/EG ändrades ramdirektivet, tillträdesdirektivet och auktorisationsdirektivet². Ändringarna i direktiven ska ha genomförts i svensk rätt senast den 25 maj 2011. Genomförandet av ändringarna kommer att ske i särskild ordning. Redogörelsen nedan utgår därför från direktiven i deras tidigare lydelse.

Närmare om direktivens innehåll

I ramdirektivet och auktorisationsdirektivet finns vissa bestämmelser om förvaltningen av radiofrekvenser.

Artikel 9.1 i ramdirektivet föreskriver att medlemsstaterna ska säkerställa en effektiv förvaltning av radiofrekvenserna för elektroniska

¹ EUT L 337, 18.12.2009, s. 11 (Celex 32009L0136).

² EUT L 337, 18.12.2009, s. 37 (Celex 32009L0140).

kommunikationstjänster inom sitt territorium i enlighet med artikel 8 samma direktiv om de allmänna målen och regleringsprinciperna. Prop. 2009/10:193

Syftet med auktorisationsdirektivet är att ge en rättslig ram för att säkerställa friheten att tillhandahålla elektronisk kommunikation och elektroniska tjänster och begränsa de administrativa hindren för inträde på marknaden till ett minimum. Förbehåll får därför endast göras i enlighet med de villkor som fastställs i direktivet och eventuella begränsningar i enlighet med fördraget (artikel 52.1 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt [tidigare artikel 46.1 i Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen]).

Särskilda tillstånd att bedriva verksamhet inom området för elektronisk kommunikation ska inte längre få förekomma. En medlemsstat kan dock införa anmälningsplikt (artikel 3.2). Vidare gäller enligt direktivet att särskilda nyttjanderätter, dvs. tillstånd till radiofrekvenser och till nummer, inte ska krävas om det är möjligt att avstå från det (artikel 5). Om särskilda tillstånd till radiofrekvenser eller nummer ändå ska beviljas, ska det ske genom ett öppet och icke-diskriminerande förfarande med god insyn.

Enligt artikel 5.2 i auktorisationsdirektivet ska medlemsstaterna, om individuella rättigheter måste beviljas för användningen av radiofrekvenser och nummer, på begäran bevilja företag som tillhandahåller eller nyttjar nät eller tjänster enligt den allmänna auktorisationen sådana rättigheter. Det gäller dock inte om det skulle strida mot bestämmelserna om villkor som är fogade till den allmänna auktorisationen och till nyttjanderätter till radiofrekvenser och nummer eller andra särskilda skyldigheter. Direktivet lämnar också öppet för att det kan finnas behov av att begränsa det antal nyttjanderätter som ska beviljas. Tillståndsprövningen ska vidare ske med beaktande av intresset av att säkerställa att resurserna används på ett effektivt sätt.

I andra stycket i artikel 5.2 anges att sådana nyttjanderätter ska beviljas genom ett öppet och icke-diskriminerande förfarande med god insyn. Samtidigt anges att detta inte påverkar de särskilda kriterier och förfaranden som medlemsstaterna antagit för att bevilja nyttjanderätter till radiofrekvenser för leverantörer av innehåll i radio- och TV-sändningar för att verka för de mål som avser allmänintressena i enlighet med unionslagstiftningen.

Vilka villkor som får uppställas för nyttjanderätter för radiofrekvenser anges i del B i bilagan till direktivet genom en uttömmande uppräkningslista. Till sådana villkor hör bl.a. villkor om maximal giltighetstid i enlighet med artikel 5 i direktivet, med förbehåll för eventuella ändringar i den nationella frekvensplanen, och överlåtelse av rättigheter på rättsinnehavarens initiativ och villkor för detta i enlighet med ramdirektivet. I fråga om giltighetstiden anges i artikel 5.2 i auktorisationsdirektivet att den ska vara skäligen för den ifrågasatt tjänsten.

I artikel 7 i auktorisationsdirektivet finns regler om förfarandet för att begränsa det antal nyttjanderätter som ska beviljas till radiofrekvenser. Enligt artikeln ska en medlemsstat, om den överväger om den ska begränsa det antal nyttjanderätter som ska beviljas till radiofrekvenser, bl.a. fästa vederbörlig vikt vid behovet av att ge användarna så stort utbyte som möjligt och underlätta utvecklingen av konkurrens, ge alla berörda parter, inbegripet användare och konsumenter, tillfälle att lägga

fram synpunkter på alla begränsningar i enlighet med artikel 6 om förfarande för samråd och insyn i ramdirektivet, offentliggöra alla beslut om att begränsa beviljandet av nyttjanderätter och ange skälen för detta, efter att ha fastställt förfarandet inbjuda till ansökningar om nyttjanderätter, och se över begränsningarna med rimliga intervall eller på skälig begäran av berörda företag.

Vidare anges i artikel 7.2 i auktorisationsdirektivet att om en medlemsstat konstaterar att ytterligare nyttjanderätter till radiofrekvenser kan beviljas ska den offentliggöra detta och inbjuda till ansökningar om sådana rättigheter.

Enligt punkt 3 i samma artikel ska medlemsstaterna, om beviljandet av nyttjanderätter till radiofrekvenser måste begränsas, bevilja sådana rättigheter på grundval av objektiva, öppet redovisade, icke-diskriminerande och proportionella urvalskriterier. För urvalskriterierna ska vederbörlig vikt fästas vid huruvida målen i artikel 8 i ramdirektivet har uppnåtts.

Enligt artikel 14 i auktorisationsdirektivet ska medlemsstaterna garantera att rättigheter, villkor och förfaranden avseende bl.a. tillstånd endast ändras i sakligt motiverade fall och på ett proportionellt sätt.

I ingressen till auktorisationsdirektivet anges att om efterfrågan på radiofrekvenser i ett särskilt frekvensområde överstiger tillgången, bör lämpliga och öppna förfaranden följas vid frekvenstilldelningen, för att diskriminering ska kunna undvikas och för att de knappa resurserna ska kunna användas på ett optimalt sätt. När nationella regleringsmyndigheter fastställer kriterier för urvalsförfaranden som grundat sig på konkurrens eller jämförelse bör, anges vidare, de säkerställa att målen i artikel 8 i ramdirektivet uppfylls. Det skulle därför inte strida mot auktorisationsdirektivet om tillämpningen av objektiva, icke-diskriminerande och proportionella urvalskriterier i syfte att främja konkurrensen skulle leda till att vissa företag utesluts från ett konkurrensförfarande eller ett jämförande urvalsförfarande för en särskild radiofrekvens. Det får anses som relativt vanligt att den konkurrenssituation som råder på marknader som är fullständigt konkurrensutsatta är svår att uppbringa när begränsade resurser, som frekvenser, hanteras. Att bidra till att fler aktörer erbjuds möjligheter för att öka konkurrensen är således något som bör eftersträvas.

9.2 Behovet av reformer

Regeringens bedömning: Det finns behov av en moderniserad och mer ändamålsenlig lagstiftning om tillstånd att använda radiosändare. Förvaltningen av radiofrekvenser bör bli effektivare och mer förutsebar för att kunna möta de utmaningar som teknik- och marknadsutvecklingen för med sig och för att bättre kunna bidra till samhällsnyttan.

Utredningens bedömning: Överensstämmer delvis med regeringens förslag. Utredningen anser dessutom att lagstiftning bör övervägas för en nationell radiospektrumpolicy. Utredningen ser ett behov bl.a. av att

staten ställer så få krav som möjligt på tillstånden. Tyngdpunkten bör i möjligaste mån flyttas från staten till användare av radiofrekvenser så att dessa själva kan bestämma formerna för sin användning.

Remissinstanserna: Majoriteten av remissinstanserna anser att det finns ett behov av att reformera reglerna om frekvensanvändning. Reglerna för tillståndsgivning uppfattas som både otidsenliga och ibland motsägelsefulla. *PTS* framför att både myndigheten och branschen under en tid har pekat på att det finns ett behov av att se över den reglering som rör frekvensförvaltning. *Generic Mobile Systems Sweden AB* välkomnar tydligare regler såvitt avser förutsättningar och villkor vid bl.a. tillståndsgivning. *Intel Sweden AB* stöder syftet med utredningen att den ska leda fram till en nationell trådlös bredbandsinfrastruktur som till en rimlig kostnad ska kunna nås av alla medborgare på lika villkor. *IT och Telekomföretagen* anser att det är angeläget att lagstiftningen om radiofrekvenser moderniseras. *Krisberedskapsmyndigheten* anser att det är angeläget att det skapas nya framtidssäkra spelregler på frekvensområdet som ger ett effektivt utnyttjande av radiofrekvenser. *Radio- och TV-verket* anser att frekvensförvaltningen bör grundas på en process där den politiska nivån först avsätter ett visst utrymme för ljudradio- och TV-sändningar. *Stockholms Handelskammare* välkomnar utredningens övergripande inriktning att gå mot mer marknadsbaserade metoder för att hantera frekvensutrymmet i Sverige. *Sveriges Kommuner och Landsting* instämmer i att det behövs nya framtidssäkra spelregler på frekvensområdet. *Tele2 Sverige AB* välkomnar att den nuvarande frekvensregleringen ses över eftersom den i väsentliga delar inte är anpassad till den snabba teknikutveckling som sker på bl.a. mobiltelesidan. *Telenor Sverige AB* menar att det är av största betydelse att det skapas ett långsiktigt, förutsägbart och rättssäkert system för såväl befintliga som presumtiva tillståndshavare, men att utredningen inte lyckats föreslå ett system som helt uppfyller dessa krav. *TeliaSonera AB* välkomnar att den nuvarande regleringen för första gången sedan början av 1990-talet blivit föremål för en genomgripande utvärdering. *Teracom AB* anser att den nuvarande frekvensförvaltningen har vissa brister och kan effektiviseras. *Verket för innovationssystem* ser ett stort behov av tydligare politiska ramar för frekvensförvaltningen. *Kungliga tekniska högskolan (Centrum för Trådlösa System)* menar att om betydande effektivitetsvinster ska nås på längre sikt så är de föreslagna åtgärderna inte tillräckliga, men man välkomnar utredningens förslag som ger mer marginella vinster i frekvensutnyttjande. *Ericsson* menar att behovet av reformering är över-skattat.

Promemorians bedömning: Överensstämmer med regeringens bedömning.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser som uttalat sig i frågan instämmer i att det finns ett behov av att reformera reglerna om tillstånd att använda radiosändare.

Skälen för regeringens bedömning: Bestämmelserna i 3 kap. LEK om rätt att använda radiosändare härstammar från telelagen (1993:597) och lagen (1993:599) om radiokommunikation. Bestämmelserna har i huvudsak förts över oförändrade till LEK trots att det skett en enorm teknisk och marknadsmässig utveckling sedan deras tillkomst. Mot

bakgrund av denna utveckling kan det ifrågasättas om bestämmelserna är ändamålsenligt utformade i alla delar. Prop. 2009/10:193

Området för elektronisk kommunikation kännetecknas av en snabb teknisk utveckling och kontinuerlig marknadsutveckling. För att möta de krav som detta ställer på en effektiv hantering av radiofrekvenser måste lagstiftningen vara modern och utformad på ett sådant sätt att den främjar inte bara konkurrensen utan även ökad samhällsnytta i stort, genom investeringar, utveckling och innovation.

De allt snabbare tekniska landvinningarna och konvergensen inom sektorn gör att man i allt högre utsträckning kan använda olika typer av tekniker för att leverera samma typ av innehåll. I vissa bestämmelser i LEK görs en skillnad mellan befintlig och ny eller väsentligt ändrad radioanvändning. Det gäller särskilt bestämmelsen i 3 kap. 8 § LEK om när tillstånd ska fördelas efter allmän inbjudan till ansökan. En sådan distinktion har med tiden blivit allt svårare att göra. Det kan också ifrågasättas vilken funktion detta rekvisit fyller i dagens läge.

Det är angeläget att regelsystemet är utformat så att det bidrar till ett så effektivt resursutnyttjande som möjligt. I dagens situation, med alltmer ökad efterfrågan på radiofrekvenser, finns det anledning att vidta åtgärder för att undanröja eventuella hinder. Ett led i en sådan utveckling är att se till att tillstånd så långt som möjligt fördelas i konkurrens när efterfrågan på radiofrekvenser överstiger utbudet. Det är också viktigt att tillståndsprocessen understöder utvecklingen mot konkurrens även i slutkundsledet. Konkurrensstrycket är ett kraftfullt medel för att såväl företag som hushåll ska kunna erbjudas nya och bättre tjänster till rimliga priser. Låga inträdeshinder på marknaden bidrar till en fungerande konkurrens, vilket skapar en marknad som präglas av mångfald. Vidare finns det skäl att vidta åtgärder för att skapa en bättre andrahandsmarknad för tillstånd att använda radiosändare.

Det råder i dag viss oklarhet i fråga om vad som gäller när giltighetstiden för ett tillstånd löper ut. Det är viktigt med klara och tydliga regler för hur en sådan situation ska hanteras, inte minst mot bakgrund av de stora investeringar som en tillståndshavare förmodas göra under tillståndstiden. Tydliga regler i detta avseende skapar förutsebarhet för alla aktörer på marknaden.

Sammanfattningsvis finns det ett behov av en moderniserad och mer ändamålsenlig lagstiftning som är anpassad till dagens behov. Det bör därför vidtas åtgärder för att effektivisera tillståndsgivningen och göra den mer förutsebar och rättssäker.

Regeringens förslag: Tillstånd att använda radiosändare ska kunna avse rätt att använda radiosändare inom ett visst frekvensutrymme. Sådana tillstånd ska kunna förenas med villkor i enlighet med vad som gäller i dag för tillstånd att använda enskilda radiosändare, med undantag för sådana villkor som avser själva radiosändarens beskaffenhet. Dessutom ska villkor kunna meddelas om vilket geografiskt område som tillståndet omfattar och om tekniska krav som ska uppfyllas. Tillståndshavaren ska, inom ramen för ett tillstånd att använda radiosändare inom ett visst frekvensutrymme, inte behöva tillstånd för att få använda enskilda radiosändare.

Utredningens förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller lämnar det utan erinran. *Ericsson* menar att förslaget ryms inom befintlig lagstiftning. *Försvarets radioanstalt* anser att förslaget måste knytas till ett förbättrat skydd mot störning vid radiokommunikation. *Intel Sweden AB* framhåller att tillstånden inte bör avse alltför små frekvensblock. *Generic Mobile Systems Sweden* menar att det bör klargöras vilka kriterier som ska gälla för geografiska begränsningar samt pekar på att en alltför långtgående geografisk begränsning utan särskilda skäl står i motsats till ett effektivt frekvensutnyttjande.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: De remissinstanser som uttalat sig tillstyrker förslaget eller lämnar det utan erinran. *TeliaSonera AB* ifrågasätter om inte 3 kap. 9 § LEK kan upphävas helt.

Skälen för regeringens förslag: Enligt 3 kap. 1 § LEK krävs tillstånd för att här i landet använda en radiosändare. Tillståndsmyndigheten ska meddela tillstånd om sökanden uppfyller de krav som anges i 3 kap. 6 § LEK. Tillstånd att använda radiosändare för utsändningar som kräver tillstånd enligt annan lag, eller enligt bestämmelser meddelade med stöd av annan lag, får dock meddelas endast om sådant tillstånd föreligger. Tillstånd som meddelas ska enligt 3 kap. 9 § LEK avse en viss radioanvändning. Tillstånd att använda radiosändare för viss radioanvändning och tillstånd att använda enskilda radiosändare inom denna användning får meddelas vid skilda tillfällen. Ett tillstånd får vidare förenas med de villkor som anges i 3 kap. 11 § LEK och ska enligt 3 kap. 12 § LEK beviljas för en viss tid.

Utvecklingen inom området för elektronisk kommunikation är dynamisk och ställer krav på kontinuerlig omvärldsbevakning inom PTS verksamhetsplanering och frekvensplanering. Det enskilda frekvensbandets egenskaper, kravet på att tillgodose vidaste möjliga yttrande- och informationsfrihet samt de internationella intentioner som finns för frekvensbandet är avgörande för frekvensplaneringen och för hela frekvensförvaltningen. Kunskap om detta finns naturligtvis hos marknadens aktörer, men också hos PTS som har ansvar för att bl.a. delta i nationellt och internationellt samarbete inom området. Härigenom får

myndigheten förutsättas ha den kompetens och framförhållning i sin radioplanering som fordras för en ändamålsenlig radiofrekvensförvaltning.

När det gäller utbyggnad av radiobaserade nät, t.ex. mobilnät eller nät för trådlöst bredband, så krävs ett stort antal radiosändare inom sammanhängande block av radiofrekvenser. De frekvenser som används måste som regel ligga i närheten av varandra. Samtidigt är antalet sådana sammanhängande frekvensblock ytterst begränsat, eftersom det råder stor efterfrågan på radiofrekvenser för att kunna driva radiobaserade kommunikationsnät. När det gäller nätinфраstruktur skulle det således vara ohållbart att meddela tillstånd annat än för sammanhängande frekvensutrymmen. Inom dessa frekvensutrymmen planerar operatörerna själva de enskilda radiosändarnas placering, till skillnad från när det gäller tillstånd att använda enskilda radiosändare där radioplaneringen görs av PTS.

Med tillstånd att använda radiosändare inom ett visst frekvensutrymme kan tillståndshavaren själv kontrollera alla sändare inom det tilldelade frekvensutrymmet. Det är då dessutom möjligt att planera användningen av de enskilda radiosändarna på ett sådant sätt att fler sändare kan placeras ut. Härigenom uppnås en effektivare frekvensanvändning. Om radioplaneringen i stället görs av PTS och det finns radiosändare som tillhör olika tillståndshavare inom frekvensutrymmet, måste myndigheten ta hänsyn till alla tillståndshavare och planera för de olika sändarna med större marginal för att skadlig störning ska undvikas.

PTS fattar i dag i vissa fall beslut om att en operatör får använda radiosändare inom ett visst frekvensutrymme, s.k. blocktillstånd. Det finns i emellertid i dagsläget inte någon uttrycklig möjlighet i lagen att meddela tillstånd att använda radiosändare inom ett visst frekvensutrymme. För att kunna åstadkomma en så enkel och effektiv frekvensanvändning som möjligt bör en sådan möjlighet införas i LEK.

Innan blocktilldelning görs krävs att PTS noggrant utreder förutsättningarna för att tilldelningen ska bli så effektiv som möjligt. Myndigheten måste ta ställning till bl.a. tillståndens frekvensmässiga och geografiska omfattning, men även koordinera tillståndsgivningen med grannländer. Ett tillstånd behöver inte nödvändigtvis ge tillståndshavaren en exklusiv rätt att utnyttja det tilldelade frekvensutrymmet. PTS kan i tillståndsvillkor föreskriva att tillståndshavaren ska dela frekvensutrymmet med andra, t.ex. genom undantag från tillståndsplikt för låg-effektradioanvändning, om en sådan delning är förenlig med principen om en effektiv användning av frekvensutrymmet. Det behövs ingen specifik analys av skadlig störning inom det tilldelade frekvensutrymmet. Däremot krävs att man hanterar eventuella kompatibilitetsproblem. Detta kan exempelvis göras genom att skapa s.k. skyddsband i form av ett frekvensintervall som ingen tillståndshavare tillåts använda. Dessutom kan s.k. spektrummasker användas, dvs. tekniska krav som anger hur mycket utsändning tillståndshavaren får åstadkomma på angränsande frekvensband respektive hur mycket inkommande utsändningar som denne får acceptera från angränsande användare.

Det krävs för närvarande att den som har fått ett sådant blocktillstånd som beskrivits ovan även ansöker om tillstånd för varje radiosändare som ska användas inom ramen för detta tillstånd. Det kan röra sig om

tusentals sändare, som var för sig också måste prövas formellt enligt de förutsättningar som anges i 3 kap. 6 § LEK. Eftersom tillståndshavaren själv planerar frekvensanvändningen inom det tilldelade frekvensutrymmet, och placerar sändare så att skadlig störning undviks, gör PTS i dag endast en summarisk prövning i ärenden om tillstånd att använda radiosändare i dessa fall. Det finns inget starkt allmänt skäl att ha ett sådant dubbelt förfarande. Tvärtom skapar det onödig administration för såväl tillståndshavarna som för PTS. För den som har fått tillstånd att använda radiosändare inom ett visst frekvensutrymme bör det därför inte gälla något tillståndskrav för att använda enskilda radiosändare inom ramen för detta tillstånd. Däremot bör tillståndskravet gälla om någon annan vill använda radiosändare inom ett sådant frekvensutrymme.

Tillstånd att använda radiosändare inom ett visst frekvensutrymme bör kunna förenas med villkor i enlighet med vad som gäller för tillstånd att använda en viss radiosändare, naturligtvis med undantag för sådana villkor som avser själva radiosändarens beskaffenhet. Det måste också säkerställas att skadlig störning inte uppstår på angränsande frekvensband eller i angränsande geografiska områden. De tekniska krav som behövs för att säkerställa detta, t.ex. i form av s.k. spektrummasker, har tidigare meddelats i villkoren för tillstånd att använda radiosändare. I och med att sådana tillstånd inte ska krävas inom ramen för tillstånd att använda ett visst frekvensutrymme bör dessa tillstånd uttryckligen kunna förenas med de tekniska krav som behövs för att säkerställa ett faktiskt och effektivt frekvensutnyttjande.

Det finns i vissa fall anledning att geografiskt begränsa tillstånd att använda radiosändare inom ett visst frekvensområde. Detta är redan i dag möjligt med stöd av bestämmelserna i 3 kap. 11 § 5 LEK om uppställande av villkor om var en mobil radiosändare får användas och 3 kap. 11 § 12 LEK om uppställande av villkor som krävs för att säkerställa ett faktiskt och effektivt frekvensutnyttjande. Av tydlighetsskäl bör det dock uttryckligen anges i lagen att sådana geografiska begränsningar kan uppställas avseende tillstånd att använda radiosändare inom ett visst frekvensutrymme.

9.4 Förfarandet med allmän inbjudan till ansökan om tillstånd

9.4.1 Ett utvidgat tillämpningsområde

Regeringens förslag: När efterfrågan på tillstånd att använda radiosändare överstiger utbudet, ska tillstånd som utgångspunkt alltid fördelas efter allmän inbjudan till ansökan.

Utredningens förslag: Överensstämmer i sak med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller lämnar det utan erinran. *TeliaSonera AB* anser dock att allmän inbjudan till ansökan bara ska ske när det finns utrymme att dela ut ytterligare tillstånd och det samtidigt är så att efterfrågan inte kan tillgodoses. *Sveriges advokatsamfund* avstyrker förslaget.

PTS anser att det inte bör krävas något antagande om att det saknas tillgängligt frekvensutrymme för att ge tillstånd åt alla som vill och skulle kunna bedriva verksamhet för att ett urvalsförfarande ska få användas. Myndigheten anser vidare att bestämmelsen i 3 kap. 8 § första stycket andra meningen kan strykas om utredningens förslag genomförs.

Justitiekanslern menar att utredningen borde ha belyst frågan huruvida förfarandet med allmän inbjudan till ansökan tillgodoser kravet i YGL på att tilldelning av frekvenser ska ske på ett sätt som leder till vidaste möjliga yttrandefrihet. Vidare menar *Justitiekanslern* att det behövs mer utredning i frågan om det förhållandet att TV- och radioprogram i allt större omfattning sänds över mobilnätet gör att huvudsaklighetsrekvisitet i 3 kap. 8 § andra stycket LEK kan skapa gränsdragningsproblem när det gäller om tilldelning av frekvenser ska prövas enligt 3 kap. 8 § första stycket eller 3 kap. 6 § samma lag.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller lämnar det utan erinran. *Sveriges advokatsamfund* avstyrker förslaget. *Tele2 Sverige AB* avstyrker förslaget om det inte råder en stark presumtion för förlängning av tillstånd att använda radiosändare inom ett visst frekvensutrymme. *Stiftelsen Den nya välfärden* menar att rekvisitet särskilda skäl måste tolkas restriktivt. *Svenska stadsnätetsföreningen* menar att hänsyn måste tas till glesbygdens förutsättningar vid tillståndsgivningen. *TeliaSonera AB* menar att förslaget inte innebär någon nämnvärd förändring i sak.

Justitiekanslern påpekar att bestämmelsen i 3 kap. 2 § YGL bör beaktas även då tilldelning av radiofrekvenser sker enligt 3 kap. 8 § LEK och frekvensanvändningen delvis avser utsändning till allmänheten av program i ljudradio eller annat som anges i 1 kap. 1 § tredje stycket YGL. *Radio- och TV-verket* och *Sveriges Television AB* framför liknande synpunkter.

Skälen för regeringens förslag: En ansökan om tillstånd att använda radiosändare ska alltid prövas enligt de bedömningsgrunder som finns i 3 kap. 6 § LEK. Sedan lång tid tillbaka gäller att prövningen ska ha en positiv inriktning, dvs. göras med utgångspunkt från att ansökan normalt ska beviljas (se prop. 2002/03:110, s. 134 ff och prop. 1992/93:200, s. 105 och 193). I vissa fall ska dock tillståndsprövningen enligt 3 kap. 6 § LEK ske efter en allmän inbjudan till ansökan. Så är enligt 3 kap. 8 § första stycket LEK fallet när det uppkommer fråga om att meddela tillstånd att använda radiosändare för nya eller väsentligt ändrade radioanvändningar och det kan antas att det frekvensutrymme som kan avsättas för verksamheten inte är tillräckligt för att ge tillstånd åt alla som vill och skulle kunna bedriva sådan verksamhet, om inte särskilda skäl föranleder annat. Detsamma gäller när det frekvensutrymme som kan avsättas för en viss radioanvändning utökas eller på annat sätt medger att ytterligare tillstånd meddelas.

Rekvisitet ny eller väsentligt ändrad radioanvändning har överförts oförändrat till LEK från 14 § telelagen (1993:597) och 9 a § lagen (1993:599) om radiokommunikation (se prop. 2002/03:110, s. 140 och 367 f). I förarbetena till 14 § telelagen anförs att det kan vara fråga om ny eller väsentligt ändrad radioanvändning vid införandet av ett nytt mobiltelefonsystem (se prop. 1992/93:200, s. 107). I övrigt saknas

Den pågående teknikutvecklingen och en mer marknadsbaserad syn på användningen av radiofrekvenser gör att man i allt lägre grad bör tilldela radiofrekvenser för särskilda tekniker eller typer av tjänster. Området kännetecknas av en tydlig konvergens mellan olika typer av elektroniska kommunikationstjänster, -nät och -tekniker. Det betyder att man i allt högre utsträckning kan använda olika typer av tekniker för att leverera samma typ av innehåll. Det är numera t.ex. möjligt att se på TV i en mobiltelefon och ”tala i telefon” med hjälp av en dator. Möjligheten att definiera vad som är ny eller väsentligt ändrad radioanvändning blir som en följd av denna utveckling allt svårare. Tjänsteutvecklingen handlar inte heller bara om nya tjänster utan även om kvalitetsförbättringar av existerande tillämpningar som inte nödvändigtvis behöver innebära ny eller väsentligt ändrad användning.

Syftet med förordningen i 3 kap. 8 § LEK är att på ett effektivt sätt skilja sökande åt i en bristsituation. Kan man inte klart avgöra om en tilltänkt användning är ny eller väsentligt ändrad, och det inte är en sådan situation där ytterligare tillstånd för en viss radioanvändning kan meddelas, kan ett inbjudningsförfarande inte användas, även om det är uppenbart att det finns fler intressenter än som kan beredas plats i systemet. Detta skulle kunna vara fallet i en situation där den användning som de sökande planerar endast innebär en vidareutveckling eller kvalitetsförbättring som inte är tillräckligt unik eller nyskapande att användningen kan sägas vara ny eller väsentligt ändrad. Enligt nuvarande regler ska tilldelning av frekvenser då ske direkt med tillämpning av 3 kap. 6 § LEK. Den bestämmelsen ger dock inte någon ledning för hur ett urval mellan flera sökande ska göras. I en situation där ett sådant urval ändå måste göras är detta inte en acceptabel ordning från allmän synpunkt.

Man kan inte utgå från att konkurrens endast uppstår inom vad som kan betecknas ny eller väsentligt ändrad radioanvändning. I dagens läge, med den teknik- och marknadsutveckling som har ägt rum, saknas skäl att ha olika regler för hur urvalet ska gå till när det finns fler intressenter än som kan beredas plats i systemet beroende på vilken radioanvändning som avses. I stället bör utgångspunkten vara att tillstånd att använda radiosändare i sådana fall alltid ska fördelas efter allmän inbjudan till ansökan.

Mot bakgrund av det nu sagda bör 3 kap. 8 § första stycket LEK ändras så att utgångspunkten är att tillståndsgivning alltid ska ske efter allmän inbjudan till ansökan i en situation där det råder brist på antalet tillstånd som kan meddelas.

Med anledning av vad bl.a. *Sveriges advokatsamfund* har anfört om vad som gäller för förlängning av tillstånd och den ovan angivna lösningens förenlighet med skyddet för äganderätten kan följande sägas. Radiofrekvenser är en statlig resurs, vars användning är förenad med ett krav på tillstånd enligt reglerna i 3 kap. LEK. Tillstånd gäller enligt 3 kap. 12 § LEK alltid för en bestämd tid. Det finns inte någon rätt till förlängning av ett tillstånd vid tillståndstidens utgång (se prop. 2002/03:110, s. 151). Någon sådan rätt fanns inte heller enligt lagen om radiokommunikation (se prop. 1992/93:200, s. 219 ff). Förslaget innebär alltså inte att någon drabbas av ett sådant tvångsövertagande som avses i

2 kap. 18 § regeringsformen. Det innebär inte heller någon inskränkning av enskildas användning av mark eller byggnad. Förslaget får mot denna bakgrund anses förenligt med skyddet för äganderätten i regeringsformen. Även vid bedömningen av regleringens förenlighet med egendomsskyddet enligt artikel 1 i första tilläggsprotokollet till den europeiska konventionen angående de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (Europakonventionen), som gäller som svensk lag, måste det beaktas att giltighetstiden för ett tillstånd inte är obegränsad. Eftersom tillståndshavaren inte har någon rätt till förlängning av ett tillstånd, kan ett beslut som innebär att en begärd förlängning inte medges normalt inte anses utgöra ett ingrepp i egendomsskyddet enligt Europakonventionen. Förslaget bedöms således förenligt även med skyddet för äganderätten i Europakonventionen.

Regeln om att tillstånd ska fördelas efter allmän inbjudan till ansökan när efterfrågan på tillstånd överstiger tillgången behöver förses med vissa undantag.

Till en början bör, liksom tidigare, ett urvalsförfarande inte äga rum om det finns särskilda skäl mot det.

Urvalsförfarandet får enligt 3 kap. 8 § andra stycket 1 LEK inte heller användas för radioanvändning som huvudsakligen avser utsändning till allmänheten av program i ljudradio eller annat som anges i 1 kap. 1 § tredje stycket YGL. Utvecklingen har inneburit att audiovisuellt innehåll, såsom mobil-TV, ljudradio och överföring av ljud, bilder och texter, blivit ett vanligt förekommande inslag i utbudet i de mobila tele- och bredbandsnäten och att sådant innehåll åtminstone delvis måste anses riktat till allmänheten enligt vad som sägs i 1 kap. 6 § YGL.

Genom de senaste årens konvergensutveckling är det på ett helt annat sätt än tidigare möjligt att sprida innehåll som utgör TV-sändningar eller ljudradiosändningar via andra former av elektroniska kommunikationsnät än traditionella rundradionät. Borttagandet av kravet på att det ska vara fråga om ny eller väsentligt ändrad radioanvändning för att urvalsförfaranden ska kunna tillämpas kan antas leda till jämförelsevis fler urvalsförfaranden i framtiden.

Huvudsaklighetsrekvisitet i 3 kap. 8 § andra stycket 1 LEK infördes för att sändare för digital-TV och digitalradio skulle omfattas av undantaget även om viss andel av den digitala kapaciteten används för annat än utsändning till allmänheten av radioprogram som anges i 1 kap. 1 § tredje stycket YGL (se prop. 2002/03:110, s. 140 f). Det finns i dagsläget inte skäl att överge principen att ett inbjudningsförfarande inte är lämpligt för denna typ av radioanvändning. De gränsdragningsproblem som kan uppstå torde, trots den utveckling som varit, inte vara vanligt förekommande. Om det uppstår någon tvekan åligger det dock PTS att noggrant pröva om huvudsaklighetsrekvisitet är uppfyllt. Någon ändring i denna del torde därför inte behövas.

Inte heller i övrigt finns det skäl att ändra de undantag från inbjudningsförfarandet som finns i 3 kap. 8 § andra stycket LEK.

Enligt 3 kap. 2 § andra stycket YGL gäller att det allmänna ska eftersträva att radiofrekvenser tas i anspråk på ett sätt som leder till vidaste möjliga yttrande- och informationsfrihet. Vidare gäller enligt 1 kap. 1 § tredje stycket LEK att elektroniska kommunikationers betydelse för yttrande- och informationsfriheten särskilt ska beaktas vid lagens

tillämpning. Att fördelningen av frekvenser i ökande utsträckning kan antas ske efter ett inbjudningsförfarande innebär därför inte i sig att de intressen som skyddas genom bestämmelsen i 3 kap. 2 § andra stycket YGL åsidosätts.

Det förtjänar vidare att påpekas att tillgång till Internet för alla medborgare är av stor betydelse för yttrande- och informationsfriheten. Tillgång till Internet främjar friheten att meddela upplysningar samt uttrycka tankar, åsikter och känslor respektive friheten att inhämta och motta upplysningar och att i övrigt ta del av andras yttranden. Inte minst den snabba tillväxten av användarskapat innehåll som bloggar m.m. är ett tecken på att medborgarnas efterfrågan på att presentera och ta del av olika typer av budskap till allmänheten via Internet är mycket stor. Internetjänster och annan dataöverföring sker i allt större utsträckning över trådlösa nät. Antalet trådlösa bredbandsuppkopplingar har ökat lavinartat de senaste åren. Detta har bidragit till ökad konkurrens och ökad tillgänglighet genom att fler operatörer har tillkommit, att fler tjänster har utvecklats och att priserna har sjunkit. Datatrafiken i mobilnäten har mer än tiodubblats sedan 2006. Denna utveckling innebär att det i dag finns ett ökande antal kommunikationskanaler där människor har möjlighet att hävda sin grundlagsskyddade yttrande- och informationsfrihet. Förslaget får mot denna bakgrund anses förenligt med 3 kap. 2 § andra stycket YGL.

Som bl.a. *Justitiekanslern* har påpekat innebär dock det nu sagda inte att 3 kap. 2 § andra stycket YGL inte ska beaktas vid urvalsförfaranden enligt 3 kap. 8 § LEK.

9.4.2 En ny bestämmelse om sekretess

Regeringens förslag: Sekretess ska gälla i ärende om meddelande av tillstånd att använda radiosändare efter allmän inbjudan till ansökan för uppgifter i ansökningar och bud eller som i övrigt hänför sig till ärendet, om det kan antas att syftet med förfarandet motverkas om uppgiften röjs. För uppgifter i en allmän handling ska sekretess gälla i högst 20 år.

Utredningens förslag: Överensstämmer delvis med regeringens förslag. Utredningen föreslog att sekretess skulle gälla för uppgifter i ansökningar och bud eller som i övrigt hänför sig till ärendet, om det kan antas att intresset av konkurrens i auktionen motverkas om uppgiften röjs.

Remissinstanserna: Remissinstanserna tillstyrker förslaget eller lämnar det utan erinran. *PTS* menar dock att förslaget enbart bör avse auktioner. *Kammarrätten i Stockholm* förordar vissa lagtekniska justeringar.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Remissinstanserna tillstyrker förslaget eller lämnar det utan erinran. *Stiftelsen Den nya välfärden* anser dock att sekretess bara ska gälla till dess att tillstånd meddelas.

Allmänt om sekretess vid inbjudningsförfaranden

Som nämnts tidigare är ett av huvudsyftena med LEK att främja konkurrensen på området för elektroniska kommunikationer. Vid lagens tillämpning ska särskilt beaktas elektroniska kommunikationers betydelse för yttrandefriheten och informationsfriheten. Samhälls-ekonomiska aspekter och den övergripande samhällsnyttan av en viss radioanvändning ska beaktas när frågor om tillstånd att använda radiosändare prövas. När frågor om tillstånd att använda radiosändare ska prövas efter allmän inbjudan till ansökan enligt 3 kap. 8 § LEK ska prövningen ske efter ett jämförande urvalsförfarande (skönhetstävling), efter ett anbuds-förfarande där det pris sökanden är villig att betala ska vara utslagsgivande (auktion) eller efter en kombination av dessa förfaranden.

Ansökningar, eller bud i en auktion, som lämnas under förfarandet blir allmänna handlingar när de anses inkomna till PTS. I de ansökningar eller bud som lämnas kan det, särskilt om inbjudningsförfarandet helt eller delvis är utformat som en skönhetstävling, finnas omfattande information om anbudsgivarens ekonomiska förhållanden. I den mån det finns uppgifter i bud som avser budgivarens affärs- och driftsförhållanden gäller sekretess om det kan antas att denne lider skada om uppgiften röjs, se 30 kap. 23 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), OSL, jämfört med 9 § offentlighets- och sekretessförordningen (2009:641) och punkt 99 i bilagan till samma förordning. Exempel på sådana uppgifter kan vara t.ex. strategiska handlingsplaner och antaganden om kostnader, intäkter och investeringsbehov.

Uppgifter om vem som deltar i en auktion eller skönhetstävling eller vilka bud som har lagts torde dock normalt inte kunna sekretessbeläggas med stöd av dessa bestämmelser. Utredningen har ansett att eftersom det inte är fråga om ett upphandlings- eller entreprenadärenden så torde inte heller sådana uppgifter kunna sekretessbeläggas med stöd av bestämmelserna om s.k. upphandlingssekretess i 19 kap. 3 § OSL.

Enligt 19 kap. 3 § första stycket OSL gäller sekretess för uppgift som hänför sig till ärende om förvärv, överlåtelse, upplåtelse eller användning av egendom, tjänst eller annan nytthet, om det kan antas att det allmänna lider skada om uppgiften röjs.

Enligt förarbetena tar bestämmelsen främst sikte på upphandlings- och entreprenadärenden (se prop. 1979/80:2 Del A, s. 148). Enligt sin ordalydelse är dock bestämmelsens tillämpningsområde vidare. Bestämmelsen omfattar således även upplåtelse eller användning av egendom eller annan nytthet.

Radiofrekvenser är en naturresurs som förvaltas av staten och vars användning i regel omfattas av ett tillståndskrav. Upplåtelse av radiofrekvenser torde därmed utgöra en sådan upplåtelse eller användning av egendom eller annan nytthet som omfattas av 19 kap. 3 § OSL.

En ytterligare förutsättning för att sekretess ska kunna gälla enligt denna bestämmelse är att det kan antas att det allmänna lider skada om uppgiften röjs. Med skada avses ekonomisk skada.

När det gäller auktioner torde skaderekvisitet vara uppfyllt om ett utlämnande skulle riskera att leda till att budgivningen sker så, att bästa resultat för det allmänna inte kan uppnås. Samma bedömning torde kunna göras när det gäller förfaranden med en kombination av auktion och skönhetstävling.

Om det finns sådana risker som nu nämnts om uppgifter i ärendet lämnas ut, bör uppgifterna alltså redan i dag kunna omfattas av sekretess enligt 19 kap. 3 § OSL, under förutsättning att inbjudningsförfarandet avser en auktion eller en kombination av auktion och skönhetstävling.

Särskilt om skönhetstävlingar

I fråga om skönhetstävlingar är rättsläget mer osäkert. I dessa fall konkurrerar deltagarna med varandra, inte genom det pris de är beredda att betala utan på annat sätt, t.ex. med utfästelser om täckning eller om utbud av tjänster. Om t.ex. uppgifter om inkomna utfästelser lämnas ut i sådana fall är det inte tydligt att det allmänna kan anses lida sådan direkt ekonomisk skada som krävs för att bestämmelsen i 19 kap. 3 § OSL ska vara tillämplig.

Inbjudningsförfarandet är ett medel för att på ett objektiva, öppet och icke-diskriminerande sätt skilja sökande åt i en situation där det finns fler intressenter än som kan erbjudas plats inom ett visst avsatt frekvensutrymme. Utgångspunkten är att deltagarna i såväl auktioner som skönhetstävlingar inte ska kunna sluta sig till vilka andra deltagare som finns och hur dessa har agerat eller avser att agera. Ett optimalt urval förutsätter att var och en av sökandena så långt som möjligt agerar självständigt utifrån sina egna bedömningar och förutsättningar, oberoende av hur konkurrenterna agerar. I vissa fall utformas dock förfarandet så att total öppenhet råder i budgivningen, men då är detta en avsiktlig åtgärd som är en viktig del i processen. Mot bakgrund av syftet med inbjudningsförfarandet är det angeläget att upprätthålla förtroendet för urvalsprocessen och att säkerställa att deltagarna agerar under samma förutsättningar. I annat fall undermineras förtroendet för själva inbjudningsförfarandet, även för framtiden. Förfarandet blir då inte längre ett effektivt sätt att skilja sökande åt, oavsett om urvalet sker genom en skönhetstävling eller auktion eller genom en kombination av dessa förfaranden. Detta får ytterst negativa konsekvenser för de intressen som ska beaktas vid frekvenstilldelningen.

Mot den nu angivna bakgrunden bör det enligt regeringens mening, vid skönhetstävlingar i ärenden om meddelande av tillstånd att använda radiosändare efter allmän inbjudan till ansökan, gälla sekretess för uppgifter som hänför sig till ärendet, om det kan antas att syftet med förfarandet motverkas om uppgiften röjs.

I fråga om den föreslagna bestämmelsens placering i OSL görs följande bedömning.

Som har konstaterats ovan är både skönhetstävlingar och auktioner urvalsinstrument inom förfarandet för att meddela tillstånd att använda radiosändare. Det finns således ett starkt sakligt samband mellan dem. Det kan därför tyckas naturligt att regleringen av sekretess vid skönhetstävlingar sker i anslutning till regleringen av sekretess vid auktioner i

19 kap. 3 § OSL. Bestämmelserna i 19 kap. OSL tar sikte på sekretess till skydd för det allmännas ekonomiska intresse. Detta innebär inte att alla skaderekvisit i 19 kap. har formulerats så att de uppställer krav på ekonomisk skada. Det finns bestämmelser i kapitlet där skaderekvisitet har formulerats annorlunda, t.ex. i 4 § där det anges att sekretess gäller för uppgift som hänför sig till en myndighetsverksamhet för upplåning, om det kan antas att det allmännas ställning som låntagare försämras om uppgiften röjs och i 7 § där det anges att sekretess gäller för uppgift som har tillkommit eller inhämtats för att användas bl.a. vid facklig förhandling inom den offentliga sektorn, om det kan antas att det allmännas eller ett statligt eller kommunalt företags ställning som förhandlingspart försämras om uppgiften röjs. Gemensamt för skaderekvisiten i de olika bestämmelserna i 19 kap. OSL är dock att de har en mer direkt koppling till det allmännas ekonomiska ställning än det som nu föreslås.

I 17 kap. OSL finns bestämmelser om sekretess till skydd för myndigheters verksamhet för inspektion, kontroll eller annan tillsyn, jfr 2 kap. 2 § första stycket 3 tryckfrihetsförordningen (TF). Begreppet tillsyn ska i detta sammanhang anses omfatta alla de fall där en myndighet har en övervakande eller styrande roll i förhållande till näringslivet. Begreppet har därmed en vidare betydelse här än vad det med utvecklingen har kommit att få inom förvaltningsområdet (jfr prop. 2008/09:150, s. 355 f). Det nu aktuella inbjudningsförfarandet ingår som ett led i ett tillståndsförfarande. Om man i förfarandet använder sig av en skönhetstävling bör detta kunna anses utgöra en verksamhet som avser kontroll eller tillsyn i OSL:s mening.

Det bör också beaktas att eftersom det är ett tillståndsförfarande prövas som nämnts ovan frågor om sekretess för uppgifter till skydd för enskilda enligt 30 kap. 23 § OSL, 9 § offentlighets- och sekretessförordningen och punkt 99 i bilagan till den förordningen. I 30 kap. OSL finns bestämmelser om sekretess till skydd för enskild i verksamhet som avser tillsyn m.m. i fråga om näringslivet.

Mot den nu angivna bakgrunden framstår det som mest ändamålsenligt att sekretessbestämmelsen placeras i 17 kap. OSL. Bestämmelsen bör omfatta alla ärenden om tillstånd att använda radiosändare efter allmän inbjudan till ansökan. Den blir därmed också tillämplig på auktioner och kombinationer av auktion och skönhetstävling. Om sådana förfaranden används kan, som ovan nämnts, även 19 kap. 3 § OSL bli tillämplig. Om flera sekretessbestämmelser kan tillämpas på en uppgift och en prövning i ett enskilt fall resulterar i att uppgiften ska lämnas ut enligt en eller flera bestämmelser samtidigt som uppgiften är sekretessbelagd enligt en eller flera andra sekretessbestämmelser följer det av 7 kap. 3 § OSL att det är de senare bestämmelserna som ska ha företräde.

Rätten att meddela och offentliggöra uppgifter, m.m.

I 1 kap. 1 § tredje stycket TF och 1 kap. 1 och 2 §§ YGL uttrycks principen att var och en har rätt att meddela och offentliggöra uppgifter i vilket ämne som helst till de personkategorier och organ som uppräknas där för publicering i de medier som grundlagarna omfattar. Av 3 kap. 1 § OSL följer att sekretess innebär såväl handlingssekretess som tystnads-

plikt. Den rätt att meddela och offentliggöra uppgifter som följer av TF och YGL har som huvudregel företräde framför tystnadsplikten, men har aldrig företräde framför handlingssekretessen (se 7 kap. 3 § första stycket 2 och 5 § 1 TF och 5 kap. 1 § första stycket och 3 § första stycket 2 YGL).

I vissa fall har bestämmelser om tystnadsplikt företräde framför rätten att meddela och offentliggöra uppgifter. Rätten att meddela och offentliggöra uppgifter är då helt inskränkt. Vissa av dessa situationer är reglerade direkt i TF och YGL. I 7 kap. 3 § första stycket 3 och 5 § 2 TF och 5 kap. 1 § första stycket och 3 § första stycket 3 YGL anges vidare att det inte är tillåtet att med stöd av rätten att meddela och offentliggöra uppgifter uppsåtligen åsidosätta en tystnadsplikt som anges i en särskild lag. Den särskilda lag som avses är OSL (se 13 kap. OSL, slutet av varje kapitel i lagens fjärde–sjätte avdelningar samt lagens sjunde avdelning).

Rätten att meddela och offentliggöra uppgifter har sin grund i att de vanliga sekretessbestämmelserna ger uttryck för ganska allmänna avvägningar mellan insyns- och sekretessintressena på de berörda områdena. Detta innebär att önskemålet om insyn i ett särskilt fall kan vara starkare än det sekretessintresse som har föranlett den aktuella sekretessregeln. I förarbetena till sekretesslagen (1980:100) angavs att grundprincipen bör vara att stor återhållsamhet bör iaktas vid prövning av om undantag från meddelarfriheten ska göras i ett särskilt fall och att det inte är möjligt att dra upp några fasta riktlinjer för när en begränsning bör ske. I fråga om uppgifter som hänför sig till myndighetsutövning ansågs dock att meddelarfrihet oftast borde föreligga (se prop. 1979/80:2 Del A, s. 111 f).

Enligt den bedömning som gjorts ovan kan uppgifter som lämnas vid en auktion eller en kombination av auktion och skönhetstävling vara sekretessbelagda enligt 19 kap. 3 § OSL. I dessa fall finns det inte någon inskränkning i rätten att meddela och offentliggöra uppgifter. Det finns inte heller några inskränkningar i rätten att meddela och offentliggöra uppgifter som är sekretessbelagda enligt bestämmelserna i 17 kap. OSL. Det framstår som naturligt att samma regler om rätt att meddela och offentliggöra uppgifter gäller oavsett vilken typ av urvalsmetod som används. Någon inskränkning i rätten att meddela eller offentliggöra uppgifter bör därför inte införas.

Sekretessen för uppgifter i en allmän handling i den nu föreslagna bestämmelsen bör, i likhet med vad som gäller för sekretess enligt 19 kap. 3 § OSL, gälla i högst 20 år.

9.5 Giltighetstiden för tillstånd att använda radiosändare inom ett visst frekvensutrymme

Regeringens förslag: Giltighetstiden för ett tillstånd att använda radiosändare inom ett visst frekvensutrymme får inte förlängas.

Utredningens förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Utredningens bedömning: Det bör på sikt införas ett system med rullande tillståndstider för tillstånd som fördelats efter allmän inbjudan

till ansökan. Detta bör dock ske först när det kan kombineras med incitamentsskapande avgifter (s.k. AIP) för att motverka risken för konkurrenshämmande strategiskt agerande.

Remissinstanserna: Majoriteten av remissinstanserna framför att det viktigaste är att det bringas klarhet i vilka regler som gäller för tillståndstider. *Konkurrensverket*, *Intel Sweden AB* och *Stockholms handelskammare* tillstyrker förslaget. Konkurrensverket menar vidare att förslaget om rullande tillståndstider inte bör genomföras om det inte framkommer ytterligare underlag som ger starkt stöd för ett AIP-system, eftersom de internationella erfarenheterna är ytterst begränsade och det underlag som presenteras i utredningen inte är tillräckligt. *Intel Sweden AB* tillstyrker förslaget. *Telenor Sverige AB* och *Tele2 Sverige AB* välkomnar en övergång till rullande tillståndstider, men menar att nuvarande tillstånd bör förlängas med minst 15 år. Även *PTS* förespråkar rullande tillståndstider men är kritiskt till AIP och anser att de risker för konkurrenshämmande agerande som rullande tillståndstider kan medföra, kan motverkas med andra verktyg. *Hi3G Access AB* tillstyrker utredningens bedömning om rullande tillståndstider, men understryker samtidigt vikten av att alla tillstånd meddelas med en minimitid. *Glesbygdverket* och *Verket för innovationssystem, IT & Telekomföretagen*, *Näringslivets telekomförening*, *Svenska Stadsnätsföreningen* och *Konsumentverket* instämmer i bedömningen att det på sikt bör införas rullande tillståndstider och att AIP bör utredas. *Swedish Network Users' Society* anser att rullande tillstånd förefaller vara en bra balans mellan investeringsvilja och möjligheter för nya aktörer och teknologier förutsatt att uppsägningstiden tar hänsyn till dessa faktorer. *Teracom AB* anför att det är viktigt att tillståndstider generellt är så pass långa att investeringar kan motiveras ekonomiskt. *TeliaSonera AB* anser att nuvarande praxis när det gäller förnyelse av tillstånd ska fortsätta att gälla till dess att ett långsiktigt system med rullande tillståndstider kan införas. *Generic Mobile Systems AB* menar att utredningens förslag ökar risken för omfattande domstolsprocesser. *Ericsson* ifrågasätter utredningens antagande om samband mellan låga inträdeshinder och innovation och teknikutveckling.

Promemorians förslag: Överensstämmer inte med regeringens förslag. I promemorian föreslogs att tillstånd skulle förlängas om det kunde antas att en förlängning skulle leda till ett väsentligt förbättrat utbud av elektroniska kommunikationstjänster. Förlängning skulle dock inte få ske om det skulle hämma, eller vara ägnat att hämma utvecklingen av en effektiv konkurrens.

Remissinstanserna: Majoriteten av remissinstanserna avstyrker förslaget. *Länsstyrelsen i Uppsala län*, *Myndigheten för samhällsskydd och beredskap*, *Näringslivets telekomförening*, *Svenska stadsnätsföreningen* och *Tillväxtverket* tillstyrker förslaget. *Hi3G Access AB* har inga synpunkter på förslaget för det fall övergångsbestämmelser införs. *Svenska stadsnätsföreningen* menar att tillståndet måste utnyttjas under tillståndstiden. *Stockholms handelskammare* och *Konkurrensverket* menar att utredningens förslag bör genomföras i stället. *Telenor Sverige AB* menar att det måste råda en klar presumtion för att tillståndstiden ska förlängas. *Tele2 Sverige AB* framför liknande synpunkter. *IT & Telekomföretagen* anser att s.k. rullande tillståndstider bör

tillämpas. Flera remissinstanser, såsom Telenor Sverige AB, *TeliaSonera AB*, *PTS* och *Kammarrätten i Stockholm*, ifrågasätter förslaget förenlighet med den pågående utvecklingen mot alltmer teknik- och tjänsteneutrala tillstånd. Många remissinstanser, bland dem Telenor Sverige AB, *Tele2 Sverige AB*, *TeliaSonera AB*, *PTS*, Konkurrensverket och Stockholms handelskammare, anser att förslaget ökar osäkerheten om tillståndens faktiska giltighetstid och kommer att leda till minskade investeringsincitament. Vissa av dem menar även att förslaget motverkar konkurrensintresset på marknaden. Det har från bl.a. *Ventelo Sverige AB* framförts att förslaget inte är förenligt med de bakomliggande EU-direktiven.

Ett flertal remissinstanser menar att prövningskriterierna inte ger tillräcklig vägledning eller har andra brister och kommer att leda till många överklaganden och svåra och omfattande mål. Till denna grupp hör bl.a. *Kammarrätten i Stockholm*, *Länsrätten i Stockholms län*, *PTS*, Konkurrensverket, Stockholms handelskammare, *TeliaSonera AB* och *Tele2 Sverige AB*. *Länsrätten i Stockholms län* och *Kammarrätten i Stockholm* menar att frågornas komplexitet gör att det bör övervägas att låta ekonomiska experter delta vid avgörandet av mål om förlängning av tillstånd.

Skälen för regeringens förslag: Radiofrekvenser är en begränsad, värdefull naturresurs i samhället. Efterfrågan på vissa delar av frekvensspektrum är större än utbudet. Tillgången till radiofrekvenser är dock avgörande för att kunna driva trådlösa elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster. Radiofrekvenser är därför en s.k. flaskhalsresurs. Det är främst bland kommande tillstånd att använda radiosändare inom ett visst frekvensutrymme som efterfrågan kan komma att överstiga utbudet. En stor och snabbt växande andel av alla elektroniska kommunikationstjänster är trådlösa. Tillgången till radiofrekvenser är därför en nyckelfråga för hela sektorns och samhällets utveckling. Som huvudregel krävs tillstånd för att få använda radiosändare här i landet. Tillståndsgivningen blir därmed central för möjligheten att träda in på marknaden.

Ett regelsystem som främjar konkurrensen är till nytta för såväl konsumenter som andra slutanvändare. Målsättningen bör vara att reglerna skapar incitament för tillståndshavare att bidra till framväxten av kommunikationstjänster som kommer hela samhället till godo.

Bestämmelserna i LEK syftar till att enskilda och myndigheter ska få tillgång till säkra och effektiva elektroniska kommunikationer och största möjliga utbyte vad gäller urvalet av dessa samt deras pris och kvalitet. Det främsta medlet för att uppnå målen i LEK är att skapa förutsättningar för konkurrens. Reglerna om tillstånd att använda radiosändare är en integrerad del av det område som LEK omfattar.

För att undvika osäkerhet för såväl befintliga och potentiella tillståndshavare som för tillståndsmyndigheten om vad som gäller måste reglerna om tillståndstider vara tydliga. Bristande förutsägbarhet om vad som gäller vid tillståndstidens utgång försvårar marknadsaktörernas planering och riskerar att hämma deras investeringsvilja.

Användningen av radiofrekvenser för elektronisk kommunikation bör i hög grad vara efterfrågestyrd. Det är efterfrågan på tjänster och tekniska lösningar som bör präglade vad frekvensutrymmet används för. Enligt

regeringens bedömning stöder återkommande urvalsförfaranden en rättvisande och aktuell värdering av frekvensutrymmet, vilken måste antas vara baserad på en bedömning av marknadens efterfrågan och dess potential.

En flexibel användning av frekvensspektrum, som anpassas efter rådande marknadsförutsättningar, bidrar till en mer dynamisk marknad. Systemet som helhet bör därför så långt som möjligt främja en mångfald av, och konkurrens mellan, olika tekniker, tjänster och aktörer. Aktörer som redan befinner sig på marknaden har stora fördelar gentemot nya aktörer, vilket kan leda till att få eller inga nya aktörer kan träda in på marknaden. Det pågående marknadsutvecklingen gör att gränserna mellan olika medier och kommunikationsaktörer luckras upp (s.k. marknadskonvergens). Till följd av denna utveckling har det blivit allt svårare att på förhand bedöma hur och av vem ett visst frekvensutrymme ska användas. Det är därför viktigt att ha så låga inträdeshinder och ett så öppet system som möjligt. Detta kan uppnås bl.a. genom att tillstånd återkommande fördelas på nytt efter allmän inbjudan till ansökan i de situationer där efterfrågan på tillstånd överstiger utbudet och det inte är fråga om någon av de undantagssituationer som beskrivs i 3 kap. 8 § LEK.

Det finns därför i dagsläget inte anledning att frånga den gällande principen att tillstånd ska vara tidsbegränsade och att det inte ska finnas någon automatisk rätt till förlängning (jfr prop. 2002/03:110, s. 151). Ingen tillståndshavare ska heller ges förtur genom att få ett tillstånd omprövat och tillståndstiden förlängd utan att frekvensutrymmet först gjorts tillgängligt på marknaden. Regeringen föreslår därför att det införs en särskild bestämmelse om att giltighetstiden för ett tillstånd att använda radiosändare inom ett visst frekvensutrymme inte får förlängas.

Det kan inte uteslutas att det finns en viss risk för att investeringsbenägenheten sjunker mot slutet av en tillståndsperiod. För att motverka denna risk är det lämpligt att PTS genomför ett inbjudningsförfarande i god tid före det att tillståndet löper ut.

9.6 Giltighetstiden för tillstånd att använda en viss radiosändare

Regeringens förslag: Tillstånd att använda en viss radiosändare ska vid giltighetstidens utgång förlängas med samma tid som tillståndet senast har gällt, dock längst med fem år vid varje tillfälle. Förlängning ska dock bara kunna ske om giltighetstiden för tillståndet överstiger sex månader.

Förlängning ska ske med en kortare tid eller på ändrade villkor, om tillståndshavaren begär det eller om de förutsättningar för att meddela tillstånd som anges i 3 kap. 6 § lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation, förkortad LEK, därigenom kan uppfyllas.

Om tillståndshavaren begär det ska giltighetstiden inte förlängas.

Utredningens förslag: Överensstämmer inte med regeringens förslag. Utredningen föreslog att tillstånd som huvudregel skulle gälla tills vidare

med möjlighet till uppsägning efter viss uppsägningstid under vissa angivna förutsättningar. Tidsbegränsade tillstånd skulle dock kunna meddelas.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans har motsatt sig utredningens förslag.

Promemorians förslag: Överensstämmer i sak med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Majoriteten av remissinstanserna tillstyrker förslaget eller lämnar det utan erinran. *TeliaSonera AB* anser att utredningens förslag bör genomföras i stället. *Ericsson* menar att förslaget försvårar en möjlig framtida omfördelning av frekvensutrymmen. *PTS* och *Telenor Sverige AB* menar att det bör finnas möjlighet att förlänga tillståndet med en kortare tid i vissa fall. *Svenska stadsnätetsföreningen* menar att tillståndet måste utnyttjas under tillståndstiden.

Skälen för regeringens förslag: Enligt 3 kap. 12 § LEK beviljas tillstånd för en viss tid. De villkor som kan anges i tillstånden framgår av 3 kap. 11 § LEK. Till sådana villkor hör bl.a. det frekvensutrymme som tillståndet avser.

Som regel råder det inte konkurrens om tillstånd att använda en viss radiosändare. När giltighetstiden för ett tillstånd löper ut och tillståndshavaren vill ha ett nytt tillstånd prövas en ansökan endast enligt 3 kap. 6 § LEK. Vid prövningen har PTS möjlighet att styra var i det aktuella frekvensbandet som radiosändaren får användas. Detta påverkar inte själva användningen. Prövningen av sådana ansökningar är i dag mer av en formalitet förutsatt att användningen inom ramen för det tidigare tillståndet inte ändras. Varje år hanteras tusentals sådana tillstånd. Som regel behöver innehavaren av radiosändaren inte göra några förändringar utan avser att fortsätta verksamheten som tidigare. Normalt sett behöver därför inte heller tillståndsvillkoren ändras.

Enligt regeringens bedömning kan denna tillståndshantering rationaliseras betydligt. Målet bör vara att systemet ska vara så enkelt som möjligt för den enskilda tillståndshavaren. Det föreslås därför att utgångspunkten ska vara att tillstånd att använda en viss radiosändare ska förlängas vid tillståndstidens utgång, utan att det behövs någon särskild ansökan om detta, om de förutsättningar för att meddela tillstånd som anges i 3 kap. 6 § LEK är uppfyllda. Härigenom kan den administrativa bördan lättas för majoriteten av tillståndshavare, inte minst för många små företag.

Det finns ett behov av flexibilitet i systemet för att med rimliga intervall kunna göra nödvändiga omDispositioner med hänsyn till intresset av en effektiv frekvensanvändning eller kunna frigöra frekvenser där radioanvändningen har harmoniserats internationellt. Regeringen instämmer därför i promemorians bedömning att tillstånden bör förlängas med en bestämd tid. En rimlig utgångspunkt är att tillståndstiden bör förlängas med samma tid som tillståndet tidigare gällt. Med tanke på den snabba teknikutvecklingen bör dock inte förlängning kunna ske med mer än fem år i taget.

Det nu angivna förfarandet bör inte vara helt undantagslöst. När det t.ex. gäller tillstånd att använda radiosändare vid festivaler, sportevenemang och andra tillfälliga arrangemang är det redan från början förutsatt att tillståndet endast ska gälla en bestämd, kortare tid. Sådana tillstånd

bör naturligtvis inte förlängas automatiskt. Även när det gäller andra typer av tillstånd för en kortare tid bör någon automatisk förlängning inte ske. Det kan t.ex. röra sig om tillstånd för vetenskaplig eller annan testverksamhet. Giltighetstiden för sådana tillstånd är normalt några månader. Det är därför lämpligt att det nya förlängningsförfarandet endast är tillämpligt om tillståndstiden överstiger sex månader.

Giltighetstiden bör naturligtvis inte heller förlängas mot tillståndshavarens vilja. Om tillståndshavaren i god tid före tillståndstidens utgång meddelar PTS detta, ska alltså förlängning inte ske.

Även om det i och för sig brister i någon av förutsättningarna för att meddela tillstånd finns det situationer där det ändå inte är nödvändigt att tillståndet upphör. Om PTS finner att ett tillstånd kan förlängas under förutsättning att förlängning sker med en kortare tid eller att tillståndsvillkoren ändras, bör det finnas möjlighet att medge detta. Om det t.ex. är så att användningen av radiofrekvenser har harmoniserats genom beslut inom EU, och Sverige därför måste avsätta vissa frekvensband för andra ändamål, kan det befintliga tillståndet på sikt behöva omplaceras till andra frekvenser. En sådan omplacering påverkar vanligtvis inte tillståndshavarens verksamhet men ändringen måste anpassas till tillståndshavarens tekniska förutsättningar. Omplaceringar kan också behöva göras till följd av att PTS i syfte att effektivisera frekvensanvändningen avser att bereda plats för fler användare inom samma frekvensutrymme. För att tillgodose sådana önskemål kan det vara tillräckligt att förlängning först sker med en kortare tid och att tillståndsvillkoren ändras vid nästkommande förlängning. Regeringen föreslår därför att förlängning ska ske med en kortare tid än den tid som tillståndet senast gällt eller på ändrade villkor, om förutsättningarna för att meddela tillstånd enligt 3 kap. 6 § LEK därigenom kan uppfyllas.

I de två sistnämnda fallen följer det av 8 kap. 8 § LEK att tillståndshavaren ska få skälig tid att yttra sig innan beslut fattas. Detta bör ske i så god tid att tillståndshavaren har möjlighet att vidta de åtgärder som krävs för att förbereda eventuella åtgärder som kan röra utrustning eller annat.

9.7 Överlåtelse och uthyrning av tillstånd

Regeringens förslag: Bestämmelserna om överlåtelse av tillstånd att använda radiosändare ska också tillämpas på uthyrning av tillstånd. Vid medgivande till uthyrning ska dock inte nya eller ändrade villkor kunna meddelas.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om undantag från kravet på medgivande för uthyrning som avser en kortare period eller annars är av begränsad omfattning.

Regeringens bedömning: Kriterierna för när medgivande till överlåtelse ska ske bör inte ändras.

Utredningens förslag: Överensstämmer delvis med regeringens förslag. Utredningen föreslog att tillståndshavarens ansvar för användningen av radiosändare eller nummer skulle kvarstå efter det att uthyrning skett.

Vidare föreslog utredningen att kraven på att medgivande inte får lämnas om det skulle leda till en ändrad radioanvändning om denna är harmoniserad med stöd av EG-fördraget (numera Fördraget om Europeiska unionens funktionssätt), eller om det finns något särskilt skäl mot det, skulle tas bort. Utredningen föreslog även att tillstånd att använda nummer skulle kunna hyras ut.

Remissinstanserna: De remissinstanser som yttrat sig i frågan är i huvudsak positiva till förslaget. *PTS* föreslår att det införs en möjlighet att föreskriva om undantag från kravet på medgivande i upplåtelseärenden. *Konkurrensverket* anser att det enda prövningskriteriet bör vara om transaktionen inverkar menligt på konkurrensen. *Tele2 Sverige AB* och *TeliaSonera AB* framför liknande synpunkter. *SES Sirius AB* menar att förslaget riskerar att snedvrیدا bilden av den efterfrågan på spektrum som finns och bidra till att skapa en prisnivå som inte motsvarar behoven hos de företag som erbjuder konkurrenskraftiga och efterfrågade kommunikationstjänster. *Ericsson* föreslår att det bör tydliggöras att det är tillåtet med s.k. outsourcing eller managed service-avtal. *PTS* menar att det bör finnas en möjlighet att inte medge en ansökan om det finns en risk för en ineffektiv uppsplittring av spektrum. *TeliaSonera AB* anser att andrahandshandel som leder till samma ojämna fördelning av frekvenser som kan bli följden av ett urvalsförfarande bör kunna tillåtas utan att handeln anses medföra menlig inverkan på konkurrensen.

Promemorians förslag och bedömning: Överensstämmer med regeringens förslag och bedömning.

Remissinstanserna: Remissinstanserna tillstyrker förslaget om att uthyrning ska tillåtas eller lämnar förslaget utan erinran. *Tele2 Sverige AB* anser att möjligheten att vägra medgivande om det finns särskilda skäl ska slopas. *TeliaSonera AB* anser att utrymmet för undantag från kravet på medgivande bör vara större, att avslagsgrunderna ska begränsas och att ansvaret för tillståndet bör kvarstå på tillståndshavaren under uthyrningstiden. *Telenor Sverige AB* motsätter sig möjligheten att ändra tillståndsvillkor i samband med en överlåtelse eller en uthyrning. *PTS* menar att det behövs en bestämmelse som ger rätt att vid behov begära in uppgifter om vilka tillstånd som är föremål för uthyrning, i de fall uthyrning har skett i enlighet med en undantagsföreskrift. Enligt *Konkurrensverket* bör det övervägas om det bör införas ett krav på medgivande vid ägarförändringar i bolag som har tillstånd.

Skälen för regeringens förslag och bedömning

Överlåtelse

Enligt 3 kap. 23 § LEK får tillstånd eller del av tillstånd att använda radiosändare eller nummer överlåtas efter medgivande av den myndighet som meddelat tillståndet. Sådant medgivande ska meddelas om förvärvaren uppfyller de krav som ställts på sökanden i samband med att tillståndet meddelades, det inte finns att skäl att anta att överlåtelsen inverkar menligt på konkurrensen, det inte skulle leda till en ändrad användning av radiofrekvenser vars användning har harmoniserats med stöd av EG-fördraget, och det inte finns något annat särskilt skäl mot det. Förvärvaren övertar överlåtarens rättigheter och skyldigheter enligt LEK

för tiden efter medgivandet. I fråga om överlåtelse av en del av ett tillstånd anses den överlåtna delen som ett nytt tillstånd. Vid medgivandet får myndigheten meddela de nya eller ändrade villkor som överlåtelsen föranleder. En överlåtelse i strid med paragrafen är utan verkan.

Bestämmelsen i 3 kap. 23 § LEK kommer utan ändring att omfatta även tillstånd att använda radiosändare inom ett visst frekvensutrymme.

Utredningen har föreslagit att de kriterier att lämna medgivande som finns i 3 kap. 23 § första stycket 3 och 4 LEK ska tas bort. Bestämmelsen i 3 kap. 23 § första stycket 3 ska förhindra att radiofrekvenser efter en överlåtelse används i strid med harmoniseringsåtgärder som har vidtagits. Genom bestämmelsen genomförs delvis artikel 9.4 i det s.k. ramdirektivet (2002/21/EG). Bestämmelsen bör därför inte ändras. Det har inte framkommit något som ger anledning att ta bort bestämmelsen i 3 kap. 23 § första stycket 4 om att medgivande inte ska lämnas om det finns särskilda skäl mot det. Förutsättningarna för att medgivande till överlåtelse av tillstånd eller del av tillstånd ska få lämnas, bör således enligt regeringens mening behållas oförändrade.

Uthyrning

Bestämmelsen i 3 kap. 23 § LEK har tolkats som att det inte är möjligt att hyra ut ett tillstånd helt eller delvis.

Tillgången till radiofrekvenser är en allt viktigare förutsättning för elektronisk kommunikation och efterfrågan på radiofrekvenser ökar ständigt. Det är därför angeläget att radiofrekvenser utnyttjas effektivt. Så är inte fallet t.ex. i de situationer där en tillståndshavare av någon anledning inte fullt utnyttjar sitt tillstånd. En viktig åtgärd för att åstadkomma ett effektivt frekvensutnyttjande är därför att skapa förutsättningar för en fungerande andrahandsmarknad. En utökad möjlighet till överlåtelse och uthyrning av radiofrekvenser kan bidra till att förbättra konkurrensen och dynamiken på marknaden för elektronisk kommunikation. Om uthyrning tillåts kan radiofrekvenser utnyttjas av fler användare för att erbjuda olika elektroniska kommunikationstjänster. Därmed underlättas också inträdet för nya aktörer på marknaden. Med ett större utbud av frekvenser och fler aktörer på marknaden kommer prisbildningen att fungera bättre. Detta kan i sin tur leda till en mer effektiv fördelning av radiofrekvenser. Nya affärsmöjligheter för både nya och befintliga aktörer kan komma att skapas, vilket är till nytta för marknadsutvecklingen och ytterst även för slutanvändarna.

Mot den nu angivna bakgrunden anser regeringen att det bör införas en möjlighet för tillståndshavare att hyra ut tillstånd att använda radiosändare eller delar av sådana tillstånd.

Kriterierna för när uthyrning av tillstånd ska medges bör vara desamma som gäller för medgivande till överlåtelse av tillstånd. Vidare bör reglerna om skyldighet att tillhandahålla upplysningar och handlingar i 8 kap. 1 § LEK och om uttag av handläggningsavgift i 8 kap. 17 § LEK vara tillämpliga vid uthyrning. Däremot saknas det vid uthyrning skäl att kunna meddela nya eller ändrade tillståndsvillkor.

Utredningen har för uthyrningsfallet föreslagit att ansvaret för att användningen av radiosändare överensstämmer med tillståndsvillkor och de krav som ställs i LEK ska kvarstå hos tillståndshavaren även efter uthyrningen. Skälet har angetts vara önskemål om att tillsynsmyndigheten ska kunna bedriva en effektiv tillsyn. Bestämmelserna om tillsyn i 7 kap. LEK utgår dock från att tillsyn ska riktas mot den som bedriver verksamhet som omfattas av lagen. I uthyrningsfallen ligger det närmast till hands att anse att det är den som hyr tillståndet som bedriver verksamheten. Det förefaller också kunna bli problem med att rikta verkställighetsåtgärder mot tillståndshavaren om tillståndet har hyrts ut. Enligt 2 § andra stycket lagen (1985:206) om viten får t.ex. vite inte föreläggas om adressaten kan antas sakna faktisk eller rättslig möjlighet att följa föreläggandet. Det förefaller därför mest ändamålsenligt att ansvaret, i likhet med vad som gäller vid överlåtelse av tillstånd, övergår till den som hyr tillståndet. Regeringen instämmer dock i *Lagrådets* bedömning att om hyrestagaren missköter sig i sådan omfattning att det utgör grund för återkallelse av tillståndet så bör endast medgivandet till uthyrning återkallas och inte tillståndet att använda radiosändare i sig.

Som vissa remissinstanser har varit inne på finns det fall där det inte framstår som motiverat med ett krav på medgivande i varje särskilt fall för att uthyrning ska få ske. Det är typiskt sett fråga om uthyrning som sker under en kortare tid eller annars är av begränsad omfattning, som inte har någon påverkan på konkurrensen och där man normalt kan utgå från att det inte kommer att behöva vidtas några tillsynsåtgärder. Det kan t.ex. röra sig om uthyrning för en kortare period i samband med evenemang av olika slag, uthyrning av tillstånd för privat mobilradio eller uthyrning för användning av enstaka radiosändare inom ramen för ett tillstånd att använda ett visst frekvensutrymme. För sådana fall bör generella undantag kunna beslutas. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bör därför bemyndigas att meddela föreskrifter om undantag från kravet på medgivande för att uthyrning ska få ske.

9.8 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Regeringens förslag: De nya bestämmelserna ska träda i kraft den 1 juli 2010.

Äldre föreskrifter om krav på tillstånd för att använda radiosändare inom sådan radioanvändning som omfattas av ett tillstånd att använda radiosändare för viss radioanvändning gäller fortfarande för sådana tillstånd som meddelats före ikraftträdandet.

Tillstånd att använda radiosändare för viss radioanvändning som meddelats före ikraftträdandet, och som gäller längst till och med den 31 december 2015 samt inte tidigare har förlängts eller förnyats, ska anses förlängda med tio år.

Utredningens förslag: Utredningen ansåg att det saknades behov av övergångsbestämmelser.

Remissinstanserna: Vissa remissinstanser anser att utredningens förslag om tillståndstider bör förenas med övergångsbestämmelser. *PTS*

anser att utredningens förslag om tillståndstider bör göras tillämpliga även på befintliga tillstånd att använda ett visst frekvensutrymme inom ett geografiskt område. *Generic Mobile Systems AB* anser att tillstånd som meddelats före ikraftträdandet av de nya reglerna och där det då konstaterades att efterfrågan på radiofrekvenser inte översteg tillgången ska anses beviljade på obestämd tid. *Tele2 Sverige AB* och *Telenor Sverige AB* anser att de nya reglerna bara ska tillämpas på tillstånd som meddelats efter ikraftträdandet. För att skydda gjorda investeringar och konsumenternas intressen bör det råda en presumtion för att tillstånd som meddelats före ikraftträdandet ska förlängas. Även *TeliaSonera AB* förespråkar att det införs övergångsregler.

Promemorians förslag: Överensstämmer delvis med regeringens förslag. I promemorian föreslogs inte någon övergångsbestämmelse avseende tillstånd att använda radiosändare för viss radioanvändning som meddelats före ikraftträdandet.

Remissinstanserna: *ICE.net AB*, *Länsstyrelsen i Uppsala län*, *Myndigheten för samhällsskydd och beredskap*, *Svenska stadsnätssamfundningen*, *Tillväxtverket* och *Ventelo Sverige AB* tillstyrker förslaget. *Tele2 Sverige AB* anser att det ska råda en presumtion för att tillstånd som meddelats före ikraftträdandet ska förlängas och att ikraftträdandet bör skjutas upp. *Hi3G Access AB* anser att de föreslagna reglerna bara ska gälla för tillstånd som meddelats eller förlängts efter ikraftträdandet. *PTS* och *TeliaSonera AB* efterlyser övergångsbestämmelser för de tillstånd att använda radiosändare inom ett visst frekvensutrymme som löper ut inom två år från ikraftträdandet. *TeliaSonera AB* menar att det saknas ytterligare övergångsregler när det gäller förlängning av tillstånd att använda radiosändare inom ett visst frekvensutrymme samt att det saknas regler om en entydig uppdelning av befintliga tillstånd på de föreslagna kategorierna.

Skälen för regeringens förslag: De föreslagna ändringarna i LEK bör träda i kraft så snart som möjligt. Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2010.

Utredningen ansåg att det saknades behov av övergångsbestämmelser mot bakgrund av utformningen av de förslag som lämnades.

I avsnitt 9.3 föreslås att tillstånd att använda radiosändare ska kunna avse ett visst frekvensutrymme eller en viss radiosändare. Detta ersätter den tidigare möjligheten att dela upp tillstånd i ett huvudtillstånd för viss radioanvändning och flera tillstånd för radiosändare inom ramen för denna användning. Vidare föreslås det i avsnitt 9.3 att det inom ramen för ett tillstånd att använda radiosändare inom ett visst frekvensutrymme inte ska behövas tillstånd för att använda enskilda radiosändare. Bestämmelsen i 3 kap. 9 § andra meningen LEK om att tillstånd att använda radiosändare för viss radioanvändning och tillstånd att använda enskilda radiosändare inom denna användning får meddelas vid olika tillfällen har därför tagits bort. Det förekommer dock i vissa fall att det meddelas tekniska villkor i de enskilda sändartillstånden som inte har någon motsvarighet i huvudtillstånden. I sådana fall måste tekniska villkor som angetts i tidigare tillstånd för enskilda radiosändare uppställas också i nya tillstånd, om de tekniska villkoren ska gälla för samtliga sändare i nätet. Möjligheterna att mot tillståndshavarens vilja införa eller ändra tillståndsvillkor under ett tillstånds giltighetstid är enligt

7 kap. 6 § LEK mycket begränsade. Det behövs därför en övergångsbestämmelse som innebär att äldre föreskrifter om krav på tillstånd för att använda enskilda radiosändare fortfarande ska gälla för de fall där ett tillstånd för viss radioanvändning har meddelats före ikraftträdandet.

Vissa remissinstanser har framfört behov av övergångsbestämmelser för det fall utredningens förslag om tillståndstider genomförs.

Som anförs i avsnitt 9.5 finns det inte någon lagstadgad rätt till förlängning av ett tillstånd. Samtidigt går det inte att bortse från att PTS i avsaknad av särskilda lagregler om tillståndstidens längd har kommit att utveckla en praxis som inneburit att tillståndstiden har förlängts i flera fall. Som framgår av flera remissvar har många tillståndshavare inrättat sig efter detta. Även om intresset av att de nya reglerna börjar gälla så snart som möjligt är starkt, finns det en risk för att vissa tillståndshavare skulle kunna drabbas hårt av de nya reglerna. Det gäller särskilt i de fall tillståndstiden närmar sig slutet och tillståndshavaren haft fog för att anta att tillståndstiden kommer att förlängas eller förnyas och anpassat sin verksamhet efter detta. Sådana tröskeleffekter bör undvikas. Mot denna bakgrund föreslår regeringen att alla tillstånd att använda radiosändare för viss radioanvändning som meddelats före ikraftträdandet, som gäller längst till och med utgången av år 2015 och som inte tidigare har vare sig förlängts eller förnyats, ska anses förlängda med tio år.

I avsnitt 9.6 föreslås att tillstånd att använda en viss radiosändare utan särskild ansökan ska förlängas med maximalt fem år i taget, om inte tillståndsmyndigheten i vissa särskilt angivna fall beslutar att tillståndstiden inte ska förlängas eller ska förlängas med kortare tid. Dessa bestämmelser bör gälla även för tillstånd som meddelats före ikraftträdandet. Någon särskild övergångsbestämmelse behövs inte i anslutning till detta.

Under en övergångsperiod kommer det inom ramen för tillstånd att använda radiosändare för viss radioanvändning, vilka inte kan förlängas, att finnas ett krav på tillstånd att använda enskilda radiosändare, vilka som huvudregel ska förlängas. Det kan således uppstå en diskrepans mellan giltighetstiden för de olika typerna av tillstånd. De särskilda anpassningar av tillståndstiden för tillstånd att använda enskilda radiosändare som detta ger upphov till kan lösas genom tillämpning av den nya bestämmelsen i 3 kap. 12 a § andra stycket LEK.

Det är angeläget att övriga förslag får genomslag i tillämpningen så snart som möjligt. Några särskilda övergångsbestämmelser behövs inte i dessa delar.

Regeringens förslag: Det särskilda tvistlösningsförfarandet i 7 kap. 10 § LEK ska utvidgas så att det omfattar alla tvister som rör villkor för samtrafik eller andra former av tillträde.

Äldre föreskrifter ska fortsätta att gälla för tvister som har avgjorts av tillsynsmyndigheten före ikraftträdandet och som, efter överklagande, ska prövas av förvaltningsdomstol efter ikraftträdandet.

Promemorians förslag: I promemorian föreslogs att bestämmelsen skulle omfatta tvister om samtrafik eller andra former av tillträde.

Remissinstanserna: Svenska stadsnättsföreningen, Tele2 Sverige AB och Tillväxtverket tillstyrker förslaget.

Kammarrätten i Stockholm, Post- och telestyrelsen (PTS), TeliaSonera AB, Telenor Sverige AB och Ventelo Sverige AB avstyrker förslaget eller menar att förslaget har fått en allt för vidsträckt innebörd. Det anförs att förslaget omfattar bl.a. renodlat civilrättsliga tvister såsom skadeståndsmål och fordringsmål liksom konkurrensrättsliga, arrenderättsliga och ledningsrättsliga mål kommer att omfattas av tvistlösningsförfarandet, vilket kommer att leda till svåra gränsdragningsproblem i förhållande till behörigheten för allmän domstol och dessutom inte är förenligt med den kompetens som PTS och förvaltningsdomstolarna besitter.

Flera remissinstanser anför att förhandlingsskyldigheten enligt direktiven endast omfattar samtrafik och inte andra former av tillträde.

Skälen för regeringens förslag: Europeiska kommissionen har inlett ett överträdelseärende mot Sverige och i en formell underrättelse anfört att Sverige har brutit i sina skyldigheter enligt artikel 20 i ramdirektivet genom att begränsa den nationella regleringsmyndighetens möjligheter att pröva tvister mellan operatörer. Med anledning av överträdelseärendet ändrades bestämmelsen i 7 kap. 10 § LEK så att den skulle täcka den situation som kommissionen tagit upp i den formella underrättelsen. Ändringen trädde i kraft den 1 juli 2009.

Enligt 7 kap. 10 § första stycket LEK i dess nya lydelse har PTS behörighet att pröva tvister mellan dem som tillhandahåller elektroniska kommunikationsnät eller kommunikationstjänster eller tillhörande tjänster om tvisten *har samband med* skyldigheter som följer av lagen eller av föreskrifter, tillståndsvillkor eller beslut om förpliktelser som meddelats med stöd av lagen. Genom bestämmelsen genomförs artikel 20 i ramdirektivet (2002/21/EG) och artikel 5.4 i tillträdesdirektivet (2002/19/EG). Enligt bestämmelsens ursprungliga lydelse gällde den tvister *i fråga om* skyldigheter som följer av lagen etc.

Enligt rådande nationell rättspraxis gäller att om det vid förhandlingar om samtrafik mellan en operatör som ålagts skyldighet att tillhandahålla samtrafik på vissa villkor och en operatör som inte har ålagts en sådan skyldighet, uppstår tvist om priset för samtrafik i den senare operatörens nät, så anses PTS inte kunna pröva denna tvist (se Kammarrättens i Stockholm dom den 2 juli 2008 i mål nr 461-08). I förarbetena till lagändringen anfördes att ändringen inte var avsedd att ändra denna rättspraxis (se prop. 2008/09:159, s. 17).

I skäl 5 i ingressen till tillträdesdirektivet anges att den som får en begäran om tillträde eller samtrafik i princip bör ingå avtal på kommersiell basis och förhandla med god vilja. I skäl 6 anges vidare att om kommersiella förhandlingar misslyckas så bör de nationella regleringsmyndigheterna ha befogenhet att i slutanvändarnas intresse säkerställa tillfredsställande tillträde, samtrafik och samverkan mellan tjänster. Det anges också i artikel 5.4 i tillträdesdirektivet att när det gäller tillträde och samtrafik ska den nationella regleringsmyndigheten ha möjlighet att ingripa på eget initiativ när det är motiverat eller, om det saknas avtal mellan företag, på begäran av någon av de berörda parterna bl.a. i enlighet med förfarandet i artikel 20 i ramdirektivet.

I skäl 32 i ingressen till ramdirektivet anges att om en tvist uppstår mellan företag inom ett område som omfattas av ramdirektivet eller sändirektiven, t.ex. i samband med skyldigheter i samband med tillträde och samtrafik, bör en förfördelad part som har förhandlat i god tro, men misslyckats med att nå en överenskommelse, kunna vända sig till den nationella regleringsmyndigheten för att lösa tvisten.

EU-domstolen har nyligen uttalat att det enligt artikel 5.4 i tillträdesdirektivet – som avser såväl samtrafik som andra former av tillträde – är tillåtet för nationella regleringsmyndigheter att ingripa om det saknas avtal, för att säkerställa de mål som anges i artikel 8 i ramdirektivet. Domstolen uttalade vidare att bestämmelsen ger regleringsmyndigheterna en viss frihet att ingripa utan att formerna för ett sådant ingripande definieras eller begränsas.³

Med hänsyn till EU-domstolens uttalanden står det inte klart att det rådande rättsläget är förenligt med EU-direktiven. Bestämmelsen i 7 kap. 10 § LEK bör därför enligt regeringens mening ändras så att den omfattar alla tvister som rör villkor för samtrafik och andra former av tillträde.

Den nya regleringen är av sådan natur att den endast bör tillämpas i ärenden som inte har avgjorts av PTS vid ikraftträdandet. Det bör införas en särskild övergångsbestämmelse som reglerar detta.

Det kan tilläggas att om tvekan uppstår om den närmare gränsdragningen av vilka tvister som faller inom direktivens tillämpningsområde, så finns alltid möjlighet att hänskjuta frågor om direktivens innebörd till EU-domstolen.

11 Lissabonfördraget

Regeringens förslag: Bestämmelserna i LEK anpassas till Lissabonfördraget.

Skälen för regeringens förslag: Lissabonfördraget om ändring av fördraget om Europeiska unionen och fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen (Lissabonfördraget) trädde i kraft den 1 december 2009. Lissabonfördraget innehåller ändringar i och tillägg till

³ Se mål C-192/08 TeliaSonera Finland Oyj mot iMEZ Ab, dom av den 12 november 2009, p. 52 och 60.

de grundläggande fördragen och vissa protokoll som hör till dem. Fördraget om Europeiska unionen kvarstår i modifierad form medan fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen (EG-fördraget) byter namn till fördraget om Europeiska unionens funktionssätt.

I Lissabonfördraget anges bl.a. att Europeiska unionen ersätter och efterträder Europeiska gemenskapen som juridisk person samt att Europeiska gemenskapernas kommission byter namn till Europeiska kommissionen. Redan genom Nicefördraget bytte Europeiska gemenskapernas officiella tidning namn till Europeiska unionens officiella tidning.

I lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation finns det bestämmelser som hänvisar till EG-fördraget, Europeiska gemenskapernas kommission och Europeiska gemenskapernas officiella tidning. Dessa bestämmelser bör anpassas till Lissabonfördraget.

12 Samhällsomfattande tjänster

12.1 Finansiering av samhällsomfattande tjänster vid en eventuell upphandling

Regeringens bedömning: Promemorians förslag om hur den samhällsomfattande teletjänsten ska finansieras vid en upphandling bör inte genomföras. Frågan om finansiering bör analyseras vidare.

Promemorians förslag: I lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation, förkortad LEK, ska det införas en möjlighet att ta ut en avgift av dem som bedriver anmälningspliktig verksamhet enligt lagen. Avgifterna ska användas för att vid upphandling finansiera den samhällsomfattande teletjänsten att uppfylla rimliga krav på anslutning till det allmänna telefonnätet till en fast anslutningspunkt i stadigvarande bostad eller fast verksamhetsställe åt var och en som begär det.

Remissinstanserna: *Post- och telestyrelsen (PTS)* tillstyrker förslaget. *Länsstyrelserna i Gävleborgs, Kronobergs, Jämtlands, Kalmar, Västerbottens, Uppsala, Västra Götalands, Östergötlands, Dalarnas, Värmlands, Västmanlands, Jönköpings, Skåne, Västernorrlands, Norrbottens, Örebro och Stockholms län samt Västra Götalands läns landsting* stöder förslaget. De påpekar att det är angeläget att denna möjlighet verkligen används för att ge människor som bor och arbetar i glest befolkade delar av landet en rimlig tillgång till Internet. *LRF* tillstyrker förslaget och menar att det skapar en nödvändig drivkraft för marknaden. Risken är annars att områden med mindre lönsamhet inte byggs ut på frivillig väg och att kostnaden för dessa områden istället tas via samhällsomfattande tjänster och med en finansiering via allmänna skattemedel. *Sveriges Kommuner och Landsting* tillstyrker förslaget men anser att möjligheten att skapa en fond som består av en kombination av statliga medel och avgifter från operatörerna bör övervägas. *Ekonomistyrningsverket* har inga principiella invändningar mot att en generell statlig påлага finansierar specifika statliga åtaganden. Däremot ifrågasätts klassificeringen

av pålagan som en avgift därmed även regleringen av pålagan. *Konkurrensverket* påpekar att det finns skäl som talar för att en finansiering av samhällsomfattande tjänster bör ske med allmänna skattemedel snarare än genom avgifter från operatörer eller användare då det riskerar att snedvrider konkurrensen. De avstyrker förslaget då de anser det svårt att överblicka konsekvenserna av det redovisade förslaget. *IT&Telekomföretagen* avstyrker förslaget och menar att en finansiering via avgifter från operatörerna innebär att ytterligare kostnader läggs på branschen. *Svenska Stadsnätetsföreningen* anser att funktionellt tillträde till Internet till största delen är en vinst för den offentliga sektorn. De anser därför att det inte bara är de anmälningsskyldiga operatörerna som ska bekosta detta utan att största delen ska finansieras via skattemedel. *Stokab* avstyrker förslaget och menar att det innebär att aktörer som väljer att hyra grundläggande IT-infrastruktur missgynnas i förhållande till aktörer som äger sin egen infrastruktur. *TDC Sverige AB* avstyrker förslaget och menar att en sådan lösning skulle snedvrider konkurrensen på marknaden genom att redan i dag dominerande aktörer skulle få möjlighet att ytterligare öka sin dominans via finansiering från konkurrenterna. *Tele2 Sverige AB* menar att det saknas stöd i gällande reglering för en operatörsfinansierad lösning som finansierar den höjningen av funktionellt tillträde till Internet som föreslås. *TeliaSonera AB* avstyrker förslaget och menar att samtliga hushåll i dag har tillgång till telefoni och att nästan alla hushåll har möjlighet att få en Internetanslutning med rimlig breddbandskapacitet.

Skälen för regeringens bedömning: I promemorian föreslås, förutom en höjning av nivån för funktionellt tillträde till Internet, att det i LEK införs en kompletterande möjlighet att finansiera den samhällsomfattande teletjänsten vid en upphandling. Förslaget innebär att om tjänsten upphandlas, får regeringen bestämma att en avgift tas ut från den som bedriver anmälningsskyldig verksamhet enligt LEK för att finansiera den samhällsomfattande teletjänsten. I dagsläget kan den samhällsomfattande tjänsten endast finansieras genom allmänna skattemedel.

Enligt gällande regelverk är det i första hand marknads aktörer som ska tillgodose behovet av samhällsomfattande tjänster. När marknaden inte förmår göra detta kan PTS med stöd av 5 kap. 1 § LEK förplikta det företag som anses lämpligt att tillhandahålla en samhällsomfattande tjänst. Om PTS kan konstatera att kostnaderna för att tillhandahålla tjänsten är oskäligt betungande för ett företag ska dock tjänsten upphandlas och kostnaden för att tillhandahålla tjänsten finansieras av allmänna medel. För att beräkna den ekonomiska bördan av att tillhandahålla en samhällsomfattande tjänst för ett visst företag bör en nettokostnads kalkyl upprättas. Hänsyn ska tas till såväl kostnader och intäkter som immateriella förmåner som härrör från tillhandahållandet av tjänsten.

I direktivet om samhällsomfattande tjänster finns möjlighet att finansiera nettokostnaden för att tillhandahålla de samhällsomfattande tjänsterna antingen via offentliga medel eller genom att fördela nettokostnaden för skyldigheten mellan leverantörer av elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster. Inom EU har samtliga länder infört denna finansieringsmöjlighet utom Sverige, Finland och

Storbritannien. För närvarande använder sig sex länder aktivt av metoden: Österrike, Tjeckien, Frankrike, Italien, Rumänien och Spanien.

Frågan om en kompletterande finansieringslösning ska ses mot bakgrund av de pågående förändringarna på marknaden för elektronisk kommunikation. Det har skett en teknisk utveckling av både kommunikationsnät samt tjänster och konkurrensen på marknaden har ökat, vilket fått positiva effekter såsom exempelvis lägre priser. Det kopparbaserade telefonnätet har fått konkurrens av andra kommunikationsnät och accesstekniker samtidigt som delar av nätet börjar bli uttjänta och håller på att fasas ut. I början av år 2008 presenterade TeliaSonera AB en avvecklingsplan för delar av kopparnätet som innebär att abonnenter som i dag har tillgång till tjänster i det fasta kopparnätet kommer att sägas upp. De allra flesta hushåll och företag, som i framtiden inte längre förbinds med det fasta telenätet, kommer att kunna få tillgång till telefoni och Internetanslutning via något av mobilnäten. Men då Sverige är ett till ytan stort land med en låg befolkningstäthet kommer det att finnas områden, i framförallt gles- och landsbygder, där det är olönsamt för kommersiella aktörer att erbjuda tjänster.

Det finns därför en risk för att antalet hushåll och företag som saknar tillgång till elektroniska kommunikationer, jämfört med dagens situation, ökar. En sådan utveckling kan öka behovet av att upphandla den del av den samhällsomfattande teletjänsten som kommer att vara oskäligt betungande för aktörerna att tillhandahålla. Det aktualiserar frågan om hur en tjänst som upphandlas ska finansieras.

Remissutfallet visar att det finns svårigheter med att införa en kompletterande möjlighet att finansiera den samhällsomfattande teletjänsten med avgifter från operatörerna i LEK. Det handlar framförallt om pålagan statsrättsligt kan anses utgöra en skatt eller en avgift. Det som talar emot att pålagan utgör en avgift är att den motprestation som operatörerna får i förhållande till avgiften som betalas är mycket liten. Det är snarare de anslutna hushållen och företagen som får motprestationer i form av billigare anslutningar eller anslutningar överhuvudtaget. Vidare är det statens ansvar att se till att det finns någon som tillhandahåller samhällsomfattande teletjänster. Åtaganden om sådana basfunktioner i samhället finansieras i regel via statsbudgeten med skattemedel, vilket i detta fall skulle kunna ske genom de allmänna skatterna eller eventuellt via en punktskatt.

Promemorians förslag bör därför inte genomföras. Frågan om hur den samhällsomfattande teletjänsten istället ska finansieras vid en upphandling kommer därför att analyseras vidare inom Regeringskansliet.

12.2 Funktionellt tillträde till Internet

Regeringens bedömning: Nivån för ett funktionellt tillträde till Internet bör uppgraderas.

Promemorians bedömning: I promemorian föreslås att nivån för ett funktionellt tillträde till Internet inom den samhällsomfattande tjänsten att tillhandahålla en anslutning till det allmänna telefonnätet i en fast

anslutningspunkt bör höjas. Den nya nivån bör ligga mellan 0,5 och 2 Mbit/s. Prop. 2009/10:193

Remissinstanserna: En övervägande majoritet av remissinstanserna är positiva till en höjning av nivån för funktionellt tillträde till Internet. *PTS* anser att nivån bör ligga på 2 Mbit/s i nedlänk (mottagande av information). *Konkurrensverket* ser positivt på att promemorian utgår från vilka tjänster på Internet som medborgare bör ha tillgång till vid bedömningen av nivån för funktionellt tillträde. *Myndigheten för handikappolitisk samordning* gör bedömningen att 0,5 Mbit/s kan vara för lågt för att vara funktionellt och förordar därför att den undre gränsen i det spann som föreslås höjs och att den funktionella nivån ska sättas till minst 1 Mbit/s. *Länsstyrelserna i Örebro, Hallands, Kronobergs, Västerbottens, Uppsala, Gotlands, Jönköping, Stockholms och Västra Götalands län* menar att mininivån för elektronisk kommunikation och därmed ett funktionellt tillträde till Internet i dagsläget i Sverige bör vara 2 Mbit/s. Flera länsstyrelser pekar på betydelsen av IT-infrastruktur för den enskildes säkerhet och även för dennes tillgång till vård, skola eller andra viktiga samhällsfunktioner. *Länsstyrelsen i Skåne län* föreslår att den höjda nivån fastställs till lägst 1 Mbit/s. *Lantbrukarnas riksförbund* menar att ett funktionellt tillträde till Internet bör uppgå till 2 Mbit/s, men att det viktigaste är att tekniken är möjlig att uppgradera över tiden. *Svenska Stadsnätetsföreningen* ifrågasätter den lägsta nivån på 0,5 Mbit/s och menar att det funktionella tillträdet till Internet bör vara minst 2 Mbit/s och symmetrisk (ha samma hastighet vid sändande som vid mottagande av information). Orsaken är bland annat utvecklingen av en alltmer avancerad sjukvård i offentlig regi som i större omfattning bedrivs i patientens hem. *IT&Telekomföretagen* anser att det, givet att uteslutande dagens behov beaktas, bör vara en nivå på minst 512 kbit/s. *IT Norrbotten AB* anser att den absolut lägsta hastigheten bör vara minst 1Mbit/s, symmetrisk, men med hänsyn till att nya tekniker och applikationer utvecklas som har behov av mera bandbredd bör gränsen sättas vid 2 Mbit/s. *TDC Sverige AB* menar att nivån för funktionellt tillträde till Internet på längre sikt ska höjas till 0,5 Mbit/s nedströms, men att innan det görs bör regeringen genomföra en noggrann analys av hur marknaden och aktörerna kommer att utvecklas beroende på val av nivå och andra yttre omständigheter. *Telenor Sverige AB* anser att nivån i dagsläget inte behöver överstiga 0,5 Mbit/s. *Tele2 Sverige AB* anser att 0,5 Mbit/s nedströms räcker mer än väl som miniminivå, och pekar på att regleringen måste vara teknikneutral. *TeliaSonera AB* anser att 1 Mbit/s är en lämplig nivå för närvarande, men menar att det vore olyckligt om beslut skulle fattas om högre överföringshastigheter innan frekvenserna i 800 MHz-bandet finns tillgängliga för att erbjuda mobilt bredband, eftersom det kommer att påverka omfattningen av de samhällsomfattande tjänsterna.

Bakgrund

Marknaden för elektronisk kommunikation öppnades för konkurrens i början av 1990-talet. Televerket (numera TeliaSonera AB) hade då sedan lång tid tillbaka haft ett nationellt (de facto) monopol på telenät och tele-tjänster. Som ende aktör erbjöd verket hushåll och företag i hela landet anslutning till det kopparbaserade telefonnätet via en fast nätanslutningspunkt. Vid telelagens (1993:597) ikraftträdande 1993 var det endast Televerket som kunde erbjuda denna tjänst. När verket bolagiserades till Telia AB ålades bolaget genom tillståndsvillkor att tillhandahålla tjänsten på likartade villkor. Tillståndsvillkoren kom att gälla till den 24 april 2004.

Genom direktivet om samhällsomfattande tjänster ändrades modellen för tillhandahållande av samhällsomfattande tjänster och ett skydds nät skapades för att garantera medborgare och företag tillgång till ett antal bastjänster. Enligt LEK har hushåll och företag rätt att få tillgång till samhällsomfattande tjänster till ett överkomligt pris, förutsatt att kravet är rimligt. Vad som är ett överkomligt pris för slutanvändarna preciseras inte närmare. Beroende på om ett hushåll eller företag blir av med sin anslutning eller om det är fråga om en nyanslutning bör prisnivån rimligen kunna variera.

De samhällsomfattande tjänsterna omfattar bl.a. en anslutning till det allmänna telefonnätet till en fast nätanslutningspunkt i stadigvarande bostad eller fast verksamhetsställe. Anslutningen ska vara utformad så att en slutanvändare kan utföra och ta emot lokala, nationella och internationella samtal, telefax och datakommunikation med en viss angiven lägsta datahastighet som medger funktionellt tillträde till Internet. Inom ramen för direktivet finns möjligheter att anpassa krav på överföringshastigheter och/eller tjänster utifrån nationella förutsättningar, bland annat vad gäller funktionellt tillträde till Internet. I den revidering av direktivet om samhällsomfattande tjänster som beslutades i november 2009 (2009/136/EG) förs vikten av flexibilitet fram. Medlemsstaterna ska kunna sätta nivån för ett funktionellt tillträde till Internet som åter speglar vad majoriteten av abonnenter använder i landet.

I Sverige definierades år 2004 nivån för ett funktionellt tillträde till Internet till 20 kbit/sek, se 29 a förordningen (2003:396) om elektronisk kommunikation. Andra länder har gjort andra bedömningar. Exempelvis höjde den finska regeringen nivån till 1 Mbit/s i oktober 2009. Parallellt pågår en diskussion i flera europeiska länder om att ge bredbandstäckning åt samtliga medborgare, exempelvis föreslår Frankrike en överföringshastighet om 512 kbit/s och Storbritannien en hastighet om 2 Mbit/s.

Höjning av nivån för funktionellt tillträde till Internet

Såväl den tekniska utvecklingen som användningen och efterfrågan på tjänster förändrar förutsättningarna för användarna. Det finns därför behov av att kontinuerligt ompröva vad som ska anses utgöra ett funktionellt tillträde till Internet. Dagens nivå för funktionellt tillträde till

Internet fastställdes 2004 då en uppringd förbindelse via det kopparbaserade telenätet utgjorde normen. I dag är flertalet kopparförbindelser i landet uppgraderade och medger betydande överföringshastigheter på åtskilliga Mbit/s. Det finns dessutom alternativa accessformer via bl.a. mobilnät, kabel-TV-nät och fiber-LAN-nät. De accessformer som existerar och som används av det stora flertalet abonnenter tillåter också betydligt högre hastigheter än tidigare. I dag använder uppskattningsvis cirka 80 procent av alla Internetanvändare i Sverige en anslutning som medger minst 1 Mbit/s. De webbtjänster som finns är anpassade efter detta. En hastighet på 20 kbit/s kan därför inte längre anses tillräcklig för att tillgodose behovet av elektroniska bastjänster i samhället. Nuvarande reglerade nivå för vad som utgör funktionellt tillträde till Internet har överlevt sig själv och behöver anpassas till dagens förhållanden.

Avsikten med att ange en överföringshastighet för vad som är funktionellt tillträde till Internet, är att säkerställa en viss kvalitetsnivå på Internetanslutningen så att tillträdet kan anses som tillfredställande och fylla sin funktion. Det är då viktigt att ta hänsyn till att exempelvis svarstider inte är alltför långa men också till att många tjänster kräver en viss överföringshastighet för att över huvud taget vara möjliga att använda.

Det pågår en utveckling där allt fler tjänster i samhället blir digitala och det ställer krav på att företag och hushåll kan ta del av dessa. Det handlar om att ha en fungerande vardag. Det ska vara möjligt att utföra ärenden, göra affärer, hålla kontakt med kunder, leverantörer, vänner och familj, se på videoklipp eller uttrycka sina åsikter. En förutsättning för allt detta är att det finns tillgång till en Internetanslutning som gör det möjligt att nå Internet på ett funktionellt och säkert sätt.

Vilken överföringshastighet är då rimlig för att hushåll och företag ska kunna använda bastjänster på Internet? Utvecklingen går snabbt och både tjänster, teknik och hur man använder Internet förändras kontinuerligt. Det gör att vad som kan anses som en funktionell anslutning till Internet förändras över tiden. I promemorian redovisas en studie från PTS av hur många sekunder det tar att använda olika tjänster på Internet beroende på vilken överföringshastighet som anslutningen har. PTS bedömning är att svarstider på mer än 10 sekunder inte är rimliga för att ta del av bastjänster på Internet på ett funktionellt sätt. Med utgångspunkt i ett sådant resonemang bör en användare ha en Internetanslutning som medger minst 0,5 Mbit/s.

Flera remissinstanser påpekar dock att en överföringshastighet på 0,5 Mbit/s sannolikt inte är tillräcklig för att ta del av grundläggande tjänster på Internet. Det handlar inte minst om de behov som företag har av att sköta sin administration, göra beställningar och bokningar samt ha kontakt med kunder via nätet. Även utvecklingen av e-förvaltningen där fysiska servicekontor i allt högre grad ersätts med e-tjänster ställer krav på en funktionell Internetanslutning. Detsamma gör e-tjänster som vänder sig till personer med funktionsnedsättning, i behov av vård i hemmet eller vill delta i distansutbildning. Tillgång till en god infrastruktur som medger en funktionell anslutning till Internet gör det möjligt att leva, bo och driva verksamhet i alla delar av landet. Det gör att avstånd och eventuella brister i fysisk framkomlighet i många fall kan

Det finns därför skäl som talar för en höjning av funktionellt tillträde till Internet till 1 Mbit/s. Regeringen avser att återkomma med förslag i frågan och hur höjningen ska finansieras.

13 Konsekvenser

13.1 Ändrade regler för tillstånd att använda radiosändare och tvistlösning

I propositionen lämnas förslag till ändrade regleringsverktyg för tillsynsmyndigheten enligt lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation, förkortad LEK. Det övergripande syftet är att öka samhällsnyttan genom att göra reglerna om tillstånd att använda radiofrekvenser effektivare samt anpassa dem till dagens tekniska och marknadsmässiga förutsättningar.

De som i huvudsak berörs av regleringen är de företag på marknaden för elektronisk kommunikation som omfattas av LEK. Förslagen berör samtliga ca 50 000 innehavare av tillstånd att använda radiosändare. Det gäller alltifrån verksamheter med hundratusentals anställda till enmansföretag. Det är operatörer som tillhandahåller elektroniska kommunikationsnät och elektroniska kommunikationstjänster, t.ex. telefoni, mobiltelefoni, mobilt bredband och annan datakommunikation. De små och medelstora företag som berörs är bland annat Internetleverantörer. Berörda är också enskilda näringsidkare som använder radiosändare i sin verksamhet, t.ex. i taxirörelser. Ytterst berörs också samtliga medborgare, företag och organisationer såsom användare av elektroniska kommunikationstjänster.

Klara spelregler på marknaden innebär att företagets incitament att investera för att möta konsumenternas efterfrågan ökar. Förslaget om att tillstånd att använda radiosändare inom ett visst frekvensutrymme inte ska kunna förlängas åtgärdar problemet med att reglerna om tillståndstider har uppfattats som oklara av såväl tillämpande myndighet som operatörer. Genom detta förslag i kombination med förslaget i 3 kap. 8 § LEK åtnjuts de fördelar som en marknadsmässig fördelning av tillstånd innebär, såsom låga inträdesbarriärer på marknaden och bättre förutsättningar för konkurrens. Följden kan också bli att fler urvalsförfaranden kan komma att äga rum.

Med en uttrycklig möjlighet att godkänna uthyrning av tillstånd skapas möjligheter för en mer effektiv resursanvändning. Utan en sådan ändring uteblir denna effektiviseringspotential. Den konkurrensprövning som i dag sker vid ansökan om överlåtelse av tillstånd enligt 3 kap. 23 § LEK, kommer att vara gällande även för prövning av ansökan om uthyrning av tillstånd. Möjligheten att hyra ut tillstånd skapar flexibilitet i frekvensanvändningen och leder till ökad rörlighet på marknaden, vilket kommer att främja även små operatörer. Det underlättar också inträdet för nya aktörer på marknaden. Av detta följer att marknaden får ett större inflytande på användningen av radiofrekvenser vilket i sin tur leder till en

Den administrativa bördan kommer att minska för majoriteten av tillståndshavare. Det nya systemet för förlängning av tillstånd att använda radiosändare underlättar för många små företag. Förslaget innebär att de administrativa kostnaderna för företagen kommer att minska. Beräkningar som gjorts visar att företagens administrativa kostnader för att söka tillstånd uppgår till totalt ca 2,4 miljoner kr per år. Regeringens bedömning är att förslaget kan halvera denna kostnad. Den årliga besparingen för företagen uppgår därmed till ca 1,2 miljoner kr.

Även förslaget att det inte ska krävas särskilda tillstånd för enskilda radiosändare inom ramen för ett tillstånd att använda radiosändare inom ett visst frekvensutrymme kommer att minska de administrativa kostnaderna för företag. Dessutom kommer det att väsentligt rationalisera förfarandet för tillsynsmyndigheten. PTS har i dagsläget meddelat ca 1 200 tillstånd att använda radiosändare för viss radioanvändning. Varje sådant tillstånd innehåller uppgifter om enskilda radiosändare, som rapporterats in av tillståndshavarna. För närvarande hanterar PTS ca 120 000 sådana sändaruppgifter. Förslaget innebär att kostnaderna för detta försvinner för såväl tillståndshavarna som för myndigheten.

Förslaget till utvidgning av tvistlösningsförfarandet innebär att ytterligare tvister kan komma att överklagas till förvaltningsdomstolarna. Ändringen är dock sakligt sett av marginell art. Den typ av tvister som förslaget avser att reglera är ovanligt förekommande. Bedömningen är därför att antalet mål i förvaltningsdomstol kan komma att öka med endast ett fåtal mål per år. Arbetsbördan bedöms därför kunna rymmas inom ramen för domstolarnas befintliga resurser.

Sammantaget bedöms att de samhällsekonomiska effekterna av förslagen blir positiva. Den långsiktiga samhällsnyttan av de investeringsincitament som skapas för marknaden består i att elektroniska kommunikationsnät kommer att såväl byggas ut som uppgraderas, vilket ytterst skapar större tillgänglighet till elektroniska kommunikationstjänster för konsumenterna. Tillgänglighet till bl.a. bredband genom trådlös kommunikation är viktigt för det regionala utvecklingsarbetet. Förbättrade kommunikationsmöjligheter underlättar både att driva företag och att tillhandahålla offentlig service. I många fall är tillgång till högkvalitativa kommunikationsmöjligheter en förutsättning för att företag ska etablera sig i glest bebyggda delar av Sverige. Även offentlig service, t.ex. mobil sjukvård och omsorg av olika slag, är beroende av trådlös elektronisk kommunikation för att fungera och kunna utveckla sin verksamhet.

Bedömningen är att förslagen inte har några effekter för den kommunala självstyrelsen, brottsligheten och det brottsförebyggande arbetet, jämställdheten mellan kvinnor och män eller möjligheterna att uppnå de integrationspolitiska målen. Inte heller från miljösynpunkt har förslagen några konsekvenser.

Förslagen får sammantaget inte några ekonomiska konsekvenser för staten som behöver finansieras i särskild ordning.

Nyttan för den enskilde användaren av att ha tillgång till telefoni och en Internetanslutning med god kapacitet är stor. Det gör det möjligt att delta i samhället på liknande villkor som majoriteten av medborgarna. Detta gäller inte minst för de hushåll och företag som har haft tillgång till t.ex. telefoni och som sedan blir av med denna på grund av utvecklingen på marknaden när inga operatörer vill erbjuda tjänster på kommersiella villkor. Tillgång till telefoni och Internet är också en förutsättning för att kunna ta del av olika samhällstjänster och service. Utvecklingen av en modern och effektiv förvaltning förutsätter också att medborgarna har tillgång till elektroniska kommunikationer för att kunna ta del av tjänsterna.

Nyttan för samhället av att alla hushåll och företag har tillgång till telefoni och en Internetanslutning med god kapacitet är stor. Det är betydelsefullt ur flera aspekter.

Förvaltning: Det pågår en omvandling av den svenska förvaltningen. Allt mer tjänster blir digitala och tillgängliga för medborgarna via Internet. För att så många medborgare som möjligt ska kunna ta del av den offentliga förvaltningens service är det viktigt att man har tillgång till telefoni och en Internetanslutning med god kapacitet.

Hälsa: Med en växande och åldrande befolkning ökar kraven på vård och omsorg. Allt fler äldre vårdas i hemmet och då är tillgången till elektroniska kommunikationstjänster viktiga. På sikt kommer behovet av en Internetanslutning att öka för t.ex. övervakning, larm m.m.

Regional tillväxt: För att uppnå regional konkurrenskraft, entreprenörskap och sysselsättning i alla delar av landet bör en ökad tillgång till elektroniska kommunikationer eftersträvas. Det är viktigt för att skapa en miljö där det är attraktivt att såväl bo som att starta och driva företag. Det gör det också möjligt att utveckla nya samverkanslösningar mellan kommersiell och offentlig service. En god tillgång till infrastruktur för elektroniska kommunikationer skapar möjligheter för entreprenörer i hela landet och är viktigt för att medborgare i alla delar av landet ska få tillgång till offentligt finansierad service oavsett bostadsort. Även möjlighet till distansutbildning kan vara en avgörande faktor för en regions tillväxt.

Inflytande: Tillgång till elektroniska kommunikationer gör det möjligt för medborgarna att delta i den demokratiska dialogen. Allt mer av kommunikationen mellan t.ex. politiker och medborgare görs via Internet, då är det viktigt att alla ges möjlighet att delta i den demokratiska processen.

14.1 Förslaget till lag om ändring i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation

2 kap. 3 §

Paragrafen har anpassats till Lissabonfördraget, se avsnitt 11. Dessutom har en språklig justering gjorts.

3 kap. 1 §

I paragrafen finns den grundläggande bestämmelsen om krav på tillstånd för att använda radiosändare. Genom ändringen, som behandlas i avsnitt 9.3, införs en uttrycklig möjlighet att meddela tillstånd att generellt använda radiosändare inom ett visst frekvensutrymme. Det får ankomma på tillståndsmyndigheten att avgöra när det är motiverat att meddela denna typ av tillstånd. Tillståndshavaren ska inom ramen för ett sådant tillstånd inte behöva något särskilt tillstånd att använda enskilda radiosändare. Paragrafen har dessutom justerats språkligt.

3 kap. 2 §

Paragrafen har anpassats till Lissabonfördraget, se avsnitt 11. Dessutom har en språklig justering gjorts.

3 kap. 4 §

Paragrafen har justerats med anledning av att tillståndsvillkor som avser en viss radiosändares beskaffenhet har flyttats från 3 kap. 11 § till den nya 3 kap. 11 a §. Hänvisningen till den nya bestämmelsen i 3 kap. 11 § 4 innebär att föreskrifter om undantag från tillståndsplikten kan avse ett visst geografiskt område. Dessutom har paragrafen justerats språkligt.

3 kap. 6 §

Paragrafen har anpassats till att tillstånd kan avse rätt att använda radiosändare inom ett visst frekvensutrymme eller rätt att använda en viss radiosändare, se 3 kap. 1 §. Bestämmelsen i första stycket 2, som endast är tillämplig på tillstånd att använda en viss radiosändare, har flyttats till det nya tredje stycket. Paragrafen har även anpassats till Lissabonfördraget, se avsnitt 11, samt justerats språkligt.

3 kap. 8 §

Paragrafen har utformats enligt *Lagrådets* förslag.

Ändringen i *första stycket*, som behandlas i avsnitt 9.4.1, innebär en utvidgning av paragrafens tillämpningsområde. Användningen av förfarandet med prövning efter allmän inbjudan till ansökan är inte längre begränsad till fall där det är fråga om ny eller väsentligt ändrad radio-

användning. I stället ska detta förfarande som utgångspunkt alltid användas när efterfrågan på tillstånd att använda radiosändare överstiger utbudet. I en sådan bristsituation fattas beslut enligt 3 kap. 7 § att begränsa antalet tillstånd som beviljas (jfr prop. 2002/03:110, s. 367). Paragrafen är tillämplig på såväl tillstånd att använda radiosändare inom ett visst frekvensutrymme som tillstånd att använda enskilda radiosändare. Liksom tidigare ska dock inbjudningsförfarandet inte användas om det finns särskilda skäl mot det. Sådana skäl kan t.ex. vara att kostnaderna för förfarandet inte skulle vara försvarliga med hänsyn till den aktuella radioanvändningen, se prop. 2002/03:110, s. 140. Ytterligare undantag framgår av andra stycket.

Tredje stycket har endast justerats språkligt.

3 kap. 9 §

Ändringen innebär att andra meningen upphävs eftersom det inte längre görs någon uppdelning mellan tillstånd att använda radiosändare för viss radioanvändning och tillstånd att använda radiosändare inom denna användning. Som anges i 3 kap. 1 § gäller i stället att tillstånd ska avse rätten att använda en viss radiosändare eller en generell rätt att använda radiosändare inom ett visst frekvensutrymme. Den som har ett tillstånd att använda radiosändare inom ett visst frekvensutrymme ska, som framgår av avsnitt 9.3, inte inom ramen för det tillståndet behöva något särskilt tillstånd att använda enskilda radiosändare.

Paragrafen har även justerats språkligt.

3 kap. 10 §

Paragrafen har ändrats så att den blir tillämplig på såväl tillstånd att använda en viss radiosändare som tillstånd att använda radiosändare inom ett visst frekvensutrymme.

3 kap. 11 §

Paragrafen har behandlats i avsnitt 9.3. I paragrafen anges de villkor som kan ställas upp oavsett vilken typ av tillstånd det är fråga om. De villkor som avser radiosändares beskaffenhet och alltså är specifika för tillstånd att använda en viss radiosändare har flyttats till den nya 3 kap. 11 a §.

I den nya *punkten 4* har det klargjorts att tillstånd att använda radiosändare inom ett visst frekvensutrymme kan begränsas geografiskt.

Punkt 6 har anpassats till Lissabonfördraget, se avsnitt 11, och dessutom justerats språkligt.

I *punkt 9* har det införts en uttrycklig möjlighet att meddela villkor om tekniska krav som tillståndshavaren ska följa för att undvika skadlig störning på angränsande frekvensband eller i angränsande geografiska områden.

Paragrafen är ny. Den motsvarar tidigare 3 kap. 11 § 4–7. I paragrafen anges de villkor som avser radiosändares beskaffenhet och alltså är specifika för tillstånd att använda en viss radiosändare.

3 kap. 12 a §

Paragrafen, som är ny, behandlas i avsnitt 9.6 och har utformats enligt *Lagrådets* förslag.

Genom *första stycket* införs ett system för förlängning av tillstånd att använda en viss radiosändare. Tillståndsmyndigheten ska självfallet fatta sådana beslut, vilket förenklar administrationen för de enskilda tillståndshavarna. Förlängning sker med den tid som senast bestämts för tillståndet. Förlängningstiden får dock aldrig överstiga fem år vid varje förlängningstillfälle. En förutsättning för att förlängning ska ske är att de allmänna förutsättningarna i 6 § för att kunna meddela tillstånd är uppfyllda. Förlängning ska således inte ske om myndigheten t.ex. finner att den befintliga användningen inte längre utgör en effektiv användning av frekvensutrymmet, se 3 kap. 6 § första stycket 3.

Tillstånd som gäller högst sex månader kan inte förlängas. I fråga om tillstånd med så korta giltighetstider, vilka typiskt sett meddelas för tillfälliga arrangemang som t.ex. festivaler och sportevenemang eller för vetenskaplig eller annan testverksamhet, uppstår normalt inte några frågor om förlängning av tillståndstiden. Att förlängning inte kan ske hindrar dock inte tillståndshavaren att vid behov ansöka om ett nytt tillstånd. Ansökan prövas då som vanligt enligt de förutsättningar för att meddela tillstånd som anges i 3 kap. 6 §.

Enligt *andra stycket* kan förlängning ske med en kortare tid än vad som följer av första stycket eller på ändrade villkor. Detta ska ske om tillståndshavaren själv begär det. Det kan också komma i fråga t.ex. i sådana fall där ett frekvensband ska utrymmas på grund av att användningen av radiofrekvenser har harmoniserats inom EU och Sverige därför vid en viss framtida tidpunkt måste avsätta frekvensbandet för andra ändamål. Om en förlängning enligt första stycket då inte kan ske på grund av bestämmelsen i 3 kap. 6 § första stycket 5, ska tillståndstiden anpassas efter den tid som frekvensutrymmet är tillgängligt. I andra fall kan det vara så att verksamheten kan fortsätta genom användande av andra radiofrekvenser. Det finns då möjlighet att förlänga tillståndstiden enligt första stycket och ändra tillståndsvillkoren så att de avser de nya radiofrekvenserna.

I *tredje stycket* anges att förlängning inte får ske mot tillståndshavarens vilja. En tillståndshavare som ändrar uppfattning efter det att förlängning har skett eller som av någon annan anledning inte vill behålla sitt tillstånd har alltid möjlighet att få tillståndet återkallat omedelbart, se 7 kap. 6 § första stycket 5.

Eftersom ett förlängningsbeslut innebär en ändring av tillståndet eller villkoren för detta ska enligt 8 kap. 8 § berörda parter och andra som kan ha intresse i saken ges skälig tid att yttra sig innan beslutet fattas.

Paragrafen är ny. Den behandlas i avsnitt 9.5. Bestämmelsen innebär att det inte finns någon möjlighet att förlänga den giltighetstid som ursprungligen bestämts för tillståndet. Om ett nytt tillstånd kan meddelas vid tillståndstidens slut och efterfrågan på tillstånd kan antas överstiga utbudet, ska fördelning av tillståndet ske efter allmän inbjudan till ansökan enligt 3 kap. 8 §, utom i vissa i den paragrafen särskilt angivna fall. I annat fall gäller enbart de prövningskriterier som finns i 3 kap. 6 §.

3 kap. 23 §

Bestämmelsen i *första stycket 3* har anpassats till Lissabonfördraget, se avsnitt 11. I övrigt har paragrafen endast justerats språkligt.

3 kap. 24 §

Paragrafen, som är ny, behandlas i avsnitt 9.7 och har utformats enligt *Lagrådets* förslag.

Bestämmelsen i *första stycket* gör det möjligt att hyra ut tillstånd eller del av tillstånd att använda radiosändare. Det gäller samma kriterier för när medgivande ska lämnas både vid uthyrning och överlåtelse. Vidare övertar hyrestagaren uthyrarens rättigheter och skyldigheter enligt lagen för tiden efter medgivandet. Eventuella tillsynsåtgärder under hyrestiden ska därför riktas mot hyrestagaren och inte mot uthyraren. Om uthyrarens tillstånd återkallas, så upphör hyrestagarens rätt att använda radiosändare enligt tillståndet. Det är också hyrestagaren som blir skyldig att betala årlig avgift enligt 8 kap. 17 § andra stycket under hyrestiden. Den situationen att hyrestagaren missköter sig i sådan grad att det utgör grund för återkallelse av tillståndet behandlas i 7 kap. 6 a §.

Till skillnad från vad som gäller vid överlåtelse har det inte införts någon möjlighet att meddela nya eller ändrade villkor vid medgivande till uthyrning. Vid uthyrning av en del av ett tillstånd ska inte heller den uthyrda delen anses som ett nytt tillstånd.

När det gäller paragrafens tillämpning i övrigt får de uttalanden som gjorts i fråga om överlåtelse av tillstånd anses tillämpliga även på uthyrning av tillstånd, se prop. 2002/03:110, s. 164 f och 373 f.

Genom bestämmelsen i *andra stycket* blir det möjligt att besluta om generella undantag från kravet på medgivande för uthyrning av tillstånd eller del av tillstånd att använda radiosändare. Sådana undantag torde kunna avse t.ex. uthyrning för en kortare period i samband med evenemang av olika slag, uthyrning av tillstånd för privat mobilradio eller uthyrning för användning av enstaka radiosändare inom ramen för ett tillstånd att använda ett visst frekvensutrymme.

4 kap. 4 §

Paragrafen har anpassats till Lissabonfördraget, se avsnitt 11.

4 kap. 13 §

Paragrafen har följdändrats med anledning av att vissa bestämmelser i 3 kap. 11 § har flyttats till den nya 3 kap. 11 a §.

5 kap. 14 §

Paragrafen har anpassats till Lissabonfördraget, se avsnitt 11.

7 kap. 6 §

Paragrafen har anpassats till Lissabonfördraget, se avsnitt 11, och justerats språkligt.

7 kap. 6 a §

Paragrafen, som är ny, har införts på *Lagrådets* initiativ. Den behandlas i avsnitt 9.7.

Enligt 3 kap. 24 § gäller att den som hyr ett tillstånd att använda radiosändare övertar tillståndshavarens rättigheter och skyldigheter enligt lagen. Om det uppkommer skäl att återkalla ett sådant tillstånd på grund av omständigheter på hyrestagarens sida, ska dock endast medgivandet till uthyrning återkallas. Tillståndshavaren har då kvar sin rätt att föfoga över tillståndet under resterande tillståndstid.

7 kap. 10 §

Paragrafen behandlas i avsnitt 10. Ändringen innebär en utvidgning av tvistlösningsförfarandets omfång. Syftet är att säkerställa ett korrekt genomförande av artikel 20.1 i det s.k. ramdirektivet (2002/21/EG) och artikel 5.4 i det s.k. tillträdesdirektivet (2002/19/EG). Genom ändringen blir det tydligt att tillsynsmyndigheten är behörig att pröva alla tvister om villkor för samtrafik och andra former av tillträde. Användningen av uttrycket *villkor för* samtrafik eller andra former av tillträde avser att avgränsa tillämpningsområdet så att det inte omfattar sådana tvister som kan prövas i annan ordning, t.ex. skadestands-, fordrings- eller ledningsrättstvister eller konkurrensrättsliga eller arrenderättsliga tvister. Vad som avses med samtrafik framgår av 1 kap. 7 §. I likhet med vad som gäller för andra bestämmelser i LEK som handlar om tillträde får den termen tolkas mot bakgrund av definitionen av tillträde i artikel 2 i auktorisationsdirektivet, jfr prop. 2002/03:110, s. 165 f.

8 kap. 1 §

Paragrafen har följdändrats med anledning av den nya bestämmelsen om uthyrning av tillstånd i 3 kap. 24 §.

8 kap. 2, 5, 6, 10–13 och 14 a §§

Paragraferna har anpassats till Lissabonfördraget, se avsnitt 11. Vissa språkliga justeringar har dessutom gjorts i 8 kap. 2, 5, 6 och 10–13 §§.

8 kap. 17 §

Paragrafen har följdändrats med anledning av den nya bestämmelsen om uthyrning av tillstånd i 3 kap. 24 §. Dessutom har vissa språkliga justeringar gjorts.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Bestämmelserna behandlas i avsnitt 9.8 och 10.

Övergångsbestämmelsen i *punkt 2* har utformats på sådant sätt att den nya bestämmelsen i 7 kap. 10 § blir tillämplig endast i ärenden som ännu inte avgjorts av Post- och telestyrelsen vid ikraftträdandet. Bestämmelsen har med en mindre språklig justering utformats enligt *Lagrådets* förslag.

I *punkt 3* anges att den som enligt äldre bestämmelser fått ett tillstånd att använda radiosändare för viss radioanvändning ska anses ha tillstånd att använda radiosändare inom ett visst frekvensutrymme. Detta får störst praktisk betydelse när det gäller förlängning av tillståndstiden. Sådana tillstånd kan inte förlängas eller förnyas enligt de nya reglerna. Det anges dock att tillstånd som gäller längst till och med den 31 december 2015 och som inte tidigare har förlängts eller förnyats, ska anses förlängda med tio år. Därefter gäller de nya reglerna fullt ut. Bestämmelsen har utformats enligt *Lagrådets* förslag.

Punkt 4 innebär att de som före ikraftträdandet har fått tillstånd att använda radiosändare för viss radioanvändning även fortsättningsvis måste ha tillstånd att använda enskilda radiosändare inom denna användning. De tekniska villkor som behövs kan då, liksom tidigare, meddelas i tillstånden att använda enskilda radiosändare. De eventuella problem som i dessa fall under en övergångsperiod kan uppstå genom att tillstånd att använda en viss radiosändare som huvudregel ska förlängas med viss tid vid tillståndstidens utgång, medan tillstånd att använda radiosändare inom ett visst frekvensutrymme inte kan förlängas, kan lösas genom tillämpning av bestämmelsen i 3 kap. 12 a § andra stycket.

17 kap. 4 a §

Paragrafen, som är ny, behandlas i avsnitt 9.4.2 och har utformats enligt *Lagrådets* förslag.

Genom paragrafen införs en särskild sekretessbestämmelse för ärenden om meddelande av tillstånd att använda radiosändare i sådana fall där tillstånd fördelas efter allmän inbjudan till ansökan. Enligt 3 kap. 8 § tredje stycket LEK sker då prövningen efter ett jämförande urvalsförfarande, efter ett anbudsförfarande där det pris sökanden är villig att betala ska vara utslagsgivande eller efter en kombination av dessa båda förfaranden. Den föreslagna sekretessbestämmelsen är tillämplig på alla dessa förfaranden. Om ett anbudsförfarande eller en kombination av ett jämförande urvalsförfarande och ett anbudsförfarande används kan även 19 kap. 3 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), förkortad OSL, bli tillämplig. Om flera sekretessbestämmelser kan tillämpas på en uppgift och en prövning i ett enskilt fall resulterar i att uppgiften ska lämnas ut enligt en eller flera bestämmelser, samtidigt som uppgiften är sekretessbelagd enligt en eller flera andra sekretessbestämmelser, följer det av 7 kap. 3 § OSL att det är de senare bestämmelserna som ska ha företräde.

Paragrafen är utformad med ett rakt skaderekvisit. Det innebär att utgångspunkten är att uppgifter i ärendet är offentliga. Sekretess torde framför allt komma i fråga för uppgifter om vem eller vilka som deltar i förfarandet och om innehållet i ingivna anbud.

Teknik- och marknadsutvecklingen har avsevärt ändrat förutsättningarna för trådlös kommunikation och radiospektrumförvaltning. Det behövs nya, framtidssäkra spelregler på radiospektrumområdet som kan ta tillvara och främja en positiv utveckling som är av stor betydelse för samhället. Det krävs också tydligare politiska ramar både för radiospektrumförvaltningen och för tillgängligheten till mobil och annan trådlös kommunikation. Nedan sammanfattas mina förslag och de skäl som framgår av kapitel 4. Här sammanfattas också den konceptuella spektrumförvaltningsmodell som framgår av kapitel 3 och som utgör en gemensam principiell grund för alla mina förslag.

Det ska gå att ringa och nå Internet överallt när som helst

Förslag: Målsättningen ska för det första vara att det alltid ska gå att använda mobil taltelefoni och en grundläggande datakommunikationstjänst till överkomliga priser där man befinner sig inom Sveriges gränser. För det andra bör hela Sveriges befolkning ha möjlighet att använda trådlöst bredband i sin bostad och på fasta arbetsställen senast år 2013. Regeringen bör vid utgången av 2013 utvärdera i vilken utsträckning målen har uppnåtts.

Användningen av telefoni och datakommunikation begränsar sig i allt mindre utsträckning till bostäder och fasta arbetsställen. Sverige ska enligt de politiska målen ligga i framkant när det gäller tillgång till elektroniska kommunikationer. Ett bredare perspektiv bör anläggas på frågan om tillgänglighet utan begränsning av den nuvarande rättsliga ramen för samhällsomfattande tjänster. Ett svenskt mål bör därför vara att användares behov av kommunikation inom Sverige tillgodoses oavsett tid, plats och förflyttning. Fullständig yttäckning är inte praktiskt möjlig. Utgångspunkten bör därför vara användarens upplevelse av tillgång till taltelefoni och en grundläggande datakommunikationstjänst som bibehålls oberoende av tid, plats och förflyttning inom Sverige. Priset för kommunikationen bör vara oberoende av platsen.

Det är osannolikt att någon marknadsdriven uppgradering eller nyanläggning av trådbunden infrastruktur sker i någon större utsträckning i eftersatta områden utanför tätorter, inklusive småorter, fram till och med 2013. Fasta, i betydelsen stationära, bredbandsanslutningar tillhandahålls i dag i första hand genom tråd. Trådlöst bredband har dock en mycket viktig roll att spela i situationer där det under en överskådlig tid saknas ekonomiska förutsättningar för trådbunden anslutning. De bostäder och fasta arbetsställen som i dagsläget inte kan få bredband bör därför till 2013 tillförsäkras möjlighet till trådlös bredbandsanslutning. Detta bör vara en anslutning med betydligt högre kapacitet än den grundläggande mobila kommunikationstjänst som beskrivs i det föregående stycket.

Förslag: I de fall riksdag och regering anser att det är viktigt att mobil eller annan trådlös kommunikation erbjuds även i delar av landet där det inte finns incitament att erbjuda sådana tjänster på kommersiell basis bör det i första hand prövas om detta kan ske via en upphandling som finansieras via offentliga medel, eller genom en fond som exempelvis byggs upp med auktionsintäkter. Om täckning ska ställas som villkor för tillstånd bör i framtiden sådana beslut fattas av regeringen.

Både auktioner och upphandling leder till en fungerande prisbildning och därmed en effektiv fördelning och användning av radiospektrum. Upphandling är framförallt lämpligt när en infrastruktur, vilken det inte finns något kommersiellt intresse att bygga ut ytterligare, behöver kompletteras med ytterligare täckning. I ett typfall dröjer det troligen flera år från det att en utbyggnad inleds till att sådan kompletterande täckning kan ske. Om en snabb utbyggnad, även i delar av landet där någon utbyggnad inte kommer ske utifrån kommersiella överväganden, är av vikt bör istället auktioner där tillstånd är villkorade med täckningskrav användas som verktyg. Mot bakgrund av mobil och annan trådlös kommunikations stora betydelse för privatpersoner, företag och myndigheter, bör framtida beslut om sådana täckningskrav fattas på politisk nivå.

Försvaret bör också betala för sin användning

Förslag: Försvarsmakten bör betala avgifter för sin användning av radiofrekvenser i syfte att skapa en god resurshushållning. Avgifterna ska vara så höga att de fungerar som ett ekonomiskt styrmedel. Processen som leder fram till den s.k. frekvensupplåtelseplan där PTS beslutar om frekvenstilldelningen för Försvarsmakten, bör regleras. PTS ska också årligen återrapportera till regeringen hur mycket frekvensutrymme som frigjorts för annan användning respektive hur mycket som upplåtits för militärt bruk och bakgrunden till fattade beslut.

Radiospektrum är begränsat. Försvarsmakten disponerar en ansenlig del av denna värdefulla resurs. Mot denna bakgrund är det viktigt att så långt möjligt tillse att det frekvensutrymme som Försvarsmakten disponerar utnyttjas samhällsekonomiskt effektivt, och att radiofrekvenser frigörs där så inte är fallet. Det finns därmed behov av incitament som tydliggör radiospektrums värde i förhållande till andra resurser. För att säkerställa att Försvarsmakten tilldelas de frekvensband de har behov av, och att frekvensband som inte utnyttjas för militära ändamål frigörs för andra ändamål, är det nödvändigt att tillståndsmyndighetens beslut om frekvenstilldelning står på en solid grund. Av rättssäkerhetsskäl bör denna tilldelningsprocess regleras tydligt och regelbundet följas upp.

Förslag: Tillstånd ska kunna ges för definierade delar av radiospektrum. En ny tillståndstyp, blocktillstånd, som avser hela eller delar av sammanhängande frekvensblock, införs. Kravet på ny eller väsentligt ändrad radioanvändning som förutsättning för att tillämpa ett urvalsförfarande där efterfrågan på frekvenser överstiger tillgången tas bort.

Effektivitet ska i första hand vara styrande vid tillståndsgivning. Vägledande för all frekvenstilldelning, oavsett tilltänkt användningsområde, bör vara ett effektivt utnyttjande av den begränsade resurs som radiospektrum utgör. En av tillståndsmyndighetens viktigaste uppgifter är att verka för att radiospektrum används effektivt genom att bl.a. ge utrymme för rimligt störningsfri kommunikation, och att tillgodose användares intressen genom att möjliggöra ett varierat utbud av teknik och tjänster. Mina förslag är avsedda att säkerställa att så kan ske.

Det bör bli lättare att köpa och hyra radiofrekvenser

Förslag: Uthyrning av tillstånd bör uttryckligen tillåtas på samma grunder som överlåtelse. Utöver vad som följer av den dubbla tillståndsplikten för rundradiosändningar ska annan prövning än huruvida det finns skäl att anta att transaktionen inverkar menligt på konkurrensen inte ske vid överlåtelse eller uthyrning.

Radiospektrum är en allt viktigare förutsättning för elektronisk kommunikation. Efterfrågan på radiospektrum ökar, vilket gör det allt viktigare att fördela radiofrekvenser på effektivt möjligast sätt. Överlåtelse och uthyrning är ett sätt att öka utbudet av radiospektrum. Om det finns möjlighet att överlåta och hyra ut radiofrekvenser underlättas också inträdet för nya aktörer på marknader för elektronisk kommunikation. Med ett större utbud och fler aktörer på marknaden för radiospektrum kommer prisbildningen att fungera bättre vilket i sin tur kommer leda till en mer effektiv fördelning av frekvensutrymmet.

Tillståndstider bör medföra ett effektivt resursutnyttjande

Förslag: Tillstånd som tilldelats enligt 3 kap. 8 § LEK, dvs. där efterfrågan är större än utbudet, ska tas tillbaka vid tillståndstidens utgång. Huvudregeln bör dock vara rullande tillståndstider. När ett incitamentsskapande avgiftssystem tagits fram bör rullande tillståndstider gälla även för tillstånd där efterfrågan är större än utbudet. Lagen bör ändras så att kravet på viss tillståndstid tas bort, uppsägning medges och det blir tydligt att ingen presumtion för förlängning ska föreligga. Särskilda grunder bör anges för uppsägning av tillstånd.

Den osäkerhet om förlängning som råder i dag ger hög risk vid investeringar, osäkerhet på andrahandsmarknaden, otydlighet och intransparens vid slutet av tillståndstiden och höjda inträdeströsklar vid omprövnings-tillfället. Rullande tillståndstider maximerar däremot förutsebarhet, minimerar risk, ökar värdet på tillstånden och medför ett minimum av administrativ kostnad. Samtidigt medför rullande tillståndstider en risk för att befintliga tillståndshavare kontrollerar frekvenstillgången på ett sätt som missgynnar konkurrensen. Tillstånd som tilldelas enligt 3 kap. 8 § LEK – där efterfrågan är större än utbudet – bör därför tas tillbaka vid tillståndstidens utgång. Detta ger transparens och gör att nya aktörer kan få tillgång till attraktiva frekvenser samtidigt som en senare övergång till rullande tillståndstider möjliggörs då ett system med incitamentsskapande avgifter tagits fram. De närmare formerna för ett sådant system bör utredas i särskild ordning.

Ökat sekretesskydd behövs vid auktioner

Förslag: Lagen bör ändras så att sekretess gäller i ärende om meddelande av tillstånd att använda radiofrekvenser efter allmän inbjudan till ansökan för uppgifter i ansökningar och bud eller som i övrigt hänför sig till ärendet, om det kan antas att intresset av konkurrens i auktionen motverkas om uppgiften röjs.

Intresset av konkurrens som ett medel för att uppnå effektivitet i radiospektrumanvändningen är det grundläggande skälet för att tillämpa ett inbjudningsförfarande. En förutsättning för att åstadkomma ett tillfredsställande sekretesskydd för uppgifter i samband med inbjudningsförfarande enligt 3 kap. 8 § LEK är en mycket extensiv tolkning av nuvarande 8 kap. 6 § sekretesslagen (1980:100) på så sätt att den enskilde skulle kunna bedömas lida skada vid ett utlämnande av uppgifter (därför att förfarandet inte sker på ett sätt som främjar konkurrensen). En ytterligare brist är att beslut inte kan beläggas med sekretess. Eftersom konkurrens är ett medel för att uppnå effektivitet i radiospektrumanvändningen torde det också betraktas som ett allmänt ekonomiskt intresse. Syftet med de nya bestämmelser jag föreslår är att möjliggöra sekretess under hela inbjudningsförfarandets gång.

Principiella grunder

Radiospektrum är ett samhällskritiskt område som ökar i betydelse. Det saknas dock enligt min mening en tydligt formulerad politisk inriktning för området. En övergripande modell för en effektiv och framtidssäker radiospektrumförvaltning bör följa nedanstående principer, som utgör grunder för de förslag i enskilda frågor som jag redovisat ovan. Dessa principer utgör inte förslag i sig. Jag anser samtidigt att lagstiftning om en nationell radiospektrumpolicy bör övervägas.

1. Spektrumförvaltning behövs då utrymmet för användning av frekvenser är begränsat i förhållande till efterfrågan och det utan reglering finns risk för skadliga störningar.
2. Målet med spektrumförvaltningen bör ytterst vara en så samhälls-ekonomiskt effektiv användning som möjligt på lång sikt. Andra politiska mål bör åstadkommas med andra medel.
3. Utgångspunkten bör fortsatt vara att – inom ramarna för 1. och 2. – i största möjliga mån tillgodose var och ens efterfrågan på radiospektrum.
4. Det huvudsakliga instrumentet för spektrumförvaltning är tillstånd. Detta kan avse användning av ett visst frekvensutrymme eller av en radiosändare.
5. Undantag från tillståndsplikt ska ges i de fall det är möjligt.
6. Om efterfrågan på användning av ett visst frekvensutrymme överstiger utbudet (i form av det tillgängliga utrymmet), bör marknadsmekanismer användas för att fördela tillstånden.
7. För att maximera användares frihet att utnyttja spektrum och underlätta handel med frekvenser bör tillstånden vara utformade så att de är så teknik- och tjänsteneutrala som möjligt.
8. Tillståndsgivningen bör präglas av maximal transparens, objektivitet, förutsägbarhet, långsiktighet, icke-diskriminering och ett minimum av administrativa kostnader så att effektiv användning och konkurrens främjas.
9. Internationell samordning ska i tillämpliga fall stödja dessa principer.
10. Flera metoder behövs för att uppnå målet. Ambitionen bör vara att öka användningen av marknadsmekanismer och undantag från tillståndsplikt.

Förslag till lag om ändringar i LEK

Härigenom föreskrivs i fråga om lag (2003:389) om elektronisk kommunikation

- att 3 kap. 1, 6–8, 11, 12 och 23 §§ ska ha följande lydelse,
att det i 3 kap. ska införas 3 nya paragrafer, 11 a, 12 a och 24 §§,
att 7 kap. 6–7 §§ ska ha följande lydelse,
att det i 7 kap. ska införas 1 ny paragraf, 6 a §,
samt att underrubrikerna till 3 kap. ska ha följande lydelse

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap. Rätt att använda radiofrekvenser och nummer

Radiosändare

Tillstånd att använda radiosändare

Tillstånd att använda radiofrekvenser eller radiosändare

För att här i landet eller på ett svenskt fartyg eller luftfartyg utomlands få använda radiosändare krävs tillstånd enligt bestämmelserna i detta kapitel.

1 §

För att här i landet eller på ett svenskt fartyg eller luftfartyg utomlands få använda radiosändare *eller radiofrekvenser utan särskilt tillstånd för radiosändare (blocktillstånd)* krävs tillstånd enligt bestämmelserna i detta kapitel.

Tillstånd att använda radiosändare *skall* beviljas, om

6 §

Tillstånd att använda radiosändare *ska* beviljas, om *användningen utgör en samhällsekonomiskt effektiv användning av radiospektrum, och*

1. det kan antas att radiosändaren kommer att användas på ett sådant sätt att risk för otillåten skadlig störning inte uppkommer,

2. radiosändaren, tillsammans med avsedd radiomottagare, är så beskaffad i tekniskt hänseende att den uppfyller rimliga krav på en effektiv frekvensanvändning och på möjligheten att verka i en miljö som den är avsedd för,

3. *radioanvändningen utgör en effektiv användning av frekvensutrymmet,*

4. det kan antas att radioanvändningen inte kommer att hindra sådan radiokommunikation som är

3. det kan antas att radioanvändningen inte kommer att hindra sådan radiokommunikation som är

särskilt viktig med hänsyn till den fria åsiktsbildningen,

5. radioanvändningen inte kommer att ta i anspråk frekvensutrymme som behövs för att upprätthålla en rimlig beredskap för utveckling av befintliga och nya radioanvändningar eller frekvensutrymme för vilket radioanvändningen har harmoniserats i enlighet med internationella avtal som Sverige har anslutit sig till eller bestämmelser antagna med stöd av Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen,

6. det kan antas att radioanvändningen inte kommer att inkräkta på det frekvensutrymme som behövs för verksamhet som avses i 3 §, och

7. det inte med hänsyn till att sökanden tidigare har fått tillstånd återkallat eller något annat liknande förhållande finns skälig anledning att anta att radiosändaren kommer att användas i strid med tillståndsvillkoren.

Tillstånd att använda radiosändare för utsändningar som kräver tillstånd enligt annan lag eller enligt bestämmelser meddelade med stöd av annan lag, får meddelas endast om sådant tillstånd föreligger.

7 §

Antalet tillstånd som beviljas inom ett frekvensutrymme får begränsas, om det är nödvändigt för att garantera en effektiv användning av radiofrekvenser.

Antalet tillstånd som beviljas inom ett frekvensutrymme får begränsas om det är nödvändigt för att garantera en effektiv användning av radiofrekvenser. När antalet tillstånd begränsas får tillstånd att använda radiofrekvenser för ett visst frekvensutrymme i visst geografiskt område meddelas utan krav på särskilt tillstånd att använda radiosändare (blocktillstånd) om förutsättningarna enligt 6 § i övrigt är uppfyllda.

Ett beslut att begränsa antalet tillstånd *skall* omprövas så snart det finns anledning till det.

Ett beslut att begränsa antalet tillstånd *ska* omprövas så snart det finns anledning till det.

8 §

När det uppkommer fråga om att meddela tillstånd att använda radiosändare för nya eller väsentligt ändrade radioanvändningar och det kan antas att det frekvensutrymme som kan avsättas för verksamheten inte är tillräckligt för att ge tillstånd åt alla som vill och skulle kunna bedriva sådan verksamhet, skall prövning ske efter allmän inbjudan till ansökan, om inte särskilda skäl föranleder annat. Detsamma gäller när det frekvensutrymme som avsatts för en viss radioanvändning utökas eller på annat sätt medger att ytterligare tillstånd meddelas.

När antalet tillstånd har begränsats enligt 7 § och det kan antas att det tillgängliga frekvensutrymme inte är tillräckligt för att ge tillstånd åt alla som vill och skulle kunna använda frekvensutrymme, ska prövning ske efter allmän inbjudan till ansökan, om inte särskilda skäl föranleder annat. Detsamma gäller när det frekvensutrymme som avsatts för en viss radioanvändning utökas eller på annat sätt medger att ytterligare tillstånd meddelas.

Första stycket gäller inte sådan radioanvändning som

1. huvudsakligen avser utsändning till allmänheten av program i ljudradio eller annat som anges i 1 kap. 1 § tredje stycket yttrandefrihetsgrundlagen,

2. är avsedd för privat bruk, eller

3. behövs för verksamhet som bedrivs i syfte att tillgodose allmän ordning, säkerhet eller hälsa.

Prövning enligt första stycket skall ske efter ett jämförande urvalsförfarande, efter ett anbuds-förfarande där det pris sökanden är villig att betala för tillståndet skall vara utslagsgivande eller efter en kombination av dessa förfaranden.

Prövning enligt första stycket ska ske efter ett jämförande urvalsförfarande, efter ett anbuds-förfarande där det pris sökanden är villig att betala för tillståndet ska vara utslagsgivande eller efter en kombination av dessa förfaranden.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om innehållet i en allmän inbjudan enligt första stycket, vilken radioanvändning som omfattas av undantaget i andra stycket 3 och om förfarande enligt tredje stycket.

11 §

Tillstånd att använda radiosändare får förenas med villkor om

1. det frekvensutrymme som tillståndet avser,

2. vilken eller vilka elektroniska kommunikationstjänster eller slag av elektroniska kommunikationsnät eller tekniker som tillståndet avser,

3. *täckning och utbyggnad inom landet,*

4. antennens och i övrigt radiosändarens beskaffenhet,

5. det geografiska område inom vilket en mobil radiosändare får användas,

3. antennens och i övrigt radiosändarens beskaffenhet,

4. det geografiska område inom vilket en mobil radiosändare får användas,

6. var antennen till en fast radiosändare *skall* vara belägen,

7. kompetenskrav för den som *skall* handha radioanläggningen,

8. skyldighet för sökanden att dela frekvensutrymme med annan,

9. sådant som i enlighet med beslut om en harmoniserad användning av radiofrekvenser *skall* uppställas som villkor när den som *skall* tilldelas radiofrekvens har utsetts i enlighet med internationella avtal eller bestämmelser antagna med stöd av Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen,

10. skyldigheter som följer av tillämpliga internationella avtal i fråga om användning av frekvenser,

11. åtaganden som har gjorts i samband med beviljande av tillstånd enligt 8 §, samt

12. annat som krävs för att säkerställa ett faktiskt och effektivt frekvensutnyttjande.

5. var antennen till en fast radiosändare *ska* vara belägen,

6. kompetenskrav för den som *ska* handha radioanläggningen,

7. skyldighet för sökanden att dela frekvensutrymme med annan,

8. sådant som i enlighet med beslut om en harmoniserad användning av radiofrekvenser *ska* uppställas som villkor när den som *ska* tilldelas radiofrekvens har utsetts i enlighet med internationella avtal eller bestämmelser antagna med stöd av Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen,

9. skyldigheter som följer av tillämpliga internationella avtal i fråga om användning av frekvenser *samt*

10. annat som krävs för att säkerställa ett faktiskt och effektivt frekvensutnyttjande.

11 a §

Blocktillstånd får förenas med villkor om

1. vilken eller vilka elektroniska kommunikationstjänster eller slag av elektroniska kommunikationsnät eller tekniker som tillståndet avser,

2. skyldighet för sökanden att dela frekvensutrymme med annan,

3. sådant som i enlighet med beslut om en harmoniserad användning av radiofrekvenser *ska* uppställas som villkor när den som *ska* tilldelas radiofrekvens har utsetts i enlighet med internationella avtal eller bestämmelser antagna med stöd av Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen,

4. skyldigheter som följer av tillämpliga internationella avtal i fråga om användning av frekvenser,

5. åtaganden som har gjorts i samband med beviljande av tillstånd enligt 8 §,

6. tekniska villkor, t.ex. i form av radiogränssnitt, och annat som krävs för att säkerställa ett faktiskt och effektivt frekvensutnyttjande samt

7. täckning och utbyggnad inom landet.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer beslutar om villkor enligt andra stycket 7.

12 §

Tillstånd skall beviljas för en bestämd tid. Giltighetstiden för tillståndsvillkor får vara kortare än tillståndstiden.

När giltighetstiden för tillstånd och tillståndsvillkor bestäms skall särskilt beaktas

1. framtida förändringar i radioanvändningen,

2. den tid som sändaren är avsedd att användas,

3. den tekniska utveckling som kan väntas,

4. den tid som krävs för att uppnå ett rimligt ekonomiskt utbyte av utrustningen, och

5. sådant tillstånd som enligt 6 § andra stycket utgör förutsättning för tillstånd att använda radiosändare.

Tillstånd som meddelats med stöd av 3 kap. 8 § ska beviljas för en bestämd tid. Även annat tillstånd får tidsbestämmas. Giltighetstiden för tillståndsvillkor får vara kortare än tillståndstiden.

Tillstånd som meddelats på obestämd tid ska förenas med en uppsägningstid. För sådana tillstånd får också en inledande tidsperiod bestämmas inom vilket tillståndet inte får sägas upp.

Vid uppsägningstidens eller giltighetstidens utgång ska tillståndet återgå.

12 a §

När uppsägningstiden eller giltighetstiden för tillstånd och tillståndsvillkor bestäms ska särskilt beaktas

1. framtida förändringar i radioanvändningen,

2. den tid som sändaren är avsedd att användas,

3. den tekniska utveckling som kan väntas,

4. den tid som krävs för att uppnå ett rimligt ekonomiskt utbyte av utrustningen, och

5. sådant tillstånd som enligt 6 § andra stycket utgör förutsättning för tillstånd att använda radiosändare.

Överlåtelse av tillstånd

Överlåtelse och uthyrning av tillstånd

23 §

Tillstånd eller del av tillstånd att använda radiosändare eller nummer får överlätas efter medgivande från den myndighet som meddelat tillståndet. Sådant medgivande skall lämnas, om

1. förvärvaren uppfyller de krav som ställts på sökanden i samband med att tillståndet meddelades,

2. det inte finns skäl att anta att överlåtelsen inverkar menligt på konkurrensen,

3. överlåtelsen inte leder till ändrad användning av radiofrekvenserna, om denna är harmoniserad enligt bestämmelser antagna med stöd av Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, och

4. det inte finns något annat särskilt skäl mot det.

Förvärvaren övertar överlåtarens rättigheter och skyldigheter enligt denna lag för tiden efter medgivandet. Vid överlåtelse av del av tillstånd skall den överlåtna delen anses som ett nytt tillstånd.

Tillstånd eller del av tillstånd att använda radiosändare, nummer eller frekvenser får överlätas eller hyras ut efter medgivande från den myndighet som meddelat tillståndet. Sådant medgivande ska lämnas, om det inte finns skäl att anta att överlåtelsen eller uthyrningen inverkar menligt på konkurrensen. Vid överlåtelse gäller dessutom att medgivande får lämnas endast om förvärvaren uppfyller de krav som ställts på sökanden i samband med att tillstånd meddelades.

Förvärvaren övertar överlåtarens rättigheter och skyldigheter enligt denna lag för tiden efter medgivandet. Vid överlåtelse av del av tillstånd ska den överlåtna delen anses som ett nytt tillstånd.

Vid uthyrning kvarstår ansvaret för användningen av radiosändaren eller nummer och övriga skyldigheter enligt denna lag på tillståndshavaren.

Vid medgivandet får myndigheten meddela de nya eller ändrade villkor som överlåtelsen föranleder.

En överlåtelse i strid med denna paragraf är *utan verkan*.

En överlåtelse *eller uthyrning* i strid med denna paragraf är *ogiltig*.

Prop. 2009/10:193
Bilaga 2

Närmare föreskrifter

24 §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela närmare föreskrifter om att särskild avgift får tas ut av den som med stöd av 3 kap. 3 § använder frekvenser eller radiosändare.

7 kap.

6 §

- Ett tillstånd får återkallas och tillståndsvillkor ändras omedelbart, om
1. ett sådant tillstånd som avses i 3 kap. 6 § andra stycket har upphört att gälla, om inte särskilda skäl talar mot en återkallelse,
  2. den som har sökt tillståndet har lämnat oriktiga uppgifter eller inte lämnat uppgifter av betydelse för tillståndet,
  3. *förändringar inom radio- tekniken eller* ändringar i radioanvändningen på grund av internationella överenskommelser som Sverige har anslutit sig till eller bestämmelser antagna med stöd av Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen har medfört att ett nytt tillstånd med samma villkor inte skulle kunna meddelas,
  3. ändringar i radioanvändningen på grund av internationella överenskommelser som Sverige har anslutit sig till eller bestämmelser antagna med stöd av Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen har medfört att ett nytt tillstånd med samma villkor inte skulle kunna meddelas,
  4. tillståndshavaren trots påminnelse inte betalar avgift enligt 8 kap. 17 eller 18 §, eller
  5. tillståndshavaren begär att tillståndet *skall* återkallas.
  5. tillståndshavaren begär att tillståndet *ska* återkallas.
- Tillståndsvillkor får också ändras omedelbart i fall som avses i 3 kap. 23 §.
- Ett tillstånd får återkallas enligt första stycket 1–3 endast om ändamålet med återkallelsen inte lika väl kan tillgodoses genom att tillståndsvillkoren ändras.

6 a §

Ett tillstånd får sägas upp om

1. *ändringar i radioanvändningen på grund av internationella överenskommelser som Sverige har anslutit sig till eller bestämmelser antagna med stöd av Fördraget om upprättandet av Euro-*

peiska gemenskapen har medfört att ett nytt tillstånd med samma villkor inte skulle kunna meddelas,

2. användningen medför en ineffektiv fragmentering av radiospektrum till följd av frekvenshandel,

3. förändringar inom radiotekniken medför att ett nytt tillstånd med samma villkor inte skulle kunna meddelas och det finns särskilda skäl med hänsyn till intresset av en effektiv användning av radiofrekvenser eller

4. det finns särskilda skäl med hänsyn till behovet av att säkerställa lagens övergripande mål.

7 §

Ändring av frekvenstilldelning för rundradiosändning får beslutas, om det är nödvändig för att nya användare *skall* få möjlighet att bedriva sådan verksamhet.

En återkallelse av tillstånd eller ändring av tillståndsvillkor på grund av förändringar inom radiotekniken får beslutas endast om det finns synnerliga skäl med hänsyn till intresset av en effektiv användning av radiofrekvenser. I detta sammanhang skall det särskilt beaktas i vilken utsträckning rimligt ekonomiskt utbyte av utrustningen uppnåtts och vilka effekterna blir på tillståndshavarens verksamhet av en återkallelse eller ändring av tillståndsvillkoren.

Ändring av frekvenstilldelning för rundradiosändning får beslutas, om det är nödvändig för att nya användare *ska* få möjlighet att bedriva sådan verksamhet.

Ändring av tillståndsvillkor på grund av förändringar inom radiotekniken får beslutas om det finns särskilda skäl med hänsyn till intresset av en effektiv användning av radiofrekvenser. I detta sammanhang ska det särskilt beaktas i vilken utsträckning rimligt ekonomiskt utbyte av utrustningen uppnåtts och vilka effekterna blir på tillståndshavarens verksamhet av en återkallelse eller ändring av tillståndsvillkoren.

Härigenom föreskrivs i fråga om sekretesslagen (1980:100) att det i 6 kap. ska införas en ny paragraf, 9 §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

6 kap.

9 §

I ärende om meddelande av tillstånd att använda radiofrekvenser efter allmän inbjudan till ansökan gäller sekretess för uppgifter i ansökningar och bud eller som i övrigt hänförs till ärendet om det kan antas att intresset av konkurrens i auktionen motverkas om uppgiften röjs.

Remissvar har inkommit från Ericsson, Försvarets materielverk, Försvarets radioanstalt, Försvarmakten, Generic Mobile Systems Sweden AB, Glesbygdsverket, Hi3G Access AB, ICE.net AB (f.d. Nordisk Mobiltelefon Sverige AB), Institutet för tillväxtpolitiska studier, Intel Sweden AB, IT&Telekomföretagen, Justitiekanslern, Justitieombudsmannen, Kammarrätten i Stockholm, Konkurrensverket, Krisberedskapsmyndigheten, Kungliga Tekniska Högskolan (Centrum för Trådlösa System), Lantbrukarnas riksförbund, Länsrätten i Stockholms län, Länsstyrelserna i Örebro och Uppsala län, Länsstyrelsen i Jämtlands län, Näringslivets Telekommunikationsförening, Post- och telestyrelsen, Radio- och TV-verket, SES Sirius AB, Statens räddningsverk, Statskontoret, Stockholms handelskammare, Svenska stadsnätetsföreningen, Sveriges advokatsamfund, Sveriges Kommuner och Landsting, Sveriges Radio AB, Swedish Network Users' Society (SNUS), Tele2 Sverige AB, Telenor Sverige AB, TeliaSonera AB, Teracom AB och Verket för innovationssystem.

Förslag till lag om ändring i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation

dels att 3 kap. 1, 4, 6, 8–11 och 23 §§, 4 kap. 13 §, 7 kap. 6 och 10 §§ och 8 kap. 1 och 17 §§ samt rubriken närmast 3 kap. 23 § ska ha följande lydelse,

dels att rubriken närmast före 3 kap. 10 § ska lyda ”*Digital utsändning till allmänheten av program i ljudradio m.m.*” och att rubriken före 3 kap. 12 § ska lyda ”*Tillståndstid*”,

dels att det i lagen ska införas sju nya paragrafer, 3 kap. 11 a, 12 a–d, 24 och 25 §§, samt närmast före 3 kap. 6 och 11 §§ nya rubriker av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.**1 §**

För att här i landet eller på ett svenskt fartyg eller luftfartyg utomlands få använda *en* radiosändare krävs tillstånd enligt bestämmelserna i detta kapitel.

För att här i landet eller på ett svenskt fartyg eller luftfartyg utomlands få använda radiosändare krävs tillstånd enligt bestämmelserna i detta kapitel. *Ett tillstånd att använda radiosändare ska avse rätt att använda en viss radiosändare eller att använda radiosändare inom ett visst frekvensutrymme.*

4 §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om undantag från tillståndsplikt enligt 1 §. Därvid får föreskrivas villkor om att den radioanläggning där sändaren ingår *skall* uppfylla bestämda tekniska krav samt i övrigt sådana villkor som anges i 11 § 1–5, 7–10 och 12.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om undantag från tillståndsplikt enligt 1 §. Därvid får föreskrivas villkor om att den radioanläggning där sändaren ingår *ska* uppfylla bestämda tekniska krav samt i övrigt sådana villkor som anges i 11 § 1–7 och 9 samt 11 a § 1, 2 och 4.

Undantag enligt första stycket får tidsbegränsas, varvid 12 § andra stycket har motsvarande tillämpning.

6 §

Tillstånd att använda radiosändare *skall* beviljas, om

1. det kan antas att *radiosändaren* kommer att användas på ett sådant sätt att risk för otillåten skadlig störning inte uppkommer,

2. *radiosändaren, tillsammans med avsedd radiomottagare, är så beskaffad i tekniskt hänseende att den uppfyller rimliga krav på en effektiv frekvensanvändning och på möjligheten att verka i en miljö som den är avsedd för,*

3. radioanvändningen utgör en effektiv användning av frekvensutrymmet,

4. det kan antas att radioanvändningen inte kommer att hindra sådan radiokommunikation som är särskilt viktig med hänsyn till den fria åsiktsbildningen,

5. radioanvändningen inte kommer att ta i anspråk frekvensutrymme som behövs för att upprätthålla en rimlig beredskap för utveckling av befintliga och nya radioanvändningar eller frekvensutrymme för vilket radioanvändningen har harmoniserats i enlighet med internationella avtal som Sverige har anslutit sig till eller bestämmelser antagna med stöd av Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen,

6. det kan antas att radioanvändningen inte kommer att inkräkta på det frekvensutrymme som behövs för verksamhet som avses i 3 §, och

7. det inte med hänsyn till att sökanden tidigare har fått tillstånd återkallat eller något annat liknande förhållande finns skälig anledning att anta att *radiosändaren* kommer att användas i strid med tillståndsvillkoren.

Tillstånd att använda radiosändare för utsändningar som

Tillstånd att använda radiosändare *ska* beviljas, om

1. det kan antas att *radiofrekvenserna* kommer att användas på ett sådant sätt att risk för otillåten skadlig störning inte uppkommer,

2. radioanvändningen utgör en effektiv användning av frekvensutrymmet,

3. det kan antas att radioanvändningen inte kommer att hindra sådan radiokommunikation som är särskilt viktig med hänsyn till den fria åsiktsbildningen,

4. radioanvändningen inte kommer att ta i anspråk frekvensutrymme som behövs för att upprätthålla en rimlig beredskap för utveckling av befintliga och nya radioanvändningar eller frekvensutrymme för vilket radioanvändningen har harmoniserats i enlighet med internationella avtal som Sverige har anslutit sig till eller bestämmelser antagna med stöd av Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen,

5. det kan antas att radioanvändningen inte kommer att inkräkta på det frekvensutrymme som behövs för verksamhet som avses i 3 §, och

6. det inte med hänsyn till att sökanden tidigare har fått tillstånd återkallat eller något annat liknande förhållande finns skälig anledning att anta att *radioanvändningen* kommer att *ske* i strid med tillståndsvillkoren.

Tillstånd att använda radiosändare för utsändningar som

kräver tillstånd enligt annan lag eller enligt bestämmelser meddelade med stöd av annan lag, får meddelas endast om sådant tillstånd föreligger.

kräver tillstånd enligt annan lag eller enligt bestämmelser meddelade med stöd av annan lag, får meddelas endast om sådant tillstånd finns.

Prop. 2009/10:193
Bilaga 4

Om tillståndet avser en viss radiosändare ska denna, tillsammans med avsedd radiomottagare, vara så beskaffad i tekniskt hänseende att den uppfyller rimliga krav på en effektiv frekvensanvändning och på möjligheten att verka i den miljö som den är avsedd för.

8 §¹

När det uppkommer fråga om att meddela tillstånd att använda radiosändare för nya eller väsentligt ändrade radioanvändningar och det kan antas att det frekvensutrymme som kan avsättas för verksamheten inte är tillräckligt för att ge tillstånd åt alla som vill och skulle kunna bedriva sådan verksamhet, skall prövning ske efter allmän inbjudan till ansökan, om inte särskilda skäl föranleder annat. Detsamma gäller när det frekvensutrymme som avsatts för en viss radioanvändning utökas eller på annat sätt medger att ytterligare tillstånd meddelas.

När det kan antas att antalet tillstånd att använda radiosändare som kan beviljas inte räcker till för alla som vill och skulle kunna bedriva verksamhet inom ett frekvensutrymme, ska tillstånden fördelas efter allmän inbjudan till ansökan, om inte särskilda skäl föranleder annat.

Första stycket gäller inte sådan radioanvändning som

1. huvudsakligen avser utsändning till allmänheten av program i ljudradio eller annat som anges i 1 kap. 1 § tredje stycket yttrandefrihetsgrundlagen,
2. är avsedd för privat bruk, eller
3. behövs för verksamhet som bedrivs i syfte att tillgodose allmän ordning, säkerhet eller hälsa.

Prövning enligt första stycket skall ske efter ett jämförande urvalsförfarande, efter ett anbuds-förfarande där det pris sökanden är villig att betala för tillståndet skall vara utslagsgivande eller efter en kombination av dessa förfaranden.

Prövning enligt första stycket ska ske efter ett jämförande urvalsförfarande, efter ett anbuds-förfarande där det pris sökanden är villig att betala för tillståndet ska vara utslagsgivande eller efter en kombination av dessa förfaranden.

¹ Senaste lydelse 2006:636.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om innehållet i en allmän inbjudan enligt första stycket, vilken radioanvändning som omfattas av undantaget i andra stycket 3 och om förfarande enligt tredje stycket.

Prop. 2009/10:193
Bilaga 4

9 §

Tillstånd att använda radiosändare *skall* avse en viss radioanvändning. *Tillstånd att använda radiosändare för viss radioanvändning och tillstånd att använda enskilda radiosändare inom denna användning får meddelas vid skilda tillfällen.*

Tillstånd att använda radiosändare *ska* avse en viss radioanvändning.

10 §²

Ett tillstånd som avser digital utsändning till allmänheten av program i ljudradio eller annat som anges i 1 kap. 1 § tredje stycket yttrandefrihetsgrundlagen får förenas med rätt att använda radiosändaren för annan användning, motsvarande högst tjugo procent av den digitala kapaciteten i frekvensutrymmet. Detta gäller dock endast om villkor enligt 3 kap. 8 § 8 radio- och TV-lagen (1996:844) inte uppställts för motsvarande sändningstillstånd och det i övrigt inte inverkar menligt på konkurrensen.

Ett tillstånd som avser digital utsändning till allmänheten av program i ljudradio eller annat som anges i 1 kap. 1 § tredje stycket yttrandefrihetsgrundlagen får förenas med rätt att använda radiosändare för annan användning, motsvarande högst tjugo procent av den digitala kapaciteten i frekvensutrymmet. Detta gäller dock endast om villkor enligt 3 kap. 8 § 8 radio- och TV-lagen (1996:844) inte uppställts för motsvarande sändningstillstånd och det i övrigt inte inverkar menligt på konkurrensen.

Villkor

11 §

Tillstånd att använda radiosändare får förenas med villkor om

1. det frekvensutrymme som tillståndet avser,
2. vilken eller vilka elektroniska kommunikationstjänster eller slag av elektroniska kommunikationsnät eller tekniker som tillståndet avser,
3. täckning och utbyggnad inom landet,
4. *antennens och i övrigt radiosändarens beskaffenhet,*
4. *det geografiska område som tillståndet avser,*
5. *det geografiska område inom vilket en mobil radiosändare får användas,*
6. *var antennen till en fast radiosändare skall vara belägen,*

² Senaste lydelse 2007:1284.

7. kompetenskrav för den som skall handha radioanläggningen,

8. skyldighet för sökanden att dela frekvensutrymme med annan,

9. sådant som i enlighet med beslut om en harmoniserad användning av radiofrekvenser skall uppställas som villkor när den som skall tilldelas radiofrekvens har utsetts i enlighet med internationella avtal eller bestämmelser antagna med stöd av Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen,

10. skyldigheter som följer av tillämpliga internationella avtal i fråga om användning av frekvenser,

11. åtaganden som har gjorts i samband med beviljande av tillstånd enligt 8 §, samt

12. annat som krävs för att säkerställa ett faktiskt och effektivt frekvensutnyttjande.

5. skyldighet för sökanden att dela frekvensutrymme med annan,

6. sådant som i enlighet med beslut om en harmoniserad användning av radiofrekvenser ska uppställas som villkor när den som ska tilldelas radiofrekvens har utsetts i enlighet med internationella avtal eller bestämmelser antagna med stöd av Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen,

7. skyldigheter som följer av tillämpliga internationella avtal i fråga om användning av frekvenser,

8. åtaganden som har gjorts i samband med beviljande av tillstånd enligt 8 §, samt

9. tekniska krav och annat som krävs för att säkerställa ett faktiskt och effektivt frekvensutnyttjande.

11 a §

Ett tillstånd att använda en viss radiosändare får, förutom vad som anges i 11 §, förenas med villkor om

1. *antennens och i övrigt radiosändarens beskaffenhet,*

2. *det geografiska område inom vilket en mobil radiosändare får användas,*

3. *var antennen till en fast radiosändare ska vara belägen, samt*

4. *kompetenskrav för den som ska handha radioanläggningen.*

12 a §

När giltighetstiden för ett tillstånd att använda en viss radiosändare löper ut, ska giltighetstiden förlängas med samma tid som tillståndet senast gällt, dock längst med fem år. Om tillståndshavaren begär det får en kortare tid bestämmas.

12 b §

Tillståndsmyndigheten ska besluta att giltighetstiden inte ska förlängas enligt 12 a § om

1. någon av de förutsättningar för att meddela tillstånd som anges i 6 § inte är uppfylld, eller
2. sökanden begär det.

Om ändamålet med åtgärden lika väl kan tillgodoses genom att tillståndsvillkoren ändras, ska dock giltighetstiden förlängas enligt 12 a § och tillståndsvillkoren ändras.

12 c §

Giltighetstiden för ett tillstånd att använda radiosändare inom ett visst frekvensutrymme får efter särskild ansökan förlängas med en bestämd tid, om

1. de förutsättningar för att meddela tillstånd som anges i 6 § är uppfyllda, och
2. tillståndshavaren gör sannolikt att en förlängning kommer att medföra ett väsentligt förbättrat utbud av elektroniska kommunikationstjänster.

Giltighetstiden får inte förlängas om en förlängning skulle hämma, eller vara ägnad att hämma, förekomsten eller utvecklingen av en effektiv konkurrens.

En ansökan om förlängning av tillståndstiden ska göras senast två år före tillståndstidens utgång.

12 d §

Vid förlängning av tillståndstiden enligt 12 c § får tillståndsmyndigheten meddela de nya eller ändrade villkor som förlängningen föranleder.

När giltighetstiden för tillstånd och tillståndsvillkor bestäms ska 12 § första stycket andra

Överlåtelse av tillstånd

Överlåtelse och uthyrning av tillstånd

23 §

Tillstånd eller del av tillstånd att använda radiosändare *eller nummer* får överlätas efter medgivande från den myndighet som meddelat tillståndet. Sådant medgivande *skall* lämnas, om

1. förvärvaren uppfyller de krav som ställts på sökanden i samband med att tillståndet meddelades,

2. det inte finns skäl att anta att överlåtelsen inverkar menligt på konkurrensen,

3. överlåtelsen inte leder till ändrad användning av radiofrekvenserna, om denna är harmoniserad enligt bestämmelser antagna med stöd av Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, och

4. det inte finns något annat särskilt skäl mot det.

Förvärvaren övertar överlåtarens rättigheter och skyldigheter enligt denna lag för tiden efter medgivandet. Vid överlåtelse av del av tillstånd skall den överlåtna delen anses som ett nytt tillstånd.

Vid medgivandet får myndigheten meddela de nya eller ändrade villkor som överlåtelsen föranleder.

En överlåtelse i strid med denna paragraf är utan verkan.

Tillstånd eller del av tillstånd att använda radiosändare får överlätas *eller hyras ut* efter medgivande från den myndighet som meddelat tillståndet. Sådant medgivande *ska* lämnas, om

1. förvärvaren *eller hyrestagaren* uppfyller de krav som ställts på sökanden i samband med att tillståndet meddelades,

2. det inte finns skäl att anta att överlåtelsen *eller uthyrningen* inverkar menligt på konkurrensen,

3. överlåtelsen *eller uthyrningen* inte leder till ändrad användning av radiofrekvenserna, om denna är harmoniserad enligt bestämmelser antagna med stöd av Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, och

4. det inte finns något annat särskilt skäl mot det.

Förvärvaren *eller hyrestagaren* övertar överlåtarens *eller uthyrarens* rättigheter och skyldigheter enligt denna lag för tiden efter medgivandet. Vid överlåtelse av del av tillstånd ska den överlåtna delen anses som ett nytt tillstånd.

Vid medgivandet får myndigheten meddela de nya eller ändrade villkor som överlåtelsen *eller uthyrningen* föranleder.

En överlåtelse *eller uthyrning* i strid med denna paragraf är utan verkan.

24 §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om undantag från kravet på medgivande i de fall uthyrning enligt 23 § avser en

25 §

Tillstånd eller del av tillstånd att använda nummer får överlåtas enligt de förutsättningar och på de villkor som anges i 23 §.

4 kap.

13 §

En operatör får inte förpliktas att tillämpa olika villkor för likvärdiga tjänster.

En skyldighet som gäller tillträde skall vara knuten till de tjänster som faktiskt tillhandahålls, om inte annat följer av villkor som beslutats enligt 3 kap. 11 §.

En skyldighet som gäller tillträde skall vara knuten till de tjänster som faktiskt tillhandahålls, om inte annat följer av villkor som beslutats enligt 3 kap. 11 *eller 11 a* §.

7 kap.

6 §

Ett tillstånd får återkallas och tillståndsvillkor ändras omedelbart, om

1. ett sådant tillstånd som avses i 3 kap. 6 § andra stycket har upphört att gälla, om inte särskilda skäl talar mot en återkallelse,

2. den som har sökt tillståndet har lämnat oriktiga uppgifter eller inte lämnat uppgifter av betydelse för tillståndet,

3. förändringar inom radiotekniken eller ändringar i radioanvändningen på grund av internationella överenskommelser som Sverige har anslutit sig till eller bestämmelser antagna med stöd av Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen har medfört att ett nytt tillstånd med samma villkor inte skulle kunna meddelas,

4. tillståndshavaren trots påminnelse inte betalar avgift enligt 8 kap. 17 eller 18 §, eller

5. tillståndshavaren begär att tillståndet skall återkallas.

Tillståndsvillkor får också ändras omedelbart i fall som avses i 3 kap. 23 §.

Tillståndsvillkor får också ändras omedelbart i fall som avses i 3 kap. 23 *och 25 §§*.

Ett tillstånd får återkallas enligt första stycket 1–3 endast om ändamålet med återkallelsen inte lika väl kan tillgodoses genom att tillståndsvillkoren ändras.

10 §³

Uppkommer det en tvist mellan dem som tillhandahåller elektroniska kommunikationsnät eller kommunikationstjänster eller tillhörande tjänster och tvisten har samband med skyldigheter som följer av denna lag eller av föreskrifter, tillståndsvillkor eller beslut om förpliktelser som meddelats med stöd av lagen eller som följer av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 717/2007, får en part hänskjuta tvisten för avgörande av tillsynsmyndigheten.

Uppkommer det en tvist mellan dem som tillhandahåller elektroniska kommunikationsnät eller kommunikationstjänster eller tillhörande tjänster får en part hänskjuta tvisten för avgörande av tillsynsmyndigheten, om

1. tvisten har samband med skyldigheter som följer av denna lag eller av föreskrifter, tillståndsvillkor eller beslut om förpliktelser som meddelats med stöd av lagen eller som följer av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 717/2007, eller

2. tvisten i övrigt rör samtrafik eller andra former av tillträde.

Myndigheten ska så snart som möjligt besluta i de frågor som tvisten gäller. Beslutet ska meddelas senast fyra månader från det att begäran kom in till myndigheten, om längre tid inte är nödvändig med hänsyn till tvistens omfattning eller andra särskilda omständigheter.

8 kap.

1 §

Den som bedriver verksamhet som omfattas av lagen är skyldig att på begäran tillhandahålla en myndighet upplysningar och handlingar som behövs för

1. förfaranden för eller bedömning av framställningar om beviljande av tillstånd eller medgivande enligt 3 kap. 1, 19 och 23 §§,

1. förfaranden för eller bedömning av framställningar om beviljande av tillstånd eller medgivande enligt 3 kap. 1, 19, 23 och 25 §§,

2. offentliggörande av jämförande kvalitets- och prisöversikter över tjänster till gagn för konsumenterna enligt 5 kap.,

3. klart definierade statistiska ändamål,

4. marknadsanalys enligt 5 och 6 §§, eller

5. beslut om skyldigheter enligt 4 och 5 kap.

Uppgifter som avses i första stycket 2–5 får inte begäras in före ett marknadstillträde eller som villkor för detta.

17 §

En handläggningsavgift får tas ut av den som

1. anmäler verksamhet enligt 2 kap. 1 §, eller

2. ansöker om tillstånd eller medgivande enligt 3 kap. 1, 19 eller 23 §.

2. ansöker om tillstånd eller medgivande enligt 3 kap. 1, 19, 23 eller 25 §.

³ Senaste lydelse 2009:546.

En årlig avgift *skall* betalas av den som

1. bedriver verksamhet som är anmäld enligt 2 kap. 1 §, eller
2. innehar tillstånd enligt 3 kap. 1 eller 19 §.

Handläggningsavgiften *skall* motsvara myndighetens kostnader för handläggningen av ärendet. De årliga avgifterna *skall* sammantaget motsvara de kostnader som en myndighet i övrigt har för sin verksamhet enligt denna lag. Avgifterna *skall* fördelas med skälig andel på dem som bedriver anmäld verksamhet eller innehar tillstånd.

En årlig avgift *ska* betalas av den som

Handläggningsavgiften *ska* motsvara myndighetens kostnader för handläggningen av ärendet. De årliga avgifterna *ska* sammantaget motsvara de kostnader som en myndighet i övrigt har för sin verksamhet enligt denna lag. Avgifterna *ska* fördelas med skälig andel på dem som bedriver anmäld verksamhet eller innehar tillstånd.

Prop. 2009/10:193
Bilaga 4

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 april 2010.
  2. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för tvister som avgjorts av tillsynsmyndigheten före ikraftträdandet.
  3. Äldre föreskrifter om krav på tillstånd för att använda enskilda radiosändare inom ramen för ett tillstånd att använda radiosändare för viss radioanvändning gäller fortfarande om detta tillstånd meddelats före ikraftträdandet.

Härigenom föreskrivs att det i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) ska föras in en ny paragraf, 17 kap. 4 a §, av följande lydelse samt närmast före 17 kap. 3 a § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

17 kap.

***Tillstånd att använda
radiosändare***

4 a §

Sekretess gäller för uppgift som hänför sig till ärende om meddelande av tillstånd att använda radiosändare efter allmän inbjudan till ansökan enligt 3 kap. 8 § lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation, om det kan antas att syftet med förfarandet motverkas om uppgiften röjs.

Denna lag träder i kraft den 1 april 2010.

Förteckning över remissinstanserna

Prop. 2009/10:193
Bilaga 5

Remissvar har inkommit från Domstolsverket, Ericsson, Hi3G Access AB, ICE.net AB, IT&Telekomföretagen, Justitiekanslern, Justitieombudsmannen, Kammarrätten i Stockholm, Konkurrensverket, Länsrätten i Stockholms län, Länsstyrelsen i Uppsala län, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Näringslivets regelnämnd, Näringslivets Telekomförening, Post- och telestyrelsen, Radio- och TV-verket, Regelrådet, Statskontoret, Stiftelsen Den nya välfärden, Stockholms handelskammare, Svenska Stadsnätsföreningen, Sveriges advokatsamfund, Sveriges radio AB, Sveriges utbildningsradio AB, Swedish Network Users' Society, Tele2 Sverige AB, Telenor Sverige AB, TeliaSonera AB, Tillväxtverket, Ventelo Sverige AB och Verket för innovationssystem.

Förslag till lagtext

Förslag till lag om ändring i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation

dels att 2 kap. 3 §, 3 kap. 1, 2, 4, 6, 8–11 och 23 §§, 4 kap. 4 och 13 §§, 5 kap. 14 §, 7 kap. 6 och 10 §§ och 8 kap. 1, 2, 5, 6, 10–13, 14 a och 17 §§ samt rubriken närmast före 3 kap. 23 § ska ha följande lydelse,

dels att det i lagen ska införas fyra nya paragrafer, 3 kap. 11 a, 12 a, 12 b och 24 §§, samt närmast före 3 kap. 6, 10 och 11 §§ och närmast efter 11 a § nya rubriker av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.**3 §**

Den som bedriver verksamhet som är anmälningsskyldig enligt 1 § *skall* tillämpa sådana standarder som Europeiska *gemenskapernas kommission* angivit som obligatoriska i en förteckning som offentliggjorts i Europeiska *gemenskapernas* officiella tidning.

Den som bedriver verksamhet som är anmälningsskyldig enligt 1 § *ska* tillämpa sådana standarder som Europeiska *kommissionen* angivit som obligatoriska i en förteckning som offentliggjorts i Europeiska *unionens* officiella tidning.

3 kap.**1 §**

För att här i landet eller på ett svenskt fartyg eller luftfartyg utomlands få använda *en* radiosändare krävs tillstånd enligt *bestämmelserna* i detta kapitel.

För att här i landet eller på ett svenskt fartyg eller luftfartyg utomlands få använda radiosändare krävs tillstånd enligt detta kapitel. *Ett tillstånd att använda radiosändare ska avse rätt att använda en viss radiosändare eller att använda radiosändare inom ett visst frekvensutrymme.*

2 §

Om användningen av frekvensutrymme samt villkoren och förfarandet för beviljande av tillstånd att använda radiosändare har harmoniserats i enlighet med internationella avtal som Sverige har anslutit sig till eller bestämmelser antagna med stöd av *För-*

Om användningen av frekvensutrymme samt villkoren och förfarandet för beviljande av tillstånd att använda radiosändare har harmoniserats i enlighet med internationella avtal som Sverige har anslutit sig till eller bestämmelser antagna med stöd av *för-*

draget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, skall den som har beviljats sådant tillstånd anses ha tillstånd enligt 1 §.

draget om Europeiska unionens funktionssätt, ska den som har beviljats sådant tillstånd anses ha tillstånd enligt 1 §.

Prop. 2009/10:193
Bilaga 6

4 §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om undantag från tillståndsplikt enligt 1 §. Därvid får föreskrivas villkor om att den radioanläggning där sändaren ingår *skall* uppfylla bestämda tekniska krav samt i övrigt sådana villkor som anges i 11 § 1–5, 7–10 och 12.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om undantag från tillståndsplikt enligt 1 §. Därvid får *det* föreskrivas villkor om att den radioanläggning där sändaren ingår *ska* uppfylla bestämda tekniska krav samt i övrigt sådana villkor som anges i 11 § 1–7 och 9 samt 11 a § 1, 2 och 4.

Undantag enligt första stycket får stycket har motsvarande tillämpning.

tidsbegränsas, varvid 12 § andra

Tillståndsförfarandet

6 §

Tillstånd att använda radio-sändare *skall* beviljas, om

1. det kan antas att *radio-sändaren* kommer att användas på ett sådant sätt att risk för otillåten skadlig störning inte uppkommer,

2. *radiosändaren, tillsammans med avsedd radiomottagare, är så beskaffad i tekniskt hänseende att den uppfyller rimliga krav på en effektiv frekvensanvändning och på möjligheten att verka i en miljö som den är avsedd för,*

3. radioanvändningen utgör en effektiv användning av frekvensutrymmet,

4. det kan antas att radioanvändningen inte kommer att hindra sådan radiokommunikation som är särskilt viktig med hänsyn till den fria åsiktsbildningen,

5. radioanvändningen inte kommer att ta i anspråk frekvensutrymme som behövs för att upprätthålla en rimlig beredskap för utveckling av befintliga och nya radioanvändningar eller frekvensutrymme för vilket radioanvänd-

Tillstånd att använda radio-sändare *ska* beviljas, om

1. det kan antas att *radio-frekvenserna* kommer att användas på ett sådant sätt att risk för otillåten skadlig störning inte uppkommer,

2. radioanvändningen utgör en effektiv användning av frekvensutrymmet,

3. det kan antas att radioanvändningen inte kommer att hindra sådan radiokommunikation som är särskilt viktig med hänsyn till den fria åsiktsbildningen,

4. radioanvändningen inte kommer att ta i anspråk frekvensutrymme som behövs för att upprätthålla en rimlig beredskap för utveckling av befintliga och nya radioanvändningar eller frekvensutrymme för vilket radioanvänd-

ningen har harmoniserats i enlighet med internationella avtal som Sverige har anslutit sig till eller bestämmelser antagna med stöd av *Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen*,

6. det kan antas att radioanvändningen inte kommer att inkräkta på det frekvensutrymme som behövs för verksamhet som avses i 3 §, och

7. det inte med hänsyn till att sökanden tidigare har fått tillstånd återkallat eller något annat liknande förhållande finns skälig anledning att anta att *radiosändaren* kommer att användas i strid med tillståndsvillkoren.

Tillstånd att använda radiosändare för utsändningar som kräver tillstånd enligt annan lag eller enligt bestämmelser meddelade med stöd av annan lag, får meddelas endast om sådant tillstånd föreligger.

ningen har harmoniserats i enlighet med internationella avtal som Sverige har anslutit sig till eller bestämmelser antagna med stöd av *fördraget om Europeiska unionens funktionssätt*,

5. det kan antas att radioanvändningen inte kommer att inkräkta på det frekvensutrymme som behövs för verksamhet som avses i 3 §, och

6. det inte med hänsyn till att sökanden tidigare har fått tillstånd återkallat eller något annat liknande förhållande finns skälig anledning att anta att *radioanvändningen* kommer att ske i strid med tillståndsvillkoren.

Tillstånd att använda radiosändare för utsändningar som kräver tillstånd enligt annan lag eller enligt bestämmelser meddelade med stöd av annan lag, får meddelas endast om sådant tillstånd finns.

Om tillståndet avser en viss radiosändare ska denna, tillsammans med avsedd radiomottagare, vara så beskaffad i tekniskt hänseende att den uppfyller rimliga krav på en effektiv frekvensanvändning och på möjligheten att verka i den miljö som den är avsedd för.

8 §¹

När det uppkommer fråga om att meddela tillstånd att använda radiosändare för nya eller väsentligt ändrade radioanvändningar och det kan antas att det frekvensutrymme som kan avsättas för verksamheten inte är tillräckligt för att ge tillstånd åt alla som vill och skulle kunna bedriva sådan verksamhet, skall prövning ske efter allmän inbjudan till ansökan, om inte särskilda skäl föranleder

När det kan antas att antalet tillstånd att använda radiosändare som kan beviljas inte räcker till för alla som vill och skulle kunna bedriva verksamhet inom ett frekvensutrymme, ska tillståndsprövningen ske efter allmän inbjudan till ansökan, om inte särskilda skäl föranleder annat.

¹ Senaste lydelse 2006:636.

annat. *Detsamma gäller när det frekvensutrymme som avsatts för en viss radioanvändning utökas eller på annat sätt medger att ytterligare tillstånd meddelas.*

Första stycket gäller inte sådan radioanvändning som

1. huvudsakligen avser utsändning till allmänheten av program i ljudradio eller annat som anges i 1 kap. 1 § tredje stycket yttrandefrihetsgrundlagen,

2. är avsedd för privat bruk, eller

3. behövs för verksamhet som bedrivs i syfte att tillgodose allmän ordning, säkerhet eller hälsa.

Prövning enligt första stycket *skall* ske efter ett jämförande urvalsförfarande, efter ett anbuds-förfarande där det pris sökanden är villig att betala för tillståndet *skall* vara utslagsgivande eller efter en kombination av dessa förfaranden.

Prövning enligt första stycket *ska* ske efter ett jämförande urvalsförfarande, efter ett anbuds-förfarande där det pris sökanden är villig att betala för tillståndet *ska* vara utslagsgivande eller efter en kombination av dessa förfaranden.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om innehållet i en allmän inbjudan enligt första stycket, vilken radioanvändning som omfattas av undantaget i andra stycket 3 och om förfarande enligt tredje stycket.

9 §

Tillstånd att använda radiosändare *skall* avse en viss radioanvändning. *Tillstånd att använda radiosändare för viss radioanvändning och tillstånd att använda enskilda radiosändare inom denna användning får meddelas vid skilda tillfällen.*

Tillstånd att använda radiosändare *ska* avse en viss radioanvändning.

Digital utsändning till allmänheten av program i ljudradio m.m.

10 §²

Ett tillstånd som avser digital utsändning till allmänheten av program i ljudradio eller annat som anges i 1 kap. 1 § tredje stycket yttrandefrihetsgrundlagen får förenas med rätt att använda *radiosändaren* för annan användning, motsvarande högst tjugo procent av den digitala kapaciteten

Ett tillstånd som avser digital utsändning till allmänheten av program i ljudradio eller annat som anges i 1 kap. 1 § tredje stycket yttrandefrihetsgrundlagen får förenas med rätt att använda *radiosändare* för annan användning, motsvarande högst tjugo procent av den digitala kapaciteten

² Senaste lydelse 2007:1284. Anm. Paragrafen föreslagen ändrad även i lagrådsremiss den 17 december 2009.

i frekvensutrymmet. Detta gäller dock endast om villkor enligt 3 kap. 8 § 8 radio- och TV-lagen (1996:844) inte uppställts för motsvarande sändningstillstånd och det i övrigt inte inverkar menligt på konkurrensen.

i frekvensutrymmet. Detta gäller dock endast om villkor enligt 3 kap. 8 § 8 radio- och TV-lagen (1996:844) inte uppställts för motsvarande sändningstillstånd och det i övrigt inte inverkar menligt på konkurrensen.

Prop. 2009/10:193
Bilaga 6

Villkor

11 §

Tillstånd att använda radiosändare får förenas med villkor om

1. det frekvensutrymme som tillståndet avser,
  2. vilken eller vilka elektroniska kommunikationstjänster eller slag av elektroniska kommunikationsnät eller tekniker som tillståndet avser,
  3. täckning och utbyggnad inom landet,
  4. *antennens och i övrigt radio-sändarens beskaffenhet,*
  5. *det geografiska område inom vilket en mobil radiosändare får användas,*
  6. *var antennen till en fast radiosändare skall vara belägen,*
  7. *kompetenskrav för den som skall handha radioanläggningen,*
  8. skyldighet för sökanden att dela frekvensutrymme med annan,
  9. sådant som i enlighet med beslut om en harmoniserad användning av radiofrekvenser *skall* uppställas som villkor när den som *skall* tilldelas radiofrekvens har utsetts i enlighet med internationella avtal eller bestämmelser antagna med stöd av *Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen,*
  10. skyldigheter som följer av tillämpliga internationella avtal i fråga om användning av frekvenser,
  11. åtaganden som har gjorts i samband med beviljande av tillstånd enligt 8 §, samt
  12. annat som krävs för att säkerställa ett faktiskt och effektivt frekvensutnyttjande.
4. *det geografiska område som tillståndet avser,*
  5. skyldighet för sökanden att dela frekvensutrymme med annan,
  6. sådant som i enlighet med beslut om en harmoniserad användning av radiofrekvenser *ska* uppställas som villkor när den som *ska* tilldelas radiofrekvens har utsetts i enlighet med internationella avtal eller bestämmelser antagna med stöd av *fördraget om Europeiska unionens funktionssätt,*
  7. skyldigheter som följer av tillämpliga internationella avtal i fråga om användning av frekvenser,
  8. åtaganden som har gjorts i samband med beviljande av tillstånd enligt 8 §, samt
  9. *tekniska krav och annat som krävs för att säkerställa ett faktiskt och effektivt frekvensutnyttjande.*

11 a §

Ett tillstånd att använda en viss radiosändare får, utöver det som anges i 11 §, förenas med villkor om

- 1. antennens och i övrigt radiosändarens beskaffenhet,*
- 2. det geografiska område där en mobil radiosändare får användas,*
- 3. var antennen till en fast radiosändare ska vara belägen, samt*
- 4. kompetenskrav för den som ska handha radioanläggningen.*

Tillståndstid

12 a §

Tillstånd att använda en viss radiosändare ska vid giltighetstidens utgång förlängas med samma tid som tillståndet senast har gällt, dock längst med fem år, om de förutsättningar för att meddela tillstånd som anges i 6 § är uppfyllda. Förlängning får ske endast om giltighetstiden för tillståndet överstiger sex månader.

Förlängning ska ske med en kortare tid än som anges i första stycket första meningen eller på ändrade villkor, om de förutsättningar för att meddela tillstånd som anges i 6 § därigenom kan uppfyllas eller om tillståndshavaren begär det.

Om tillståndshavaren begär det ska giltighetstiden inte förlängas.

12 b §

Giltighetstiden för ett tillstånd att använda radiosändare inom ett visst frekvensutrymme får inte förlängas.

23 §

Tillstånd eller del av tillstånd att använda radiosändare eller nummer får överlåtas efter medgivande från den myndighet som meddelat tillståndet. Sådant medgivande *skall* lämnas, om

1. förvärvaren uppfyller de krav som ställts på sökanden i samband med att tillståndet meddelades,

2. det inte finns skäl att anta att överlåtelsen inverkar menligt på konkurrensen,

3. överlåtelsen inte leder till ändrad användning av radiofrekvenserna, om denna är harmoniserad enligt bestämmelser antagna med stöd av *Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen*, och

4. det inte finns något annat särskilt skäl mot det.

Förvärvaren övertar överlåtarens rättigheter och skyldigheter enligt denna lag för tiden efter medgivandet. Vid överlåtelse av del av tillstånd *skall* den överlåtna delen anses som ett nytt tillstånd.

Vid medgivandet får myndigheten meddela de nya eller ändrade villkor som överlåtelsen föranleder.

En överlåtelse i strid med denna paragraf är utan verkan.

Tillstånd eller del av tillstånd att använda radiosändare eller nummer får överlåtas efter medgivande från den myndighet som meddelat tillståndet. Sådant medgivande *ska* lämnas, om

1. förvärvaren uppfyller de krav som ställts på sökanden i samband med att tillståndet meddelades,

2. det inte finns skäl att anta att överlåtelsen inverkar menligt på konkurrensen,

3. överlåtelsen inte leder till ändrad användning av radiofrekvenserna, om denna är harmoniserad enligt bestämmelser antagna med stöd av *fördraget om Europeiska unionens funktionssätt*, och

4. det inte finns något annat särskilt skäl mot det.

Förvärvaren övertar överlåtarens rättigheter och skyldigheter enligt denna lag för tiden efter medgivandet. Vid överlåtelse av del av tillstånd *ska* den överlåtna delen anses som ett nytt tillstånd.

Vid medgivandet får myndigheten meddela de nya eller ändrade villkor som överlåtelsen föranleder.

En överlåtelse i strid med denna paragraf är utan verkan.

24 §

Bestämmelserna om överlåtelse av tillstånd eller del av tillstånd i 23 § första stycket, andra stycket första meningen och fjärde stycket ska också tillämpas på uthyrning av tillstånd eller del av tillstånd.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om undantag från kravet på medgivande vid uthyrning som avser en kortare period eller annars är av begränsad omfattning.

4 kap.

4 §³

En operatör som enligt 8 kap. 7 § har ett betydande inflytande på en viss marknad, ska i enlighet med 8 kap. 6 § åläggas en eller flera av de skyldigheter som anges i 5–12 §§. Operatören får också åläggas en skyldighet enligt 12 a §. Av 12 c § följer att en operatör frivilligt kan åta sig en förpliktelse enligt 12 a § och att detta är att likställa med en skyldighet. Förpliktelser enligt detta kapitel ska syfta till att skapa effektiv konkurrens.

En sådan operatör får även i andra fall än som anges i detta kapitel åläggas en skyldighet om tillträde, om det finns synnerliga skäl för det och åtgärden godkänns av Europeiska *gemenskapernas kommission*.

En sådan operatör får även i andra fall än som anges i detta kapitel åläggas en skyldighet om tillträde, om det finns synnerliga skäl för det och åtgärden godkänns av Europeiska *kommissionen*.

13 §

En operatör får inte förpliktas att tillämpa olika villkor för likvärdiga tjänster.

En skyldighet som gäller tillträde *skall* vara knuten till de tjänster som faktiskt tillhandahålls, om inte annat följer av villkor som beslutats enligt 3 kap. 11 §.

En skyldighet som gäller tillträde *ska* vara knuten till de tjänster som faktiskt tillhandahålls, om inte annat följer av villkor som beslutats enligt 3 kap. 11 *eller 11 a §*.

5 kap.

14 §⁴

Om en marknadsanalys enligt 8 kap. 6 § visar att det inte råder effektiv konkurrens på marknaden för tillhandahållandet av hela eller delar av det minimiutbud av hyrda förbindelser som fastställts i en förteckning över standarder i Europeiska *gemenskapernas* officiella tidning, får den som enligt 8 kap. 7 § har ett betydande inflytande på den marknaden i hela eller delar av landet förpliktas att tillhandahålla ett minimiutbud samt att

Om en marknadsanalys enligt 8 kap. 6 § visar att det inte råder effektiv konkurrens på marknaden för tillhandahållandet av hela eller delar av det minimiutbud av hyrda förbindelser som fastställts i en förteckning över standarder i Europeiska *unionens* officiella tidning, får den som enligt 8 kap. 7 § har ett betydande inflytande på den marknaden i hela eller delar av landet förpliktas att tillhandahålla ett minimiutbud samt att

1. under likvärdiga omständigheter tillämpa likvärdiga villkor mot andra som tillhandahåller likvärdiga tjänster,

³ Senaste lydelse 2008:473.

⁴ Senaste lydelse 2006:26.

2. tillhandahålla hyrda förbindelser till andra på samma villkor och med samma kvalitet som gäller för operatörens egna tjänster eller för dotterbolags eller samarbetspartners tjänster,

2 a. tillämpa kostnadsorienterad prissättning,

3. utforma och använda en lämplig kostnadsredovisningsmetod,

4. offentliggöra tekniska egenskaper,

5. offentliggöra taxor, periodiska hyresavgifter och övriga kostnader samt ange om dessa är differentierade, eller

6. offentliggöra leveransvillkor.

Avvikelse från taxor och leveransvillkor som offentliggjorts enligt första stycket 5 eller 6 får inte göras utan tillstånd från den myndighet som regeringen bestämmer.

7 kap.

6 §

Ett tillstånd får återkallas och tillståndsvillkor ändras omedelbart, om

1. ett sådant tillstånd som avses i 3 kap. 6 § andra stycket har upphört att gälla, om inte särskilda skäl talar mot en återkallelse,

2. den som har sökt tillståndet har lämnat oriktiga uppgifter eller inte lämnat uppgifter av betydelse för tillståndet,

3. förändringar inom radiotekniken eller ändringar i radioanvändningen på grund av internationella överenskommelser som Sverige har anslutit sig till eller bestämmelser antagna med stöd av *Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen* har medfört att ett nytt tillstånd med samma villkor inte skulle kunna meddelas,

3. förändringar inom radiotekniken eller ändringar i radioanvändningen på grund av internationella överenskommelser som Sverige har anslutit sig till eller bestämmelser antagna med stöd av *fördraget om Europeiska unionens funktionssätt* har medfört att ett nytt tillstånd med samma villkor inte skulle kunna meddelas,

4. tillståndshavaren trots påminnelse inte betalar avgift enligt 8 kap. 17 eller 18 §, eller

5. tillståndshavaren begär att tillståndet *skall* återkallas.

5. tillståndshavaren begär att tillståndet *ska* återkallas.

Tillståndsvillkor får också ändras omedelbart i fall som avses i 3 kap. 23 §.

Ett tillstånd får återkallas enligt första stycket 1–3 endast om ändamålet med återkallelsen inte lika väl kan tillgodoses genom att tillståndsvillkoren ändras.

10 §⁵

Uppkommer det en tvist mellan dem som tillhandahåller elektroniska kommunikationsnät eller kommunikationstjänster eller tillhörande tjänster *och tvisten har samband med skyldigheter som*

Uppkommer det en tvist mellan dem som tillhandahåller elektroniska kommunikationsnät eller kommunikationstjänster eller tillhörande tjänster *får en part hänskjuta tvisten för avgörande av*

⁵ Senaste lydelse 2009:546.

följer av denna lag eller av föreskrifter, tillståndsvillkor eller beslut om förpliktelser som meddelats med stöd av lagen eller som följer av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 717/2007, får en part hänskjuta tvisten för avgörande av tillsynsmyndigheten.

tillsynsmyndigheten, om
1. tvisten har samband med skyldigheter som följer av denna lag eller av föreskrifter, tillståndsvillkor eller beslut om förpliktelser som meddelats med stöd av lagen eller som följer av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 717/2007, eller

2. tvisten i övrigt rör villkor för samtrafik eller andra former av tillträde.

Myndigheten ska så snart som möjligt besluta i de frågor som tvisten gäller. Beslutet ska meddelas senast fyra månader från det att begäran kom in till myndigheten, om längre tid inte är nödvändig med hänsyn till tvistens omfattning eller andra särskilda omständigheter.

8 kap.

1 §

Den som bedriver verksamhet som omfattas av lagen är skyldig att på begäran tillhandahålla en myndighet upplysningar och handlingar som behövs för

1. förfaranden för eller bedömning av framställningar om beviljande av tillstånd eller medgivande enligt 3 kap. 1, 19 och 23 §§,

2. offentliggörande av jämförande kvalitets- och prisöversikter över tjänster till gagn för konsumenterna enligt 5 kap.,

3. klart definierade statistiska ändamål,

4. marknadsanalys enligt 5 och 6 §§, eller

5. beslut om skyldigheter enligt 4 och 5 kap.

Uppgifter som avses i första stycket 2–5 får inte begäras in före ett marknadstillträde eller som villkor för detta.

2 §

Den information som har erhållits av en myndighet enligt bestämmelser i denna lag får på motiverad begäran lämnas till Europeiska *gemenskapernas kommission* eller andra behöriga myndigheter inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, om det är nödvändigt för att dessa myndigheter eller den svenska myndigheten *skall* kunna fullgöra sina uppgifter.

Den information som har erhållits av en myndighet enligt bestämmelser i denna lag får på motiverad begäran lämnas till Europeiska *kommissionen* eller andra behöriga myndigheter inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, om det är nödvändigt för att dessa myndigheter eller den svenska myndigheten *ska* kunna fullgöra sina uppgifter.

5 §

Den myndighet som regeringen bestämmer *skall* fortlöpande fastställa vilka produkt- och tjänstemarknader som har sådana särdrag att det kan vara motiverat att införa skyldigheter enligt denna lag. Marknadernas geografiska omfattning *skall* därvid definieras. Vid fastställandet *skall* Europeiska gemenskapernas kommissions rekommendation om relevanta produkt- och tjänstemarknader samt riktlinjer för marknadsanalys och bedömning av ett företags betydande inflytande på marknaden beaktas.

Den myndighet som regeringen bestämmer *ska* fortlöpande fastställa vilka produkt- och tjänstemarknader som har sådana särdrag att det kan vara motiverat att införa skyldigheter enligt denna lag. Marknadernas geografiska omfattning *ska* därvid definieras. Vid fastställandet *ska* Europeiska kommissionens rekommendation om relevanta produkt- och tjänstemarknader samt riktlinjer för marknadsanalys och bedömning av ett företags betydande inflytande på marknaden beaktas.

6 §

Den myndighet som regeringen bestämmer *skall* fortlöpande analysera de relevanta marknader som har fastställts enligt 5 §. Därvid *skall* Europeiska gemenskapernas kommissions riktlinjer för marknadsanalys och bedömning av ett företags betydande inflytande på marknaden beaktas. För varje marknad *skall* det fastställas om det råder effektiv konkurrens.

Om det vid en bedömning enligt första stycket konstateras att det inte råder effektiv konkurrens på en fastställd marknad, *skall* företag med betydande inflytande på den marknaden identifieras och beslut meddelas om skyldigheter enligt 4 kap. 4 § och 5 kap. 13 och 14 §§.

Om det vid en bedömning enligt första stycket konstateras att det råder effektiv konkurrens på en fastställd marknad, *skall* skyldigheter som har beslutats med stöd av 4 kap. 4 § och 5 kap. 13 och 14 §§ upphävas. Tidpunkten för upphävande av en skyldighet *skall* bestämmas med hänsyn till berörda parter intressen.

För gränsöverskridande marknader som fastställts enligt beslut

Den myndighet som regeringen bestämmer *ska* fortlöpande analysera de relevanta marknader som har fastställts enligt 5 §. Därvid *ska* Europeiska kommissionens riktlinjer för marknadsanalys och bedömning av ett företags betydande inflytande på marknaden beaktas. För varje marknad *ska* det fastställas om det råder effektiv konkurrens.

Om det vid en bedömning enligt första stycket konstateras att det inte råder effektiv konkurrens på en fastställd marknad, *ska* företag med betydande inflytande på den marknaden identifieras och beslut meddelas om skyldigheter enligt 4 kap. 4 § och 5 kap. 13 och 14 §§.

Om det vid en bedömning enligt första stycket konstateras att det råder effektiv konkurrens på en fastställd marknad, *ska* skyldigheter som har beslutats med stöd av 4 kap. 4 § och 5 kap. 13 och 14 §§ upphävas. Tidpunkten för upphävande av en skyldighet *ska* bestämmas med hänsyn till berörda parter intressen.

För gränsöverskridande marknader som fastställts enligt beslut

av Europeiska *gemenskapernas kommission* skall åtgärder enligt första–tredje styckena beslutas efter samråd med behöriga myndigheter i berörda länder.

av Europeiska *kommissionen* ska åtgärder enligt första–tredje styckena beslutas efter samråd med behöriga myndigheter i berörda länder.

Prop. 2009/10:193
Bilaga 6

10 §

När en myndighet avser att enligt 5 § fastställa en marknad som skiljer sig från dem som framgår av Europeiska *gemenskapernas kommissions* rekommendation eller meddela beslut enligt 6 § andra eller tredje stycket eller 3 kap. 7 § eller vidta andra åtgärder som har betydande inverkan på en enligt 5 § fastställd marknad, *skall* den upprätta ett förslag till åtgärd och ge berörda parter tillfälle att yttra sig över förslaget inom skälig tid.

Första stycket gäller inte tvist som har hänskjutits till prövning enligt 7 kap. 10 §.

När en myndighet avser att enligt 5 § fastställa en marknad som skiljer sig från dem som framgår av Europeiska *kommisionens* rekommendation eller meddela beslut enligt 6 § andra eller tredje stycket eller 3 kap. 7 § eller vidta andra åtgärder som har betydande inverkan på en enligt 5 § fastställd marknad, *ska* den upprätta ett förslag till åtgärd och ge berörda parter tillfälle att yttra sig över förslaget inom skälig tid.

Första stycket gäller inte *en* tvist som har hänskjutits till prövning enligt 7 kap. 10 §.

11 §

Om ett beslut enligt 5 §, 6 § andra eller tredje stycket, 4 kap. 3 eller 4 § eller 5 kap. 13 eller 14 § skulle kunna påverka handeln mellan staterna inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, *skall* ett motiverat förslag till beslut tillställas behöriga myndigheter i övriga stater och Europeiska *gemenskapernas kommission*.

Underrättelse till kommissionen enligt första stycket *skall* även lämnas om en myndighet i enlighet med internationella avtal avser att införa, ändra eller upphäva en skyldighet som beslutats enligt denna lag.

Om ett beslut enligt 5 §, 6 § andra eller tredje stycket, 4 kap. 3 eller 4 § eller 5 kap. 13 eller 14 § skulle kunna påverka handeln mellan staterna inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, *ska* ett motiverat förslag till beslut tillställas behöriga myndigheter i övriga stater och Europeiska *kommissionen*.

Underrättelse till kommissionen enligt första stycket *ska* även lämnas om en myndighet i enlighet med internationella avtal avser att införa, ändra eller upphäva en skyldighet som beslutats enligt denna lag.

12 §

Beslut i fall som avses i 11 § får meddelas tidigast en månad efter det att underrättelse har skett. Infaller den tidpunkt som bestämts enligt 10 § senare får beslutet meddelas tidigast då.

Ett beslut får dock meddelas tidigast två månader efter

Ett beslut får dock meddelas tidigast två månader efter

utgången av den tid som anges i första stycket, om Europeiska gemenskapernas kommission inom den tiden meddelat myndigheten att den överväger att inte godta ett förslag till beslut som

1. innebär att en marknad som *skall* fastställas enligt 5 § avviker från kommissionens rekommendation, eller

2. avser identifiering av företag enligt 6 § andra stycket.

Om kommissionen inom den tid som anges i andra stycket beslutar att inte godta ett sådant förslag som avses där, får beslut inte meddelas.

utgången av den tid som anges i första stycket, om Europeiska kommissionen inom den tiden meddelat myndigheten att den överväger att inte godta ett förslag till beslut som

1. innebär att en marknad som *ska* fastställas enligt 5 § avviker från kommissionens rekommendation, eller

2. avser identifiering av företag enligt 6 § andra stycket.

13 §

Om det behövs för att säkerställa konkurrensen på en marknad som fastställts enligt 5 § eller för att skydda användarnas intressen, och ett beslut om åtgärd inte kan skjutas upp, får beslut, utan iakttagande av samrådsskyldigheten i 10–12 §§, meddelas att gälla i högst sex månader. I sådant fall *skall* behöriga myndigheter och Europeiska *gemenskapernas kommission* utan dröjsmål underrättas om beslutet och skälen för detta.

Ett beslut om en åtgärd enligt första stycket får inte förlängas utan iakttagande av samrådsskyldigheten i 10–12 §§.

Om det behövs för att säkerställa konkurrensen på en marknad som fastställts enligt 5 § eller för att skydda användarnas intressen, och ett beslut om åtgärd inte kan skjutas upp, får beslut, utan iakttagande av samrådsskyldigheten i 10–12 §§, meddelas att gälla i högst sex månader. I sådant fall *ska* behöriga myndigheter och Europeiska *kommissionen* utan dröjsmål underrättas om beslutet och skälen för detta.

14 a §⁶

Ett beslut enligt 4 kap. 12 a eller 12 c § får inte fattas utan att ett förslag till beslutet först har godkänts av Europeiska *gemenskapernas kommission*.

Ett beslut enligt 4 kap. 12 a eller 12 c § får inte fattas utan att ett förslag till beslutet först har godkänts av Europeiska *kommissionen*.

17 §

En handlägningsavgift får tas ut av den som

1. anmäler verksamhet enligt 2 kap. 1 §, eller
2. ansöker om tillstånd eller medgivande enligt 3 kap. 1, 19 eller 23 §.

En årlig avgift *skall* betalas av den som

2. ansöker om tillstånd eller medgivande enligt 3 kap. 1, 19, 23 eller 24 §.

En årlig avgift *ska* betalas av den som

⁶ Senaste lydelse 2008:473.

1. bedriver verksamhet som är anmäld enligt 2 kap. 1 §, eller
2. innehar tillstånd enligt 3 kap. 1 eller 19 §.

Handläggningsavgiften <i>skall</i>	Handläggningsavgiften <i>ska</i>
motsvara myndighetens kostnader för handläggningen av ärendet. De årliga avgifterna <i>skall</i> sammantaget motsvara de kostnader som en myndighet i övrigt har för sin verksamhet enligt denna lag. Avgifterna <i>skall</i> fördelas med skälig andel på dem som bedriver anmäld verksamhet eller innehar tillstånd.	motsvara myndighetens kostnader för handläggningen av ärendet. De årliga avgifterna <i>ska</i> sammantaget motsvara de kostnader som en myndighet i övrigt har för sin verksamhet enligt denna lag. Avgifterna <i>ska</i> fördelas med skälig andel på dem som bedriver anmäld verksamhet eller innehar tillstånd.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2010.
  2. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för tvister som avgjorts av tillsynsmyndigheten före ikraftträdandet.
  3. Den som vid ikraftträdandet har ett tillstånd att använda radiosändare för viss radioanvändning ska anses ha ett tillstånd att använda radiosändare inom ett visst frekvensutrymme. Giltighetstiden för ett sådant tillstånd ska anses förlängd med tio år, om tillståndet gäller till längst den 31 december 2015 och inte tidigare har förlängts eller förnyats.
  4. Äldre föreskrifter om krav på tillstånd för att använda enskilda radiosändare inom ramen för ett tillstånd att använda radiosändare för viss radioanvändning, gäller fortfarande om tillståndet meddelats före ikraftträdandet.

Härigenom föreskrivs att det i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) ska införas en ny paragraf, 17 kap. 4 a §, av följande lydelse samt närmast före 17 kap. 4 a § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

17 kap.

Tillstånd att använda radiosändare

4 a §

Sekretess gäller för uppgift som hänför sig till ärende om meddelande av tillstånd att använda radiosändare efter allmän inbjudan till ansökan enligt 3 kap. 8 § lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation, om det kan antas att syftet med förfarandet motverkas om uppgiften röjs.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2010.

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2010-03-24

Närvarande: F.d. justitierådet Bo Svensson, f.d. regeringsrådet Kjerstin Nordborg och regeringsrådet Carina Stävberg.

Ändrade regler för tillstånd att använda radiosändare, m.m.

Enligt en lagrådsremiss den 4 februari 2010 (Näringsdepartementet) har regeringen beslutat att inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om ändring i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation,
2. lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av kanslirådet Pontus Söderström.

Förslagen föranleder följande yttrande av *Lagrådet*:

Lagrådsremissen innehåller förslag till vissa ändringar i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation, LEK. Således införs i lagen en uttrycklig möjlighet att meddela ett generellt tillstånd att använda radiosändare inom ett visst frekvensutrymme vid sidan av möjligheten att som hittills meddela tillstånd för en viss radiosändare. För den som har fått tillstånd att använda radiosändare inom ett visst frekvensområde krävs inte något särskilt tillstånd för att använda enskilda radiosändare inom ramen för tillståndet. Tillstånd att bedriva verksamhet inom ett frekvensutrymme ska, om utrymmet inte är tillräckligt för alla som är intresserade, i princip fördelas efter allmän inbjudan till ansökan. Vidare anges i lagen vad som ska gälla när giltighetstiden för ett tillstånd löper ut. Giltighetstiden för tillstånd att använda en viss radiosändare ska kunna förlängas automatiskt, medan giltighetstiden för tillstånd att använda radiosändare inom ett visst frekvensområde inte ska kunna förlängas. Tillstånd att använda radiosändare ska kunna hyras ut. Slutligen läggs fram förslag som rör tvistlösningsförfarandet och en ny bestämmelse om sekretess i ärende om meddelande av tillstånd efter allmän inbjudan till ansökan.

Förslaget till lag om ändring i lagen om elektronisk kommunikation

3 kap. 8 §

Enligt 3 kap. 7 § får antalet tillstånd som beviljas inom ett frekvensområde begränsas, om det är nödvändigt för att garantera en effektiv användning av radiofrekvenser. Det måste antas vara fallet om det inte är möjligt att ge bifall åt alla ansökningar om tillstånd att använda radiosändare därför att det tillgängliga frekvensutrymmet inte räcker till. Sistnämnda situation tas i 3 kap. 8 § till utgångspunkt för en föreskrift om att tillståndsprövningen då ska ske efter allmän inbjudan till ansökan, om inte särskilda skäl föranleder annat. Vid föredragningen har upplysts

att ett förfarande enligt 3 kap. 8 § alltid föregås av ett begränsningsbeslut enligt 3 kap. 7 §.

Prop. 2009/10:193
Bilaga 7

I enlighet härmed föreslår Lagrådet att paragrafen ges följande lydelse:

När antalet tillstånd har begränsats enligt 7 §, ska tillståndsprövningen ske efter allmän inbjudan till ansökan, om inte särskilda skäl föranleder annat.

3 kap. 12 a §

I paragrafen föreslås att tillstånd att använda en viss radiosändare vid giltighetstidens utgång ska förlängas med samma tid som senast har bestämts för tillståndet, dock längst med fem år, om de förutsättningar för att meddela tillstånd som anges i 6 § är uppfyllda. Av författningskommentaren framgår att förlängning av tillståndet kan ske inte endast en gång utan så länge som förutsättningarna för tillstånd är uppfyllda. I förtydligande syfte föreslår Lagrådet att 12 a § första meningen får följande lydelse:

Tillstånd att använda en viss radiosändare ska vid giltighetstidens utgång förlängas med samma tid som tillståndet senast har gällt, dock längst med fem år vid varje tillfälle, om de förutsättningar för att meddela tillstånd som anges i 6 § är uppfyllda.

3 kap. 24 §

Enligt första stycket ska vissa bestämmelser om överlåtelse av tillstånd eller del av tillstånd i 23 § tillämpas på uthyrning av tillstånd. Av paragrafen bör framgå att det avser uthyrning av tillstånd eller del av tillstånd *att använda radiosändare* (Lagrådets kursivering).

Tillståndsmyndighetens medgivande till uthyrning av tillstånd att använda radiosändare innebär att hyrestagaren i princip övertar uthyrarens (tillståndshavarens) rättigheter och skyldigheter. Om hyrestagaren förorsakar att tillståndet återkallas har, enligt författningskommentaren, uthyraren inte någon rätt att fortsätta att använda radiosändare. Lagrådet ifrågasätter om det är rimligt att hyrestagarens försummelse får så långtgående konsekvenser för tillståndshavaren, om denne inte har någon del i vad hyrestagaren gjort eller underlåtit. Tillståndsmyndighetens medgivande i den aktuella situationen avser endast en uthyrning och inte en överlåtelse av tillståndet. Om hyrestagaren inte följer de villkor som är förenade med en uthyrning av ett tillstånd, bör den naturliga rättsföljden vara att medgivandet till uthyrning upphör, men inte att innehavarens tillstånd att använda radiosändare återkallas.

Övergångsbestämmelserna

I *punkten 2* föreskrivs att äldre föreskrifter fortfarande ska gälla för tvister som avgjorts av tillsynsmyndigheten före ikraftträdandet. Enligt avsnitt 9 i remissen är punkten avsedd att reglera den utvidgning av tvistlösningsförfarandets omfattning som föreslås i nya 7 kap. 10 § första stycket 2 och som innebär att förfarandet ska omfatta alla tvister [i

övrigt] som rör villkor för samtrafik eller andra former av tillträde. Ändringen av tvistlösningsförfarandets omfattning är, anför det, av sådan natur att den endast bör tillämpas i ärenden som inte avgjorts av PTS före ikraftträdandet.

Det har vid föredragningen upplysts att avsikten är att PTS ska tillämpa nya 7 kap. 10 § första stycket 2 i ärenden som är anhängiga vid myndigheten den 1 juli 2010. I ärenden från vilka PTS har skilt sig genom beslut före ikraftträdandet ska, om myndighetens beslut överklagats och tvistefrågan ska prövas i förvaltningsdomstol efter ikraftträdandet, 7 kap. 10 § i sin lydelse vid utgången av juni 2010 tillämpas av förvaltningsdomstolen.

I enlighet härmed föreslår Lagrådet att punkten 2 ges följande lydelse:

2. I fråga om ärenden som har avgjorts av tillsynsmyndigheten före ikraftträdandet, och som efter överklagande ska prövas av förvaltningsdomstol efter ikraftträdandet, gäller 7 kap. 10 § i sin äldre lydelse.

I *punkten 3* behandlas den situationen att någon vid ikraftträdandet har ett tillstånd att använda radiosändare för viss radioanvändning. Enligt andra meningen i punkten ska giltighetstiden för ett sådant tillstånd anses förlängd med tio år, om tillståndet gäller till längst den 31 december 2015 och inte tidigare har förlängts eller förnyats. Lagrådet föreslår att orden ”gäller till längst den 31 december 2015” byts mot ”gäller längst till och med den 31 december 2015”.

Förslaget till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen

17 kap. 4 a §

Lagrådet föreslår att paragrafen ges följande lydelse:

Sekretess gäller för uppgift som hänför sig till ärende om prövning enligt 3 kap. 8 § lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation av fråga om tillstånd att använda radiosändare efter allmän inbjudan till ansökan, om det kan antas att syftet med förfarandet motverkas om uppgiften röjs.

Lagförslaget i promemorian Samhällsomsfattande teletjänster: finansieringen vid upphandling och höjning av nivån för funktionellt tillträde till Internet

Förslag till lag om ändring i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation

Härigenom föreskrivs¹ att det i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation ska införas en ny paragraf, 8 kap. 18 a §, med följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

8 kap.
18 a §

För att finansiera sådana samhällsomsfattande tjänster som avses i 5 kap. 1 § första stycket 1 och andra stycket, får regeringen meddela föreskrifter om att en avgift ska tas ut av den som bedriver sådan verksamhet som är anmäld enligt 2 kap. 1 §. Avgiften ska fördelas med skälig andel på dem som bedriver anmäld verksamhet. Regeringen meddelar närmare föreskrifter om avgiften.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2010.

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/22/EG av den 7 mars 2002 om samhällsomsfattande tjänster och användares rättigheter avseende elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster (direktiv om samhällsomsfattande tjänster) (EGT L 108, 24.4.2002, s. 51, Celex 32002L0022).

Förteckning över remissinstanser (promemorian Samhällsomfattande teletjänster: finansieringen vid upphandling och höjning av nivån för funktionellt tillträde till Internet

Remissvar har inkommit från Ekonomistyrningsverket, Företagarna, Myndigheten för handikappolitisk samordning, Hi3G Access AB, IT Norrbotten AB, IT&Telekomföretagen, Kammarrätten i Stockholm, Konkursverket, Konsumentverket, Lantbrukarnas Riksförbund, Länsstyrelsen i Dalarnas län, Länsstyrelsen i Gotlands län, Länsstyrelsen i Gävleborgs län, Länsstyrelsen i Hallands län, Länsstyrelsen i Jämtlands län, Länsstyrelsen i Kalmar län, Länsstyrelsen i Kronobergs län, Länsstyrelsen i Norrbottens län, Länsstyrelsen i Skåne län, Länsstyrelsen i Uppsala län, Länsstyrelsen i Värmlands län, Länsstyrelsen i Västerbottens län, Länsstyrelsen i Västernorrlands län, Länsstyrelsen i Västmanlands län, Länsstyrelsen i Västra Götalands län, Länsstyrelsen i Örebro län, Länsstyrelsen i Östergötlands län, Post- och Telestyrelsen, Regelrådet, Skatteverket, SkåNet AB, Svenska Stadsnätsföreningen, Stockholms universitet, Stokab, TDC Sverige AB, Tele2 Sverige AB, TeliaSonera AB, Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser, Uppsala universitet, Verket för innovationssystem och Västra Götalands läns landsting.

Förteckning över deltagare vid Näringsdepartementets remissmöte den 12 januari 2010

Prop. 2009/10:193
Bilaga 10

Vid Näringsdepartementets remissmöte den 12 januari 2010 om promemorian Samhällsomfattande teletjänster: finansieringen vid upphandling och höjning av nivån för funktionellt tillträde till Internet deltog representanter för Ekonomistyrningsverket, Ericsson, Företagarna, Handisam, IT&Telekomföretagen, Kammarrätten i Stockholm, Konsumenternas tele-, TV- & Internetbyrå, Lantbrukarnas Riksförbund, Länsstyrelsen i Örebro län, Näringslivets telekomförening, Post- och Telestyrelsen, Svenska Stadsnätsföreningen, Stokab, Sveriges Kommuner och Landsting, TDC Sverige AB, Tele2 Sverige AB, Telenor Sverige AB, TeliaSonera AB, Teracom AB, Hi3G Access AB och Verket för innovationssystem.

Regeringen presenterar en Bredbandsstrategi för Sverige som tydliggör politikens inriktning. En bredbandspolitik som är anpassad till dagens situation och de utmaningar landet står inför. Genom bredbandsstrategin fortsätter regeringen arbetet med att förbättra konkurrensen och förutsättningarna för marknadens aktörer.

Det övergripande målet är att Sverige ska ha bredband i världsklass. En hög användning av IT och Internet är bra för Sverige både vad gäller tillväxt, konkurrenskraft och innovationsförmåga. Det bidrar till utvecklingen av ett hållbart samhälle. Det hjälper också till att möta utmaningar i form av en ökad globalisering, klimatförändringar och en åldrande befolkning i ett glest bebyggt land. En förutsättning för att möta utmaningarna är att det finns tillgång till bredband med hög överföringshastighet i hela landet. Det innebär att år 2020 bör 90 procent av alla hushåll och företag ha tillgång till bredband om minst 100 Mbit/s. Redan år 2015 bör 40 procent ha tillgång till bredband med den hastigheten. Det är viktigt att svenska företag och hushåll i alla delar av landet kan dra nytta av de möjligheter som tillgång till kraftfullt bredband ger. Då kan traditionella arbetsmetoder förändras, nya tjänster och affärsmodeller utvecklas och nya beteenden växa fram.

Alla hushåll och företag bör också ha goda möjligheter att använda sig av elektroniska samhällstjänster och service via bredband. När allt fler tjänster i samhället blir digitala måste alla ges möjlighet att koppla upp sig. Det handlar om att ha en fungerande vardag. Det är i grunden en demokrati- och rättighetsfråga.

Utgångspunkten är att elektroniska kommunikationstjänster och bredband tillhandahålls av marknaden. Regeringen ska inte styra marknaden eller den tekniska utvecklingen. Vår uppgift är att skapa goda förutsättningar för marknaden och undanröja hinder för utvecklingen. Det handlar bl.a. om att se till att det finns en relevant reglering.

För att bidra till att målen uppfylls och ge marknaden förutsättningar för att driva verksamhet och investera i bredband i hela landet föreslår regeringen insatser inom flera områden. Det handlar bl.a. om att ge bra förutsättningar för en fungerande konkurrens, en delvis ny modell för frekvensförvaltning och främjande av investeringar i bredband i mer glesbebyggda områden.

Det är viktigt att det s.k. telekompaketet genomförs i svensk lagstiftning. Kommunernas planeringsansvar tydliggörs genom att kopplingen till infrastruktur för elektroniska kommunikationer stärks i plan- och bygglagen. Regeringen avser att initiera ett bredbandsforum för samverkan och dialog om utbyggnad av bredband. Post- och telestyrelsen föreslås också få i uppdrag att bl.a. utreda hur lämpliga frekvensband för elektroniska kommunikationer kan användas för ökad tillgänglighet i områden som saknar tillgång till bredband eller har bredband med låg kapacitet och kvalitet. Nivån för funktionellt tillträde till Internet inom de samhällsomfattande tjänsterna kommer också ses över.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 31 mars 2010.

Närvarande: Statsministern Reinfeldt, ordförande, och statsråden Olofsson, Odell, Ask, Erlandsson, Torstensson, Carlgren, Hägglund, Björklund, Carlsson, Borg, Billström, Tolgfors, Krantz, Ohlsson.

Föredragande: Statsrådet Torstensson.

Regeringen beslutar proposition 2009/10:193 Tillgängliga elektroniska kommunikationer.

Författningsrubrik	Bestämmelser som inför, ändrar, upphäver eller upprepar ett normgivningsbemyndigande	Celexnummer för bakomliggande EG-regler
Lag om ändring i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation	3 kap. 8 § 3 kap. 24 §	32002L0019 32002L0021

Beställningar:
Riksdagens tryckeriexpedition, 100 12 Stockholm
Tel: 08-786 58 10, Fax: 08-786 61 76
E-post: ordermottagningen@riksdagen.se